

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

Lokalnej Grupy Działania

STOWARZYSZENIE „SĄSIEDZI”

Opracowanie:

EFORT

EUROPEJSKA FUNDACJA
ODNOWY I ROZWOJU
TERYTORYALNEGO

Spis treści:

Wstęp	3
1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR	4
1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze	4
1.2. Opis procesu budowania partnerstwa	4
1.3. Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD	4
1.4. Struktura organu decyzyjnego - Rady	7
1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz Rady	8
1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady	10
1.7. Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji	10
2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności	14
2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD	14
2.2. Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe	14
2.3. Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej	22
2.4. Specyfika obszaru	31
2.5. Uzasadnienie spójności obszaru LGD	32
3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy	33
3.1. Matryca SWOT	33
3.2. Wnioski	35
4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje, zwanych dalej „przedsięwzięciami”	36
4.1. Cele strategiczne	36
4.2. Opis przedsięwzięć	39
5. Misja LGD	45
6. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR	46
7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć	46
8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć	48
9. Procedura wyboru operacji przez LGD w ramach LSR	49
10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji	57
11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	60
12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR	65
12.1. Rozwiązania wdrożeniowe	65
12.2. Informacja i promocja LSR	66
12.3. Aktualizacja LSR	66
13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej	68
14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	71
15. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR	75
16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	76
17. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach	77

Wstęp

Przedmiotem niniejszego dokumentu jest zaprogramowanie pomocy w ramach Osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Sąsiedzi”. Obszar ten obejmuje terytorium określone granicami administracyjnymi następujących gmin: Jedwabne, Łomża, Miastkowo, Piątnica, Przytuły, Śniadowo i Wizna.

Niniejszy dokument stanowi załącznik do wniosku o wybór Lokalnej Grupy Działania oraz towarzyszy mu wniosek o przyznanie pomocy w ramach Działania 4.31. Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania PROW 2007-2013. Wartość pomocy, o którą ubiega się LGD na realizację LSR wynosi 4968744 PLN. Natomiast alokacja w ramach Działania 4.31 to 1242186 PLN.

Strategia niniejsza jest adaptacją do warunków lokalnych metody Leader, to znaczy, że jest podejściem wielosektorowym, przekrojowym i partnerskim, realizowanym lokalnie na obszarze LGD. Polegającego na oddolnym opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju obszaru Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby, wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego.

Lokalna Grupa Działania jest lokalnym partnerstwem wielosektorowym samodzielnie programującym pomoc oraz wybierającym przedsięwzięcia służące realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja niniejszej Strategii przyczyni się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich LGD, wzmocnienia kapitału społecznego na wsi, poprawy samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym, wzrostu aktywności lokalnych społeczności oraz stymulowania powstawania nowych miejsc pracy. Przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz zachowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi.

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze

- Nazwa LGD: Stowarzyszenie „Sąsiedzi”
- Status prawny LGD: stowarzyszenie
- data wpisu do KRS 31-12-2008
- Numer KRS: 0000320763
- NIP: 7182094185
- REGON: 200250009

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Stowarzyszenie „Sąsiedzi” powstało na mocy uchwały założycieli w dniu 21 listopada. W skład grona Założycieli weszło 19 osób fizycznych działających społecznie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz dwoje prowadzących działalność gospodarczą na obszarze LGD. Następnie dołączyli do tego grona przedsiębiorcy oraz jednostki samorządu gminnego: gmina miejsko – wiejska Jedwabne oraz gminy wiejskie: Łomża, Miastkowo, Piątnica, Przytuły, Śniadowo i Wizna. W ramach tak ukształtowanego partnerstwa przeprowadzono wybory do Rady – organu decyzyjnego.

1.3. Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Stowarzyszenie „Sąsiedzi” jest partnerstwem publiczno – gospodarczo – społecznym, ponieważ jego członkami są podmioty reprezentujące sektor publiczny, gospodarczy i społeczny. Łącznie liczba członków LGD wynosi 53 osób i instytucji (tab.1).

Lp.	Nazwa Członka	Sektor	Rodzaj prowadzonej działalności	Imię i nazwisko reprezentanta	Funkcja w Stowarzyszeniu
1.	Gmina Jedwabne	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Krzysztof Ryszard Moenke – Burmistrz	Członek Rady
2.	Gmina Łomża	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Jacek Albin Nowakowski – Wójt	Członek Rady
3.	Gmina Miastkowo	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Lidia Małgorzata Grzejka – Wójt	Członek Rady
4.	Gmina Piątnica	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Edward Łada - Wójt	Członek Rady
5.	Gmina Przytuły	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Krzysztof Jan Polkowski – Wójt	Członek Rady
6.	Gmina Śniadowo	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Andrzej Zaremba - Wójt	Członek Rady
7.	Gmina Wizna	publiczny	Jednostka samorządu gminnego	Zbigniew Sokołowski - Wójt	Członek Rady
8.	Henryk Borawski	społeczny	Nauczyciel	Henryk Borawski	Członek Rady
9.	Agencja Programowania	gospodarczy	Usługi doradcze i szkoleniowe	Tomasz Dziurbejko	Członek

	Rozwoju APRO GROUP				
10.	Sławomir Błaszczak	społeczny	Rolnik	Sławomir Błaszczak	Członek Komisji Rewizyjnej
11.	Magdalena Jasińska	społeczny	Pracownik przedszkola	Magdalena Jasińska	Prezes Zarządu
12.	Agnieszka Samluk	społeczny	Rolnik	Agnieszka Samluk	Członek Komisji Rewizyjnej
13.	Barbara Sobczyńska – Wanke	społeczny	Pracownik Urzędu Gminy Łomża	Barbara Sobczyńska – Wanke	Członek Zarządu
14.	Jadwiga Korytkowska	społeczny	Pracownik Gminnego Ośrodka Kultury w Miastkowie	Jadwiga Korytkowska	Członek Zarządu
15.	Urszula Długokęcka	społeczny	Urzędnik, wcześniej przedsiębiorca	Urszula Długokęcka	Członek Rady
16.	Zakład Fryzjerski	gospodarczy	Właścicielka zakładu fryzjerskiego	Elżbieta Szablowska	Wiceprezes Zarządu
17.	Agnieszka Zduńczyk	społeczny	Dyrektor Gimnazjum w Miastkowie	Agnieszka Zduńczyk	Członek Rady
18.	Marta Reduta	społeczny	Pracownik organizacji pozarządowej	Marta Reduta	Członek
19.	Elżbieta Anna Nadolna	społeczny	rolnik	Elżbieta Anna Nadolna	Członek Komisji Rewizyjnej
20.	Apteka Prywatna Kinga Moenke – Karwowska	gospodarczy	przedsiębiorca	Kinga Moenke – Karwowska	Członek Rady
21.	BAR „KUŹNIA” Janusz Sławomir Zakrzewski	gospodarczy	przedsiębiorca	Janusz Sławomir Zakrzewski	Członek Rady
22.	Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Łomża	społeczny	strażak	Tadeusz Wiśniewski	Członek
23.	Jarosław Osiński	społeczny	Mieszkaniec wsi	Jarosław Osiński	Członek Rady
24.	Zakład Usług Budowlanych Jerzy Archacki	gospodarczy	przedsiębiorca	Jerzy Archacki	Członek Rady
25.	Zakład Transportowy W. Lutostański	gospodarczy	przedsiębiorca	Władysław Lutostański	Członek
26.	Iwona Dryka	społeczny	Pracownik Urzędu Gminy Śniadowo	Iwona Dryka	Członek
27.	Piszczałowska Gabriela Bogusława	społeczny	Pracownik Gminnego Ośrodka Kultury w Śniadowie	Piszczałowska Gabriela Bogusława	Członek
28.	Jan Krzysztof Nadolny	społeczny	Pracownik sklepu	Jan Krzysztof Nadolny	Członek
29.	Maria Ostrowska	społeczny	rolnik	Maria Ostrowska	Członek
30.	Grażyna Nadrowska	społeczny	nauczyciel	Grażyna Nadrowska	Członek

31.	Maria Kupidłowska	społeczny	Pracownik Urzędu Gminy Miastkowo	Maria Kupidłowska	Członek
32.	Danuta Trepanowska	społeczny	Pracownik sektora gastronomicznego	Danuta Trepanowska	Członek
33.	Jan Bzura	społeczny	rolnik	Jan Bzura	Członek
34.	Urszula Parzych	społeczny	Pracownik UG Wizna	Urszula Parzych	Członek
35.	Zenon Stankiewicz	społeczny	rolnik	Zenon Stankiewicz	Członek
36.	Józef Godlewski	społeczny	rolnik	Józef Godlewski	Członek
37.	Irena Filipkowska	społeczny	rolnik	Irena Filipkowska	Członek
38.	Barbara Rybicka	społeczny	Pracownik UG Przytuły	Barbara Rybicka	Członek
39.	Urszula Irena Rydzewska	społeczny	rolnik	Urszula Irena Rydzewska	Członek
40.	Adam Szydłowski	społeczny	Pracownik UG Przytuły	Adam Szydłowski	Członek
41.	Edyta Krzysztofczyk	społeczny	Pracownik UM w Jednwabnem	Edyta Krzysztofczyk	Członek
42.	Janusz Karwowski	społeczny	Pracownik UM w Jednwabnem	Janusz Karwowski	Członek
43.	Renata Ramotowska	społeczny	Pracownik UM w Jednwabnem	Renata Ramotowska	Członek
44.	Elżbieta Ramotowska	społeczny	Rolnik	Elżbieta Ramotowska	Członek
45.	Teresa Zalewska	społeczny	Bibliotekarka	Teresa Zalewska	Członek
46.	Jadwiga Bekus	społeczny	Bibliotekarka	Jadwiga Bekus	Członek
47.	Renata Skarżyńska	społeczny	Pracownik UG Łomża	Renata Skarżyńska	Członek
48.	Ewa Nielipińska	społeczny	Pracownik UG Łomża	Ewa Nielipińska	Członek
49.	Jolanta Olszewska	społeczny	rolnik	Jolanta Olszewska	Członek
50.	Maria Mrozek	społeczny	Pracownik UG Łomża	Maria Mrozek	Członek
51.	Bogdan Tomaszewski	społeczny	rolnik	Bogdan Tomaszewski	Członek
52.	Adam Antoni Jasiński	społeczny	Pracownik związku wyznaniowego	Adam Antoni Jasiński	Członek
53.	Zofia Błachnio	społeczny	Emeryt	Zofia Błachnio	Członek

Działalność Stowarzyszenia opiera się na społecznej pracy członków. Może ono zatrudniać pracowników, jak również zlecać na zewnątrz wykonanie działań związanych z realizacją celów statutowych. Zgodnie z §10 Statutu Członkami Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne oraz osoby prawne, a **nabycie i utrata członkostwa następuje w drodze uchwały Zarządu.**

Członkowie Stowarzyszenia zobowiązani są:

- propagować cele Stowarzyszenia i aktywnie uczestniczyć w ich realizacji;
- przestrzegać postanowień Statutu;
- opłacać składki członkowskie;
- brać udział w Walnym Zebraniu Członków.

Członkowie Stowarzyszenia mają prawo:

- 1) wybierać i być wybieranym do władz Stowarzyszenia;
- 2) składać Zarządowi Stowarzyszenia wnioski dotyczące działalności Stowarzyszenia;
- 3) brać udział w organizowanych przez Stowarzyszenie przedsięwzięciach o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym;
- 4) wstępu na imprezy kulturalne organizowane przez Stowarzyszenie,
- 5) realizacji projektów w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

Skreślenie z listy członków Stowarzyszenia następuje z powodu:

- 1) pisemnej rezygnacji złożonej Zarządowi,
- 2) wykluczenia przez Zarząd z powodu:
 - a) prowadzenia działalności niezgodnej ze Statutem, uchwałami władz Stowarzyszenia lub sprzecznej z zasadami etyki i godności;
 - b) pozbawienia praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;
 - c) poważnego naruszenia obowiązków członka Stowarzyszenia;
 - d) zalegania z płatnością składek członkowskich za okres, co najmniej 6 miesięcy.
- 3) śmierci członka będącego osobą fizyczną,
- 4) ogłoszenia upadłości, likwidacji lub zawieszenia działalności członka będącego osobą prawną.

Od uchwał Zarządu w przedmiocie wykluczenia członków Stowarzyszenia przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków w terminie 30 dni od dnia doręczenia uchwały Zarządu o wykluczeniu. Uchwała Walnego Zebrania jest ostateczna i jest podejmowana na najbliższym Walnym Zebraniu.

1.4. Struktura organu decyzyjnego - Rady

W skład piętnastoosobowej Rady wchodzi następujące osoby (tab. 2):

Lp.	Imię i nazwisko członka Rady	Sektor	Reprezentowany podmiot	Reprezentowana Gmina
1.	Krzysztof Ryszard Moenke	publiczny	Gmina Jedwabne	Jedwabne
2.	Jacek Albin Nowakowski	publiczny	Gmina Łomża	Łomża
3.	Lidia Małgorzata Grzejka	publiczny	Gmina Miastkowo	Miastkowo
4.	Edward Łada	publiczny	Gmina Piątnica	Piątnica
5.	Krzysztof Jan Polkowski	publiczny	Gmina Przytuły	Przytuły
6.	Andrzej Zaremba	publiczny	Gmina Śniadowo	Śniadowo
7.	Zbigniew Sokołowski	publiczny	Gmina Wizna	Wizna
8.	Kinga Moenke - Karwowska	gospodarczy	Apteka Prywatna	Jedwabne
9.	Jerzy Archacki	gospodarczy	Zakład Usług Budowlanych	Łomża
10.	Janusz Zakrzewski	gospodarczy	Bar Kuźnia	Przytuły
11.	Agnieszka Zduńczyk	społeczny	Osoba fizyczna	Miastkowo
12.	Henryk Borawski	społeczny	Osoba fizyczna	Wizna
13.	Urszula Długokęcka	społeczny	Osoba fizyczna	Śniadowo
14.	Jarosław Osiński	społeczny	Osoba fizyczna	Piątnica
15.	Jolanta Jałowiecka	społeczny	Osoba fizyczna	Łomża

W składzie Rady udział sektora publicznego wynosi 46,67%, sektora gospodarczego – 20%, a społecznego – 33,33%.

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz Rady

Stowarzyszenie „Sąsiedzi” działa na podstawie przepisów ustawy z 7 kwietnia 1989r. Prawo o Stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn., zm.), ustawy z 7 marca 2007 o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427), rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L 277) oraz niniejszego statutu.

Podstawowym dokumentem określającym zasady funkcjonowania Stowarzyszenia „Sąsiedzi” jest jego Statut.

Zgodnie z § 15 Statutu władzami Stowarzyszenia są Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna. Należy zaznaczyć, że dla zachowania przejrzystości i zakazu łączenia funkcji zastrzeżono, iż nie można być jednocześnie członkiem Zarządu i Komisji Rewizyjnej lub Rady. Zadania w zakresie prowadzenia działalności operacyjnej Stowarzyszenia spoczywają na Biurze, będącym komórką organizacyjną Stowarzyszenia.

Kadencja Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej trwa 4 lata. Wszystkie organy Stowarzyszenia działają na podstawie Statutu oraz regulaminów ich pracy.

Najwyższą władzą Stowarzyszenia „Sąsiedzi” jest Walne Zebranie Członków, które zwoływane jest przez Zarząd, co najmniej w odstępach półrocznych lub na pisemny wniosek Rady, Komisji Rewizyjnej lub, co najmniej 1/10 członków.

W Walnym Zebraniu uczestniczą członkowie Stowarzyszenia oraz – bez prawa głosu – zaproszeni przez Zarząd lub Radę goście.

Do kompetencji Walnego Zebrania należy w szczególności:

- uchwalanie Statutu i jego zmian;
- uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia;
- uchwalanie regulaminu wyboru władz Stowarzyszenia oraz regulaminu obrad Walnego Zebrania;
- wybór i odwołanie członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady;
- zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach lokalnej strategii opracowanej przez LGD;
- zatwierdzanie regulamin wyboru projektów przez Radę;
- udzielenie absolutorium Zarządowi;
- podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do innych organizacji;
- podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia;
- rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu wniesionych przez członków Stowarzyszenia;
- podejmowanie uchwał w zakresie nabywania i zbywania nieruchomości;
- podejmowanie uchwał w innych sprawach wynikających ze Statutu.

Walne Zebranie podejmuje decyzje w formie uchwały, w drodze głosowania. Każdemu członkowi Stowarzyszenia przysługuje jeden głos.

Zarząd konstituuje się na pierwszym po wyborach zebraniu reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz, kieruje bieżącą działalnością oraz zaciąga w imieniu Stowarzyszenia zobowiązania finansowe. Składa się z Prezesa, Wiceprezesa oraz od 2 do 5 członków Zarządu wybieranych na okres kadencji władz Stowarzyszenia.

Zarządu wyposażony jest w kompetencje:

- przyjmowanie nowych członków Stowarzyszenia;
- reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu;
- kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia;
- zwoływanie Walnego Zebrania;
- ustalanie wysokości składek członkowskich;
- zatwierdzanie kierownika Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników Biura;
- ustalanie wysokości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia;
- ustalanie regulaminu organizacyjnego Biura Stowarzyszenia

Jako organ kontroli Statut „Stowarzyszenia” określił Komisję Rewizyjną. Organ składa się z Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i od 1 – 5 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków.

Określono zasady, iż członkiem Komisji Rewizyjnej nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione umyślnie. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia w stosunku do członków Zarządu i Rady.

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

- kontrola bieżącej działalności Stowarzyszenia;
- ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie udzielenia absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu;
- występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania;
- dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Kolejnym organem Stowarzyszenia będącego lokalną grupą działania jest Rada, która pełni funkcję organu decyzyjnego.

Rada składa się z 15 członków Stowarzyszenia wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie. Rada konstituuje się na pierwszym po wyborach zebraniu.

Skład Rady, w co najmniej 50% to podmioty, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit b i c rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – czyli partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne odpowiednie podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, oraz podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie równości mężczyzn i kobiet – wybierane i odwoływane przez Walne Zebranie.

Na okres kadencji Rada wybiera spośród swoich członków Przewodniczącego.

Do kompetencji Rady należy:

- wybór operacji, które mają być realizowane w ramach lokalnej strategii rozwoju,
- stały i bieżący nadzór nad działalnością Zarządu,
- opiniowanie kwartalnych planów działania Zarządu i Biura,
- zatwierdzanie kwartalnych sprawozdań z działalności Zarządu i Biura.
- zatwierdzanie wewnętrznych regulaminów funkcjonowania Zarządu.

Podstawowe procedury funkcjonowania Rady określa Regulamin stanowiący Załącznik do LSR.

Stanowiący załącznik do niniejszej Strategii Regulamin prac organu decyzyjnego, czyli Rady oparto na priorytetach zapewnienia przejrzystości, demokratyczności i jawności podejmowania decyzji. W tym sensie **członek Rady nie może być zatrudniony w Biurze LGD, ani nie może być członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.** Kryteria oceny projektów, jak również terminy ich przeprowadzenia będą podawane do publicznej wiadomości. Proces oceny wniosków będzie odbywał się w oparciu o wystandaryzowane dokumenty – arkusze oceny.

Opis procedury wyboru operacji zawarto w Rozdziale VI Regulaminu.

Ocena wniosków odbywa się poprzez wypełnienie i oddanie członkom komisji skrutacyjnej kart do oceny operacji. Członkowie Rady dokonując oceny operacji nie mogą kierować się pobudkami innymi (np. polityczne, religijne, rodzinne itp.) niż merytoryczne

W sytuacji zaistnienia okoliczności mogących budzić wątpliwości, co bezstronności członka Rady, w szczególności w sytuacji, gdy członek Rady ubiega się o wybór jego operacji w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju – nie uczestniczy on ani w dyskusji ani w ocenie danej operacji. Każdy członek Rady może też zgłosić wniosek o wyłączenie siebie lub wykluczenie innego członka Rady z dyskusji i oceny danej operacji, jeśli ma on przekonanie o tym, że sam lub dany członek Rady nie będzie obiektywny w tej dyskusji i ocenie. Przewodniczący poddaje pod głosowanie Rady taki wniosek. Nie można w ten sposób wykluczyć z dyskusji i głosowania nad daną operacją więcej niż połowy członków Rady.

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady

Członkowie Rady posiadają doświadczenie w zakresie rozwoju obszarów wiejskich wynikające z ich pracy zawodowej (samorządowcy oraz nauczyciele) oraz działalności gospodarczej, czy społecznej. Uczestniczyli również w szkoleniach dotyczących rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader.

Dwoje z członków Rady włada językiem angielskim w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się. Wysoki poziom merytoryczny członków Rady gwarantuje efektywność i skuteczność realizowanych procesów i projektów w ramach LSR

1.7. Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji
LGD Stowarzyszenie „Sąsiedzi” zostało wpisane do KRS w dniu 31 grudnia 2008 roku, stąd nie posiada doświadczenia w realizacji podejścia LEADER do rozwoju obszarów

wiejskich, czy też jakichkolwiek działań rozwojowych. Natomiast proces realizacji LSR opierać się będzie na przedstawionym, poniżej doświadczeniu członków LGD, których zaangażowanie zapewni niezbędne zasoby wiedzy i umiejętności.

Tab. 3 Doświadczenia członków LGD w realizacji projektów

Nazwa członka /partnera	Nazwa realizowanego projektu lub jego ogólny zakres	Czas realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu	Koszty realizacji projektu (w zł)	Źródło finansowania/ Program
Gmina Piątnica	Nr projektu 731-100068/02, przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych na rury PE o przekroju 160 mm dł. 1257mb i 110 mm dł. 709 mb.	2003	Piątnica Poduchowna	768 021,84	SAPARD
Gmina Piątnica	Nr projektu 734-100076/02, przebudowa drogi gminnej poprzez wykonanie nawierzchni asfaltowej na dł. 5532 mb	2003	Drozdowo – Wiktorzyn	1 471 196,66	SAPARD
Gmina Piątnica	Nr projektu 732-100069/02, budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej z rur PCV o przekroju 0,20 m na długości 1196 mb oraz 58 sztuk przykanalików na długości 692,50 mb	2003 –2004	Piątnica Poduchowna	694 433,80	SAPARD
Gmina Piątnica	Nr projektu 734-100208/03, przebudowa drogi gminnej poprzez wykonanie nawierzchni asfaltowej na dł. 3 409 mb	2004	Źródło – Dobrzyjałowo	1 162 322,21	SAPARD
Gmina Piątnica	Nr projektu 732-100128/03, budowa grawitacyjnej sieci kanalizacyjnej w Piątnicy z rur PCV o średnicy 0,20 m na dł. 2 782,50 mb i ciśnieniowych z rur PE o średnicy 0,11 m i 0,063 m na dł. 241,50 mb oraz wykonanie 139 sztuk przykanalików na dł. 1924,50 mb. W zakres projektu wchodziła	2004	Piątnica Poduchowna	1 425 744,70	SAPARD

	także budowa 2 przepompowni strefowych				
Gmina Piątnica	Nr projektu Z/2.20/III/3.2/209/04, przebudowa drogi gminnej poprzez wykonanie nawierzchni asfaltowej na odcinku 715 mb.	2005	Elżbiecin	385 021,42	ZPORR
Gmina Przytuły	Budowa zewnętrznej sieci wodociągowej o długości 25930 m	2003	Przytuły Kolonia, Przytuły Las, Kubra Przebudówka	881.260,56	SAPARD
		27.05.2003 – 30.07.2003	Trzaski, Wagi, Supy, Pieńki Okopne		
Gmina Przytuły	Modernizacja drogi gminnej 3081,6 m	2003	Przytuły Las	488.294,49	SAPARD
Gmina Przytuły	Budowa zewnętrznej sieci wodociągowej długość 8776 m	2004	Mieczki Czarne, Borawskie, Bagienice, Obrytki	739.536	SAPARD
Gmina Śniadowo	Przebudowa dróg gminnych położonych na terenie Gminy Śniadowo	2007 rok	Gmina Śniadowo	2 381 129,71	ZPORR
Gmina Śniadowo	Budowa Kanalizacji w Śniadowie i Starym Ratowie II etap	2007 rok	Teren Gminy Śniadowo: miejscowości: Śniadowo i Stare Ratowo	1 647 189,62	ZPORR
Gmina Śniadowo	Budowa Szkoły Podstawowej w Szczepankowie	2001-2005	Gmina Śniadowo: miejscowość Szczepankowo	1 150 00	Budżet Państwa/Kontrakt Wojewódzki
Gmina Śniadowo	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w Śniadowie – I etap	1999-2000	Gmina Śniadowo: Miejscowość Śniadowo	3 700 000	PHARE STRUDER2
Gmina Śniadowo	Modernizacja drogi gminnej Ratowo Piotrowo – Żebry	2003	Gmina Śniadowo	423064,90	SAPARD
Gmina Śniadowo	Rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody SHU Stare Ratowo, budowa rurociągu tłocznego ze studni nr 2 w Śniadowie do SUW w Starym Ratowie, budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami do Stacji Paliw w Jakaci Dwornej	2004	Gmina Śniadowo	763 724,14	SAPARD
Gmina	Rozwój	2003	Urząd Gminy	37 246 (euro)	Bank

Śniadowo	instytucjonalny Gminy Śniadowo		Śniadowo		Światowy/PAOW
Gmina Śniadowo	Remont Budynku Szkolno Przedszkolnego w Śniadowie	2004	Gmina Śniadowo	232 000	Bank Światowy/PAOW
Gmina Wizna	Przebudowa drogi gminnej w Wiźnie (ul. Łomżyńska)	2004	Wizna	399 639 ,99	SAPARD
Gmina Wizna	Budowa sieci wodociągowej ze zbiornikiem wody i pompownią	2004	Wizna – Męczki	1 102 686,24	SAPARD
Gmina Wizna	Budowa sieci wodociągowej	2006	Męczki, Małachowo, Zanklewo, Jarnuty, Boguszki, Sambory, Ruś, Wierciszewo, Sieburczyn, Rutkowskie	2 700 110,78	ZPORA

Źródło: Opracowanie własne

2. Definicja obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Obszar funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania stanowi 7 gmin znajdujących się w powiecie łomżyńskim w Województwie Podlaskim. Są to gminy:

1. Jedwabne (gmina miejsko – wiejska),
2. Łomża (gmina wiejska),
3. Miastkowo (gmina wiejska),
4. Piątnica (gmina wiejska),
5. Przytuły (gmina wiejska),
6. Śniadowo (gmina wiejska),
7. Wizna (gmina wiejska).

Ważnym aspektem przy wyborze lokalizacji była spójność gospodarcza i społeczna obszaru. Gminy wchodzące w skład LGD leżą na terenie powiatu łomżyńskiego i łączą je wspólne dla tego terenu uwarunkowania geograficzne, przyrodnicze i kulturowe a także wspólna tożsamość. Mieszkańcy obszaru LGD identyfikują się ze miejscem, w którym żyją, współpracują ze sobą na zasadzie więzów gospodarczych i mają świadomość kulturalnego i historycznego znaczenia obszaru. Powiat łomżyński nieodzownie wiąże się z Kurpiami i ich kulturą oraz wyjątkowymi atutami w postaci zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Gminy tworzące lokalną grupę działania znajdują się w jednym obrysie, w ramach powiatu, zatem łączą je wszelkie uwarunkowania świadczące o spójności terytorium objętego strategią.

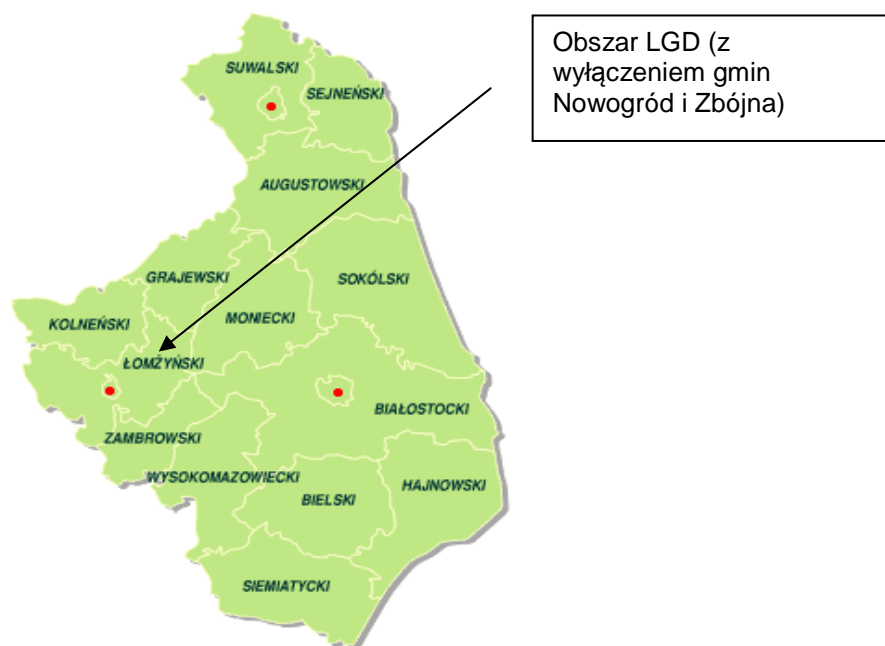
2.2. Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

2.2.1. Uwarunkowania przestrzenne

2.2.1.1. Położenie geograficzne

Gminy należące do obszaru LGD położone są na terenie powiatu łomżyńskiego a zatem w północno – wschodniej części Polski w pasie Niziny Środkowopolskiej. Według podziału fizyczno – geograficznego w skład obszaru wchodzi następujące jednostki geomorfologiczne: Nizina Północnomazowiecka (Równina Kurpiowska, Dolina Dolnej Narwi, Wysoczyzna Kolneńska), Nizina Podlaska (Wysoczyzna Kolneńska, Kotlina Biebrzańska). Obszar LGD znajduje się w obszarze funkcjonalnym zachodnim województwa podlaskiego, obejmujący obszar byłego województwa łomżyńskiego. Gminy należą do powiatu łomżyńskiego, który graniczy od północy z powiatem kolneńskim i grajewskim, od wschodu z powiatem monieckim i białostockim, od południa z powiatem zambrowskim a od strony zachodniej sąsiaduje z powiatem ostrołęckim należącym do województwa mazowieckiego. W skład obszaru LGD wchodzi jedna gmina miejsko – wiejska (Jedwabne), pozostałe to gminy wiejskie. Obszar LGD wchodzi w skład NTS III Łomżyński.

Rys 1. Lokalizacja obszaru LGD

Źródło: www.gminypolskie.pl

2.2.1.2. Podział terytorialny (powierzchnia i sieć osadnicza)

Obszar LGD stanowi łącznie 1 068 km² powierzchni z czego 11 km² zajmuje miasto Jedwabne. Łączna liczba sołectw wynosi 194, zaś ilość miejscowości kształtuje się na poziomie 260.

Tab. 4 Sieć osadnicza na obszarze LGD

Gmina	Powierzchnia	Powierzchnia	Sołectwa	Miejscowości (z miastami)
	[ha]	[km2]	[jed.]	[jed.]
Jedwabne	15 920	159	0	46
Łomża	20 695	207	40	43
Miastkowo	11 485	115	23	26
Piątnica	21 904	219	44	49
Przytuły	7 114	71	20	20
Śniadowo	16 298	163	43	48
Wizna	13 338	134	24	28
Razem	106 754	1 068	194	260

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

2.2.1.3. Ukształtowanie powierzchni

Obszar LGD położony jest w północno – wschodniej części Polski w pasie Niziny Środkowopolskiej. Według podziału fizyczno – geograficznego w skład obszaru wchodzi następujące jednostki geomorfologiczne: Nizina Północnomazowiecka (Równina Kurpiowska, Dolina Dolnej Narwi, Wysoczyzna Kolneńska), Nizina Podlaska (Wysoczyzna Kolneńska, Kotlina Biebrzańska).

Równina Kurpiowska – obejmuje południową część rozległego sandru na przedpolu Pojezierza Mazurskiego. Monotonie równinnego krajobrazu urozmaicają wzgórza wydmowe osiągające często znaczne wysokości względne przekraczające 10 m. Skupiają się one głównie w międzyrzeczach Pisy, Szkwy i Rozogi, gdzie teren wznosi się od 100 do 150 m n.p.m. opadając łagodnie w kierunku południowym. Rzeki płyną szerokimi, płaskimi dolinami obecnie już zmeliorowanymi. Naturalny charakter zachowała tylko rzeka Pisa z licznymi zakolami i starorzeczami;

Międzyrzecze Łomżyńskie – granice obszaru wchodzi tylko niewielka, północno-wschodnia jego część). Od północy mezoregion ten ogranicza dolina Narwi, od południa dolina Bugu, a od wschodu sąsiaduje z Wysoczyzną Wysokomazowiecką w prowincji Niżu Zachodnioeuropejskiego. Na wschodnim jego krańcu znajduje się kemowo – morenowy wał tzw. czerwonego Boru osiągający w najwyższym miejscu 227 m n.p.m.

Dolina Dolnej Narwi — mezoregion fizycznogeograficzny w północno-środkowej Polsce, stanowiący środkowo-wschodnią część Niziny Północnomazowieckiej. Region graniczy od północy z Wysoczyzną Kolneńską, od północnego-zachodu z Równiną Kurpiowską, od południowego-zachodu z Wysoczyzną Ciechanowską, od południa z Kotliną Warszawską, od południowego-wschodu z Międzyrzeczem Łomżyńskim a od północnego-wschodu z Kotliną Biebrzańską; na południowym-wschodzie region styka się z Doliną Dolnego Bugu. Dolina Dolnej Narwi leży na pograniczu województw mazowieckiego i podlaskiego.

Kotlina Biebrzańska – to podłużne obniżenie - wgłębienie terenu na długości około 130 km i szerokości od 2 do 35 km, ukształtowane przez lodowce. Powierzchnia doliny wynosi około 200 tys. ha, w tym 126 tys. ha / wraz z otuliną /, znajduje się pod ochroną przyrodniczą w ramach Biebrzańskiego Parku Narodowego. Obszar cechuje się dużą różnorodnością specyficznych warunków glebowych z dominacją torfowisk, które

stanowią 82% ogólnej powierzchni kotliny. Dolinę cechuje specyficzna, obfita sieć hydrologiczna, która zapewnia stałą wilgotność, a każdej wiosny teren jest częściowo zalewany.

2.2.2. Uwarunkowania przyrodnicze/środowiskowe

2.2.2.1 Klimat

Według podziału Polski na regiony klimatyczne obszar LGD cechuje klimat, o cechach przejściowych między bardziej kontynentalnym klimatem obszarów Niziny Północnopodlaskiej, a przejawiającym się zimą pewne cechy klimatu morskiego obszarami Nizin Północnomazowieckich. Leży on na pograniczu ścierania się wpływów tych dwóch klimatów, stąd też obserwuje się tutaj krótszy okres wegetacyjny niż w centralnej i zachodniej Polsce (195 – 208 dni), większe amplitudy temperatur między średnimi stycznia i lipca oraz wyraźnie zróżnicowanie pod względem termicznym. Występowanie opadów na terenie obszaru uzależnione jest od ogólnej sytuacji synoptycznej oraz od rzeźby terenu. Sumy roczne opadów przekraczają 520 mm. Przeważają opady okresu letniego, które stanowią ponad 65% sumy rocznej. Przeciętnie notuje się od 95 do ponad 100 dni z opadem powyżej 1,0 mm. Z zimowymi opadami związana jest pokrywa śnieżna. Pojawia się ona między 25 a 30 listopada i utrzymuje się nawet do 31 marca.

2.2.2.2 Gleby

Na terenie LGD występują następujące typy gleb: brunatne (41,5%), bielcowe (21,8%), czarnoziemny (15,7%), bagienne (11,7%), glejowe (0,2%), murszowe (6,0%), mady (3,1%). Dlatego też obszar LGD charakteryzuje się zróżnicowaniem warunków glebowych. Gleby występują tu w postaci drobno powierzchniowej mozaiki, brak jest dominacji określonej grupy gleb. Zdecydowanie przeważają gleby żytne – ziemniaczane i zbożowo – pastewne w kl. IV a i IV b i gleby powyżej V klasy bonitacyjnej.

2.2.2.3 Bogactwa naturalne

Na obszarze LGD występują jedynie złoża kopalin pospolitych: kruszyw naturalnych oraz piasków kwarcowych.

2.2.2.4 Zasoby wodne

Obszar LGD położony jest w dorzeczu Narwi z jej największymi dopływami: Biebrzą i Pisą. Mniejszymi dopływami Narwi są rzeki: Ruż, Łojewek, Łomżyńska, Gać, Narwica. Na terenie obszaru nie ma żadnych jezior ani sztucznych zbiorników wodnych. Brak retencji jest dużym problemem obszaru LGD. Woda podziemna jest eksploatowana głównie z czwartorzędowego poziomu wodonośnego oraz sporadycznie z poziomu trzeciorzędowego. Zasoby czwartorzędowe to źródło wody i surowiec dla stacji uzdatniania i hydroforni zaopatrujących ludność powiatu w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze.

2.2.2.5 Lesistość

Szata roślinna obszaru – w tym jej najcenniejszy i najbardziej widoczny fragment jakim są lasy – jest przestrzennie zróżnicowana. Lasy obszaru LGD zajmują prawie 19 213 ha, co daje lesistość wynoszącą ok. 21,4 %. Pod względem form własności przeważają lasy prywatne. Lesistość w poszczególnych gminach jest zróżnicowana.

Tab. 5 Powierzchnia lasów obszaru LGD*

Jednostka	Grunty leśne ogółem	Lasy ogółem	Grunty leśne publiczne	Grunty leśne prywatne
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Jedwabne	2 674,6	2 673,7	153,6	2 521,0
Łomża	3 566,8	3 548,6	1 187,1	2 379,7
Miastkowo	3 574,6	3 537,1	2 013,6	1 561,0
Piątnica	4 229,0	4 208,3	1 439,4	2 789,6
Przytuły	1 124,0	1 122,8	107,1	1 016,9
Śniadowo	2 777,4	2 777,0	50,6	2 726,8
Wizna	1 346,6	1 345,5	101,9	1 244,7
Razem	19 293,0	19 212,9	5 053,3	14 239,7

*Stan na 31 XII 2007r.

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

2.2.2.6. Walory przyrodnicze oraz formy ochrony prawnej

Obszar LGD swoim zasięgiem obejmuje kilka niezwykle interesujących krain geograficznych, są obszary unikalnej przyrody, które objęte są różnymi formami ochrony prawnej. Są to:

a) **Biebrzański Park Narodowy** (gmina Jedwabne - 457 ha i gmina Wizna - 42 ha). Ogólna powierzchnia Parku wynosi 59 223 ha a otulina wokół niego 66 824 ha. Jego szczególną cechą są zachowane niemal w pierwotnym stanie torfowiska niskie oraz leśne torfowiska wysokie. Szatę roślinną Parku stanowi około 45 zespołów roślinnych odznaczających się różnorodnością, wysokim stopniem naturalności i obecnością wielu rzadkich gatunków roślin.

b) **3 leśne rezerваты przyrody:** „Kalinowo” (gm. Piątnica - Nadleśnictwo Łomża), „Rycerski Kierz” (gm. Łomża - Nadleśnictwo Łomża), „Wielki Dział” (gm. Łomża - Nadleśnictwo Łomża) o łącznej powierzchni ok. 540 ha. Ich charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

c) **Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi** o powierzchni 7 353 ha obejmujący dolinę Narwi od Bronowa do Piątnicy (gmina Łomża - 4 109 ha, gmina Piątnica - 2 947 ha, gmina Wizna - 297 ha). Wokół Parku znajduje się otulina o powierzchni 12 310 ha (gminy: Łomża - 4 228 ha, Piątnica - 3 934 ha, Wizna - 1 989 ha, Rutki - 1 794 ha, Zambrów - 365 ha).

d) **obszar chronionego krajobrazu „Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi”** o łącznej powierzchni 27 440 ha, rozciągający się na terenie pięciu gmin Powiatu Łomżyńskiego w tym trzech gmin wchodzących w skład LGD (Miastkowo – 2 170 ha, Łomża – 1 309 ha i Piątnica – 1 242 ha). Wyznaczony obszar i ustanowione dla niego zasady gospodarowania są bardzo przydatne do kreowania polityki przestrzennej.

e) **Użytki ekologiczne** znajdujące się na terenie dwóch gmin LGD: Łomża (3szt. – 19,2ha) i Piątnica (1 – 12,8ha). Są to śródlęgowe bagna, które są miejscami lęgowymi ptaków a ponadto stanowią naturalny rezerwar wody.

f) **pomniki przyrody**, w tym:

- 6 grup drzew,
- 4 głązy narzutowe,

- 1 źródło wodne,
- 36 pojedynczych drzew,
- 10 alej drzew pomnikowych.

2.2.2.7. Zanieczyszczenie środowiska (rodzaje i skala)

Spośród zagrożeń środowiska do głównych należy zaliczyć zanieczyszczenia wód powierzchniowych spowodowane brakiem niezbędnych systemów oczyszczania ścieków. Na drugim miejscu należy wymienić problem odpadów, ich składowania i selekcji, a w zasadzie jej braku.

Zanieczyszczenia atmosfery

Według W.I.O.Ś. w Białymstoku, Delegatura w Łomży kontroli poddaje się 18 obiektów na terenie powiatu Łomżyńskiego z czego przeważająca ilość znajduje się na obszarze LGD. Są to głównie kotłownie węglowe. Kontrolowane obiekty charakteryzują się różnym stopniem oddziaływania na środowisko.

Promieniowanie elektromagnetyczne i hałas

Szczególnym problemem jest hałas komunikacyjny, związany z dużym natężeniem transportu kołowego, brakiem obwodnic, jak i fatalnym stanem dróg na obszarze LGD. Na obszarze LGD raczej nie buduje się nowych dróg, brak jest sztucznych i naturalnych ekranów zmniejszających negatywne oddziaływanie dróg.

Jeżeli chodzi o promieniowanie to głównym elementem wpływającym na obecność negatywnego pola elektromagnetycznego są stacje telefonii komórkowej, na terenie powiatu łomżyńskiego znajduje się 14 stacji przekaźnikowych, które oddziałują na cały obszar. Biorąc pod uwagę zarówno wzrost natężenia ruchu samochodowego jak i plany operatorów sieci komórkowych, problem hałasu i promieniowania będzie stale wzrastał.

Zanieczyszczenia hydrosfery

W ramach krajowej sieci monitoringu wód podziemnych prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny na terenie LGD znajdują się dwa punkty pomiarowe w Śniadowie i Jedwabnem służące do badań wód gruntowych (głębokość stropu od 4,9 m do 7,7 m). Wodę pobraną ze studni w Śniadowie zakwalifikowano do klasy I b (wody wysokiej jakości) natomiast ze studni w Jedwabnem do klasy III (wody niskiej jakości). Według badań WIOŚ w Białymstoku - Delegatura w Łomży, stan czystości wód powierzchniowych ulega powoli systematycznej poprawie.

Opady

Odpady komunalne

Największą grupą odpadów powstających na obszarze LGD są odpady komunalne, związane z codzienną egzystencją człowieka. Zgodnie z treścią ustawy o odpadach odpadami komunalnymi są: "odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych". W skład odpadów komunalnych poza odpadami z gospodarstw domowych wchodzi odpady z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności oraz odpady z pielęgnacji terenów zieleni. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w 2007 r. na obszarze LGD w ciągu roku zebrano

4 352,63 t zmieszanych odpadów komunalnych, w tym 3 801,21 t z budynków mieszkalnych.

Odpady przemysłowe

Odpady przemysłowe, powstające w wyniku działalności gospodarczej, pochodzą głównie z przemysłu rolno-spożywczego. Według danych statystycznych w 2007 r. na terenie LGD wytworzono 152,3 tys. t odpadów przemysłowych ogółem. Stanowi to 0,2% odpadów przemysłowych wytworzonych w kraju.

2.2.3. Uwarunkowania historyczno – kulturowe

Nie ma innej możliwości rozpatrywania uwarunkowań historycznych i kulturowych obszaru LGD niż w kontekście regionu oraz samego Powiatu Łomżyńskiego. Są to kwestie, które łączą wszystkich mieszkańców, i z którymi ci się identyfikują. Historia powiatu jest zatem historią LGD. Z kolei kultura nie istnieje tylko w poszczególnych gminach a jest kwintesencją egzystowania całej społeczności zamieszkującej powiat. Zresztą zachowane dobra kultury czy organizowane imprezy stanowią atrakcje turystyczne i przyciągają wszystkich ludzi, również spoza regionu.

2.2.3.1. Rys historyczny

Burzliwa i bogata historia regionu (dawnego północno-wschodniego Mazowsza) miała znaczący wpływ na ukształtowanie się grupy etnograficznej Kurpiów i ich kultury. Elementy tej kultury niosły do Puszczy kolejne fale osadnicze z Mazowsza, Mazur i Podlasia, które na terenach nadnarwiańskich zlały się w jeden charakterystyczny, znany do dziś obraz. Los sprawił, iż część tego wszystkiego możemy podziwiać i doświadczyć na obszarze powiatu łomżyńskiego.

W XIV i XV wieku ziemia łomżyńska miała charakter puszczański, był to obszar pokryty terenami leśnymi, poprzecinany licznymi dopływami rzecznyymi, o glebie raczej mało urodzajnej przechodzącej często w bagna i torfowiska, na których pierwsi osadnicy wznosili swe zabudowania i zakładali pola uprawne. Uformowana w ten sposób sieć osadnicza nie była jednak jednolita. Z chwilą kończenia się procesu formowania sieci osadniczej pełnię praw miejskich otrzymały miasta ówczesnego powiatu łomżyńskiego (ziemskiego i grodzkiego): Łomża (1418), Nowogród (1434) oraz Wizna (1435). Po włączeniu Mazowsza do Korony (1526) Łomża stała się miastem królewskim, jednym z największych w XVI w. – na jaki przypada rozkwit miasta – ośrodków handlowo – rzemieślniczych Mazowsza; stała się centrum administracyjno-sądowym ziemi; była także siedzibą starosty królewskiego.

Ludność chłopska masowo osiedlająca się tu uzyskiwała status ludzi wolnych, podległych tylko królowi. Jako jedyni z grupy chłopskiej w Rzeczypospolitej mieli prawo posiadać broń, co w przyszłości zaowocowało świetnymi umiejętnościami strzeleckimi wykorzystywanymi w bojach z każdym najeźdźcą.

Część osadników na tych terenach przybyła z Litwy i Podlasia, było również trochę Rusinów. Większość jednak osadników stanowiło drobne rycerstwo mazowieckie, przybyłe głównie z ziemi ciechanowskiej oraz z zachodniego Mazowsza.

Ważnym czynnikiem w procesie tworzenia się tu osadnictwa była gospodarka, jednak zdecydowanie odróżniała się od ościennej społeczności. Ze względu na słabą urodzajność tutejszych gleb rolnictwo było raczej mało rozwinięte, stąd istniała

konieczność znalezienia dodatkowego sposobu na życie. Sąsiedztwo lasu sprawiło, że zajęto się bartnictwem, myślistwem, rybołówstwem, stolarstwem oraz wydobywaniem i obróbką bursztynu. Konieczności handlowe zmuszały do solidności wykonania a obcowanie z naturą i przyrodą wyrabiało poczucie estetyki i wrażliwość na piękno. To wszystko przekładało się na niepowtarzalne walory artystyczne wytwórczości tego obszaru. Pięknie zdobione chaty – dekorowane szczyty stojące zawsze frontem do drogi, drzwi wejściowe do chaty czy umieszczanie pięknie zdobionych nadokienników czy śparogów na dachach – budziły zachwyt i zapraszały do środka wszystkich gości. Sprząty domowe również posiadały stosowne zdobienia snycerskie czy rzeźbienia. Zaś ze stolarstwem wiąże się rzeźba ludowa i charakterystyczne do dziś, przydrożne kapliczki z figurami świętych. Najbardziej jednak znamienne dla twórczości Kurpiów, kultywowane zresztą do czasów nam współczesnych, są wytwory związane z obrzędowością. Dotyczy to zarówno wycinanek, haftów, kierców, bukietów zdobiących dom w okresie świąt, tańców, pieśni, specyficznej muzyki jak i wypieków, pisanek i palm wielkanocnych, których rozmach i uroda słynną na całą Polskę. Ziemia łomżyńska istniejąca od XIV wieku do rozbiorów, leżała w północno-wschodniej części Mazowsza, nad środkowym biegiem Narwi. Granice te nie były wprawdzie granicami naturalnymi, wytyczonymi przez ukształtowanie terenu, ale mimo to wykazały znaczną stałość. Granica północna, stanowiąca część granicy państwowej mazowiecko-krzyżackiej, ustalonej w roku 1343, wytyczona została wówczas przeważnie w terenach puszczańskich, niezamieszkałych. Przetrwała ona do wieku XX jako granica państwowa polsko pruska (niemiecka). Po upadku Rzeczypospolitej do 1807 r. Łomża wraz z północno-wschodnim Mazowszem znalazła się pod zaborem pruskim. W skład utworzonej prowincji – zwanej Prusy Nowowschodnie – weszły ziemie między Wisłą, Bugiem, Narwią i Niemnem.

2.2.3.2. Uwarunkowania kulturowe

Gminy Lokalnej Grupy Działania łączy także wspólne dziedzictwo kulturowe, na które składają się dobra kultury materialnej i duchowej. Na obszarze LGD działają następujące placówki i instytucje kulturowe:

a) o zasięgu ponadlokalnym:

- 1 instytucja powiatowa: Muzeum Przyrody w Drozdowie

b) o zasięgu lokalnym:

- 5 gminnych ośrodków kultury (Jedwabne, Piątnica, Miastkowo, Pniewo i Śniadowo);
- 15 świetlic wiejskich;
- 9 bibliotek publicznych (7 gminnych i 2 miejsko-gminne);
- 13 filii bibliotecznych.

Do najważniejszych imprez kulturalnych organizowanych w powiecie łomżyńskim są:

1. Ogólnopolski Festiwal Muzyczny Drozdowo – Łomża z udziałem gwiazd polskiej opery i operetki w dworku Lutostawskich w Drozdowie; cieszy się największą popularnością wśród publiczności imprez kulturalnych organizowanych na terenie LGD.
2. Międzynarodowy Festiwal Filmów Przyrodniczych im. Braci Wagów w Wiźnie. Dotychczas odbyły się 2 edycje Festiwalu, który organizowany jest co 2 lata. Główne cele Festiwalu to: popularyzacja filmów przyrodniczych, promocja filmów twórców ze Wschodniej Europy, wzmocnienie lobby proekologicznego

w rejonie Biebrzy i Narwi oraz zainteresowanie unikalnymi przyrodniczo terenami powiatu łomżyńskiego.

3. Targi Turystyki w Wiźnie, Jarmark Żywności Naturalnej w Wiźnie – organizowane w ramach Międzynarodowego Festiwalu Filmów Przyrodniczych.

Zasoby dziedzictwa kulturowego na obszarze LGD:

1. stanowiska archeologiczne pochodzące z różnych okresów, od epoki kamienia do późnego średniowiecza; 14 spośród nich wpisano do rejestru zabytków (stanowisko kurhanowe w Uśniku Kolonii, grodziska średniowieczne w Starej Łomży i Wiźnie);
2. układy przestrzenne Wizny i Jedwabnego;
3. budynki mieszkalne z przełomu XIX/XX wieku;
4. 60 obiektów sakralnych, z czego 30 figuruje w rejestrze zabytków, w tym 12 kościołów m.in. w Wiźnie, Szczepankowie (gotycki) i Drozdowie (neogotycki);
5. 8 historycznych obiektów użyteczności publicznej, z których 2 uznano za zabytki (szkoła w Konarzycach, dróżnicówka w Miastkowie);
6. spośród 9 dworów 7 uznano za zabytki – są to obiekty zaniedbane, a najstarszy z nich – dwór w Tarnowie popada w ruinę;
7. 23 parki i aleje podworskie, z czego 8 wpisano do rejestru zabytków;
8. budownictwo obronne – zespół 3 rosyjskich fortów ziemnych betonowych w Piątnicy, polskie betonowe schrony bojowe – m.in. na terenie gmin Łomża, Śniadowo, Wizna oraz punkty oporu z lat 1940-1941;

Znaczna część zasobów dziedzictwa kulturowego ma raczej lokalne znaczenie, są one przede wszystkim świadectwem historii i tradycji regionu. Jeśli będą odpowiednio zadbane i wyeksponowane mogą przyczynić się do poprawy wizerunku i podniesienia atrakcyjności turystycznej. Ma to szczególne znaczenie na obszarze o unikatowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie istnieje możliwość rozwoju turystyki.

2.3. Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej

2.3.1. Charakterystyka ludności zamieszkującej obszar LGD

2.3.1.1. Potencjał demograficzny.

Wg danych z końca grudnia 2007r. obszar LGD zamieszkiwany był przez 42 869 osób.

Tab. 6 Potencjał ludnościowy obszaru LGD*

	2003	2004	2005	2006	2007
Razem LGD	42 852	42 801	42 791	42 834	42 869
ludność w mieście	1 923	1 910	1 891	1 896	1 925
ludność na wsi	40 929	40 891	40 900	40 938	40 944

*stan na 31 XII 2007r.

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Gęstość zaludnienia obszaru wynosi średnio 38 os./km². Struktura płciowa obszaru LGD przedstawia się następująco:

Tab. 7 Struktura płciowa obszaru LGD

Nazwa jednostki	2003		2004		2005		2006		2007	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Jedwabne	2 926	2 757	2 880	2 754	2 850	2 722	2 842	2 722	2 803	2 708
Łomża	4 821	4 781	4 883	4 828	4 936	4 882	5 013	4 901	5 094	4 950

Miastkowo	2 202	2 122	2 206	2 120	2 198	2 137	2 179	2 112	2 182	2 125
Piątnica	5 355	5 161	5 371	5 204	5 388	5 252	5 311	5 248	5 384	5 268
Przytuły	1 133	1 123	1 106	1 092	1 083	1 100	1 076	1 098	1 060	1 090
Śniadowo	2 932	2 813	2 885	2 800	2 878	2 801	2 864	2 814	2 833	2 818
Wizna	2 248	2 205	2 194	2 167	2 178	2 150	2 204	2 146	2 205	2 141
Razem	21 617	20 962	21 525	20 965	21 511	21 044	21 489	21 041	21 561	21 100

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Niezmiennie na przestrzeni kilku poprzednich lat zauważa się przewagę liczby mężczyzn nad ilością kobiet. Ważnym zjawiskiem obrazującym demografię obszaru są ruchy migracyjne. Migracje ludności wpływają także na wielkość zasobów siły roboczej i ich strukturę na analizowanym obszarze. Wpływają one również na dynamikę wzrostu ludności.

Tab. 8 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym (w) i zewnętrznym (z) na obszarze LGD

Nazwa jednostki	2003		2004		2005		2006		2007	
	w	z	w	z	w	z	w	z	w	z
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Jedwabne	-41	-2	-34	0	-48	6	-9	3	-42	1
Łomża	78	6	65	0	67	0	110	-10	90	5
Miastkowo	-11	0	26	0	5	0	-16	-1	-21	0
Piątnica	0	2	36	3	29	1	17	-2	47	-2
Przytuły	-23	1	-19	-1	-11	2	-15	2	-10	-1
Śniadowo	-13	1	-6	3	3	-6	-26	-1	-1	-3
Wizna	-25	1	-31	0	-27	2	-2	-1	-1	0

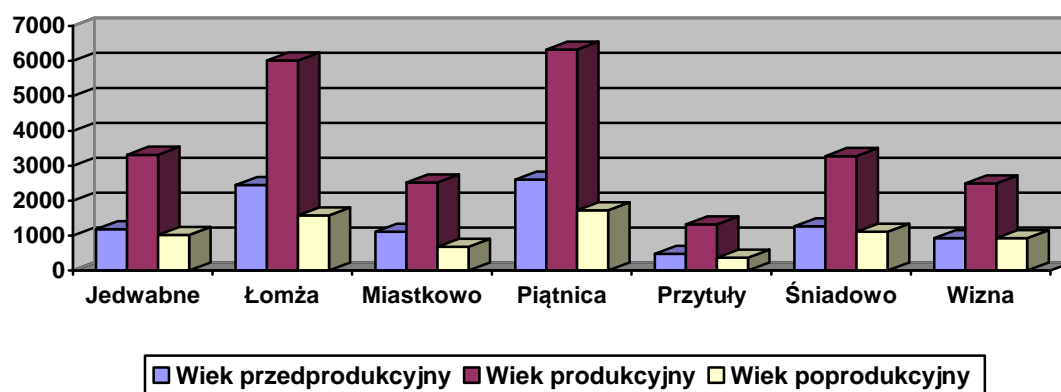
Źródło: Bank danych regionalnych GUS

2.3.1.2. Struktura wieku ludności

Do analizy struktury wieku ludności przyjęto następujący podział na grupy wiekowe:

- wiek przedprodukcyjny (0–17 lat),
- wiek produkcyjny (18–60 lat - kobiety; 18–65 lat - mężczyźni),
- wiek poprodukcyjny (powyżej 60 lat – kobiety; powyżej 65 lat – mężczyźni).

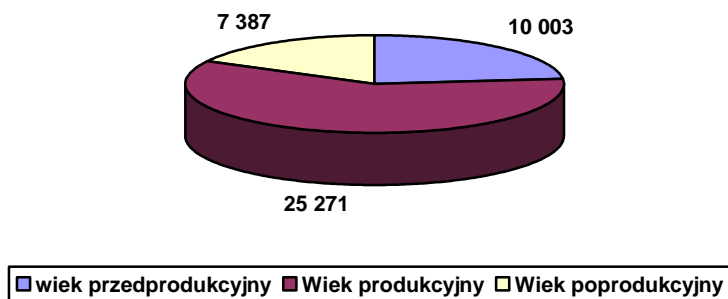
Rys. 2 Struktura wieku ludności zamieszkującej poszczególne gminy należące do obszaru LGD w 2007r. (osoby)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z banku danych regionalnych GUS

Biorąc pod uwagę całość analizowanego obszaru w 2007r. sytuacja kształtowała się podobnie jak w poszczególnych gminach należących do LGD. Poważają osoby w wieku produkcyjnym, najmniej jest mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Rys. 3 Struktura wieku ludności zamieszkującej obszar LGD w 2007r. (osoby)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z banku danych regionalnych GUS

Przyrost naturalny

Na obszarze LGD od kilku lat obserwuje się przeważnie ujemne wartości przyrostu naturalnego.

Tab. 9 Ruch naturalny na obszarze LGD

Nazwa jednostki	2004	2005	2006	2007
Jedwabne	-23	-13	-17	-3
Łomża	5	-12	31	9
Miastkowo	6	2	-1	12
Piątница	-11	25	-10	3
Przytuły	-4	-15	-1	-15
Śniadowo	-42	0	-4	-30
Wizna	-24	-20	-4	-3

Źródło: bank danych regionalnych GUS

2.3.1.3. Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Zatrudnienie i struktura zatrudnienia

Lokalny rynek pracy na obszarze LGD, przy uwzględnieniu województwa podlaskiego i obecnej sytuacji na rynku pracy w Polsce jest niezadowolający. Według stanu na koniec 2007 roku w województwie podlaskim pracowało ogółem 204 906. W powiecie łomżyńskim liczba pracujących ogółem osiągnęła niezbyt wysoką liczbę 3 342 osób. Stosunkowo mniejsza jest liczba zatrudnionych ogółem na obszarze LGD.

Tab. 10 Pracujący w głównym miejscu pracy na obszarze LGD

Nazwa jednostki	2004			2005			2006			2007		
	O	M	K	O	M	K	O	M	K	O	M	K
	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]
Jedwabne	316	166	150	290	146	144	294	131	163	345	177	168
Łomża	581	362	219	562	346	216	677	333	344	582	258	324
Miastkowo	288	156	132	310	188	122	322	201	121	300	164	136
Piątница	993	488	505	967	492	475	1019	535	484	1070	567	503
Przytuły	105	55	50	101	52	49	85	40	45	88	38	50
Śniadowo	325	154	171	322	162	160	353	187	166	356	184	172

Wizna	159	55	104	149	43	106	149	43	106	172	54	118
Razem	2767	1436	1331	2701	1429	1272	2899	1470	1429	2913	1442	1471

Źródło: bank danych regionalnych GUS

Aby określić specyfikę ekonomiczną i własnościową zatrudnienia na obszarze LGD należy zwrócić uwagę na sektory ekonomiczne i własnościowe, w których pracują zatrudnieni. Ostatnie dostępne dane pochodzą z 2003r. i kształtują się następująco:

Tab. 11 Pracujący na obszarze LGD wg sektorów ekonomicznych – ogółem

Nazwa jednostki	Pracujący ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Sektor usługowy - razem	Sektor usługowy – usługi rynkowe	Sektor usługowy – usługi nierynkowe
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Obszar LGD	2 689	93	1 136	1 460	504	956

Źródło: bank danych regionalnych GUS

Tab. 12 Pracujący na obszarze LGD wg sektorów własnościowych*

Nazwa jednostki	ogółem [osoba]	Sektor publiczny [osoba]	Sektor prywatny [osoba]
Obszar LGD	2 689	1 231	1 458

*stan na koniec 2003r.

Źródło: bank danych regionalnych GUS

Bezrobocie i struktura bezrobocia

Pomimo aktywności gospodarczej na obszarze LGD nadal istotnym problemem jest bezrobocie. Możliwość jego zmniejszenia utrudnia słabo rozwinięty pozarolniczy rynek pracy, oraz niewielka ilość ofert zgłaszanych przez pracodawców. Na koniec 2007r. na obszarze LGD było 1 584 zarejestrowanych osób bezrobotnych. Wysokie bezrobocie odzwierciedla się także w niesklasyfikowanym bezrobociu ukrytym, które w przypadku terenów wiejskich jest trudne do oszacowania.

Tab. 13 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łomży (z obszaru LGD)*

Nazwa jednostki	Ogółem [osoba]	Mężczyźni [osoba]	Kobiety [osoba]
Jedwabne	172	92	80
Łomża	446	172	274
Miastkowo	223	90	133
Piątnica	382	157	225
Przytuły	49	37	12
Śniadowo	146	74	72
Wizna	166	89	77

*stan na koniec 2007r.

Źródło: bank danych regionalnych GUS

Spółeczna struktura bezrobocia na obszarze LGD nie różni się od występującej w powiecie i w całej Polsce. Po pierwsze – w grupie bezrobotnych dominują przeważnie osoby młodsze, zwłaszcza z grupy wiekowej do 24 lat. Po drugie, w grupie bezrobotnych dominują osoby o niższym poziomie wykształcenia, w szczególności z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym. Po trzecie, wśród bezrobotnych przeważają osoby, które nie posiadają stażu pracy i mają odbyty staż do 5 lat. Można zatem jednoznacznie stwierdzić, iż jest to zjawisko bardzo niekorzystne, o szeregu negatywnych konsekwencjach społecznych i ekonomicznych.

2.3.2. Sektor gospodarczy

2.3.2.1 Podmioty gospodarcze

Dobrze funkcjonująca gospodarka oraz rozwój przedsiębiorczości to podstawowe warunki zapewnienia w przyszłości lepszych warunków życia mieszkańców. Powiat łomżyński ze względu na swój rolniczy i wiejski charakter należy do obszarów słabo rozwiniętych gospodarczo.

W roku 2007 sytuacja zarejestrowanych podmiotów gospodarczych pod względem sektorów własnościowych kształtowała się następująco:

Tab. 14 Jednostki z obszaru LGD zarejestrowane w systemie REGON wg sektorów własnościowych*

Jednostka	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny ogółem	Sektor prywatny osoby fizyczne	Sektor Prywatny Spółki prawa handlowego	Sektor prywatny spółdzielnie	Org. społ.
Obszar LGD	2 135	89	2 046	1 735	0	17	112

*Stan na 2007r.

Źródło: bank danych regionalnych GUS

Z powyższych danych wynika, że najwięcej podmiotów gospodarczych z obszaru LGD funkcjonuje w sektorze prywatnym i są to przeważnie osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą.

Na terenie LGD funkcjonuje kilka znaczących zakładów przemysłowych. W przetwórstwie rolno-spożywczym, szczególnie ważnym z uwagi na zagospodarowanie miejscowych płodów rolnych są to:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy (gm. Piątnica) zaliczana do grupy 10 najlepszych spółdzielni mleczarskich w kraju, posiadająca certyfikat ISO 9002 oraz uprawnienia eksportowe do Unii Europejskiej;
- Firma „Beko” w Jeziorku (gm. Piątnica) zajmująca się magazynowaniem mięsa i mrozonek;
- mieszalnia pasz w Piątnicy;
- Masarnie w Podgórzu (Apis), Kupiskach (gm. Łomża).

Stosunkowo nieźle rozwinięty jest przemysł drzewny i materiałów budowlanych reprezentowany przez:

- Przedsiębiorstwo Przemysłu Betonów „Prefbet” w Śniadowie (gm. Śniadowo), największego w Polsce Północno-Wschodniej producenta betonu komórkowego oraz dostawcę wielu innych materiałów budowlanych, prowadzącego Centrum Obsługi Budownictwa w Łomży;
- Firma „Styrpol” w Jeziorku (gm. Piątnica) wytwarzająca elementy styropianowe dla potrzeb budownictwa;
- firma „MJ Jedwabne” w Jedwabnem (gm. Jedwabne) zajmująca się produkcją kostki brukowej
- Firma „Sonarol” w Jedwabnem (gm. Jedwabne) zajmująca się produkcją stolarki okiennej;
- Firma „Agro-Rolnik” zajmująca się dystrybucją maszyn i urządzeń rolniczych;
- Firma „Home-Pine” w Kupiskach (gm. Łomża) zajmująca się produkcją mebli;

- kopalnie żwiru i piasku: Drogoszewo i Zarazie (Gm. Miastkowo);
- tartaki na terenie gminy Miastkowo i gminy Łomża.

2.3.2.2 Rolnictwo

Powszechny Spis Rolny 2002 wykazał, że powierzchnia gruntów należących do gospodarstw rolnych na terenie LGD wynosi łącznie 79 139 ha, co w porównaniu do całego powiatu – 104.658 ha, stanowi ok. 79%.

Tab. 15 Powierzchnia gruntów grup obszarowych użytków rolnych na terenie LGD

Nazwa jednostki	użytki rolne	grunty orne	sady	łąki	pastwiska
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Jedwabne	12 484	8 547	23	2 428	1 486
Łomża	15 220	10 475	48	3 004	1 693
Miastkowo	6 842	4 416	8	1 356	1 062
Piątnica	16 010	12 219	122	2 549	1 120
Przytuły	5 487	3 550	9	1 060	868
Śniadowo	12 529	8 670	22	2 480	1 357
Wizna	10 567	6 772	20	2 505	1 270
Obszar LGD	79 139	54 649	252	15 382	8 856

Źródło: bank danych statystycznych GUS – Powszechny Spis Rolny 2002

Na terenie LGD przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 13,25 ha (średnia najwięcej regionie 11,33 ha), gdzie najwięcej gospodarstw stanowią gospodarstwa powyżej 15 ha (42,02 %). Dużą grupę gospodarstw stanowią również gospodarstwa od 5 do 10 ha (17,43%). Na obszarze LGD największą grupą są gospodarstwa o wielkości 10 – 15ha (18,88%), kolejną grupę tworzą gospodarstwa od 2 do 5 ha.

Tab. 16 Liczba gospodarstw rolnych wg wielkości na terenie LGD

Nazwa jedn.	Ogółem	Gosp. indyw.	Gosp. indyw. do 1 ha	1 – 2 ha	2 – 5 ha	5 – 7 ha	7 – 10 ha	10 – 15 ha	15 – 20 ha	20 – 50 ha	50 - 100 ha	> 100 ha
Obszar LGD	7 601	7 597	955	547	1 113	705	1 054	1 434	835	919	27	7

Źródło: bank danych statystycznych GUS – Powszechny Spis Rolny 2002

Spośród istniejących gospodarstw na analizowanym obszarze najwięcej jest takich, które ukierunkowują swoją produkcję w celach sprzedaży na rynek, niewiele produkuje wyłącznie na potrzeby własne.

2.3.3 Stan rozwoju infrastruktury wiejskiej

2.3.3.1 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W zakresie lecznictwa podstawowego obszar LGD obsługują gminne ośrodki zdrowia i/lub indywidualne praktyki lekarskie. Zakres dostępności podstawowych usług medycznych należy uznać za dostateczny. Poziom dostępności usług medycznych na terenie LGD obrazuje poniższa tabela:

Tab. 17 Usługi medyczne na terenie LGD w 2007 r.

	ośrodki zdrowia ogółem	publiczne ośrodki zdrowia	niepubliczne ośrodki zdrowia	praktyki lekarskie w miastach	praktyki lekarskie na wsi	apteki	punkty apteczne
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[osoba]	[osoba]	[ob.]	[ob.]
Obszar LGD	13	12	1	1	5	5	3

Źródło: Bank danych regionalnych GUS.

Gminne zadania z zakresu opieki społecznej oraz zadania zlecone w tym zakresie realizują Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w każdym z ośrodków gminnych, będące jednostkami organizacyjnymi właściwych Urzędów Gmin.

W ramach zadań zleconych ośrodki wypłacają zasiłki stałe, wyrównawcze i okresowe, jak również renty socjalne, zasiłki z zakresu ochrony macierzyństwa, zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, jak również świadczy pomoc na rzecz kombatanów. Wypełnianie zadań własnych Gminy w zakresie pomocy społecznej jest realizowane poprzez wydawanie posiłków, wypłacanie zasiłków losowych, pochówek, pracę socjalną, oraz zasiłki celowe w gotówce i w naturze.

2.3.3.2 Edukacja i wychowanie

Zakres świadczeń i usług edukacyjno – wychowawczych świadczonych na terenie LGD jest wypadkową kompetencji gmin w tym zakresie, systemu finansowania oświaty oraz tendencji demograficznych zachodzących na tym obszarze. Głównym problemem związanym z oświatą są wysokie koszty jej utrzymania, dlatego sieć szkół odzwierciedla trudności z tym związane oraz jest wynikiem działań racjonalizujących system zarządzania oświatą. Podstawowe dane odnośnie systemu oświaty i wychowania na terenie LGD przedstawiają poniższe tabele:

Tab. 18 Opieka przedszkolna na obszarze LGD (z miastem Jedwabne) w 2007 r.

Jednostka terytorialna	przedszkola ogółem	oddziały ogółem	miejsca ogółem	dzieci ogółem
	[ob.]	[oddział]		[osoba]
Obszar LGD	2	6	115	102

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Przedszkola funkcjonujące na obszarze LGD znajdują się w Piątnicy (6) oraz w Śniadowie (2) należących do obszaru wiejskiego.

Tab. 19 Szkolnictwo podstawowe na obszarze LGD w 2007 r.

Jednostka terytorialna	szkoły podstawowe	pomieszczenia szkolne	oddziały ogółem	uczniowie ogółem	absolwenci ogółem
	[ob.]	[pom.]	[oddział]	[osoba]	[osoba]
Obszar LGD	33	317	205	3151	610

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Ilość szkół podstawowych na terenie gmin wchodzących w skład LGD wynosi 33. W Łomży znajduje się 9 szkół podstawowych i 52 oddziałów – największa ilość szkół z wszystkich gmin funkcjonujących na obszarze LGD. Podobnie obrazuje się sytuacja z rozmieszczeniem gimnazjów na obszarze LGD, co przedstawia poniższa tabela.

Tab. 20 Szkolnictwo gimnazjalne na obszarze LGD w 2007 r.

Jednostka terytorialna	gimnazja ogółem	pomieszczenia szkolne	oddziały ogółem	uczniowie ogółem	absolwenci ogółem
-----------------------------------	----------------------------	----------------------------------	----------------------------	-----------------------------	------------------------------

	[ob.]	[pom.]	[oddział]	[osoba]	[osoba]
Obszar LGD	6	73	61	1489	501

Źródło: Bank danych regionalnych GUS.

Na terenie gmin znajduje się 6 gimnazjów.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne reprezentuje Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Ks. Kardynała S. Wyszyńskiego w Jedwabnem.

2.3.3.3 Wykształcenie ludności

Tab. 21 Poziom wykształcenia ludności zamieszkującej obszar objęty LSR

Nazwa jednostki	Wyższe	Policealne	Średnie razem	Średnie zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
	[osoba]					
Jedwabne	194	108	698	411	2 252	519
Łomża	268	91	1 315	1 062	3 322	687
Miastkowo	61	15	420	382	1 794	292
Piątnica	329	142	1 474	1 293	4 183	511
Przytuły	48	22	269	215	924	270
Śniadowo	147	61	832	715	2 149	547
Wizna	112	52	520	416	1 749	445
Razem	1 159	491	5 528	4 494	16 373	3 271

Źródło: Bank danych regionalnych GUS

Niecałe 3% ogółu ludności zamieszkującej danych obszar posiada wykształcenie wyższe zaś ok. 38% to osoby, które ukończyły tylko szkołę podstawową. Osób bez jakiegokolwiek wykształcenia jest niemal trzy razy więcej niż osób z ukończonymi studiami wyższymi. Jest to zjawisko negatywne, stanowiące swoiste zagrożenie w rozwoju regionu.

2.3.3.4 Sport i rekreacja

Infrastrukturę sportową na obszarze LGD stanowią głównie urządzenia sportowe o charakterze przyszkolnym w postaci sal gimnastycznych oraz boisk. Działalność sportowa znajduje swój przejaw w funkcjonowaniu szkolnych klubów sportowych i ludowych zespołów sportowych. Wniosek nasuwający się to taki, że infrastruktura sportowa i rekreacyjna w powiecie łomżyńskim jest słabo rozwinięta.

2.3.3.5 Kultura

Wyposażenie obszaru w placówki kultury jest typowe dla terenów wiejskich. Występują niedobory placówek upowszechniających kulturę. Jest to efektem występujących od kilku lat tendencji ograniczania wydatków na kulturę, a także gwałtownie rozwijającej się sieci oddziaływania różnorodnych środków masowego przekazu.

Powszechnymi formami działalności kulturalnej są Gminne Ośrodki Kultury i świetlice wiejskie. W nich ogniskuje się życie kulturalne obszaru LGD. Natomiast w wielu miejscowościach brakuje punktów kulturalno-oświatowych, w których można byłoby prowadzić wszelką działalność kulturalną.

Znaczna część zasobów dziedzictwa kulturowego ma raczej lokalne znaczenie, są one przede wszystkim świadectwem historii i tradycji regionu. Jeśli będą odpowiednio

zadbane i wyeksponowane mogą przyczynić się do poprawy wizerunku i podniesienia atrakcyjności turystycznej. Ma to szczególne znaczenie na obszarze o unikatowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie istnieje możliwość rozwoju turystyki.

2.3.3.6 Turystyka

Teren LGD charakteryzuje się zróżnicowanymi strefami krajobrazowymi, wynikającymi z bogato ukształtowanej powierzchni i walorów przyrodniczych. Walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz historia i kultura północnego Mazowsza tworzą warunki dla rozwoju turystyki. Generalnie atrakcyjność turystyczną LGD można określić czterema słowami „Biebrza – Narew – Łomża – Kurpiowszczyzna”. Te nazwy geograficzne są znane w Polsce, ale często nie utożsamiane z obszarem LGD. W turystyce ważniejsze są bowiem szlaki, miejsca i obszary ukształtowane przez naturę i historię oraz jakość oferty turystycznej niż doraźne ustalane granice administracyjne. Ta różnorodność oraz tranzytowe położenie na szlakach prowadzących na Mazury i Suwalszczyznę to ważne atuty powiatu łomżyńskiego.

Atrakcyjność turystyczną powiatu podkreślają przede wszystkim:

- Biebrzański Park Narodowy,
- Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi,
- obszar chronionego krajobrazu doliny dolnej Narwi i Puszczy Kampinoskiej (docelowo Kurpiowskiego Parku Krajobrazowego),
- lasy Pniewskie,
- lasy Czerwonego Boru,
- rzeki Biebrza, Narew i Pisa stanowiące z dopływami szlaki turystyki wodnej i miejsca rekreacji,
- miejsca atrakcyjne dla przyrodników, szczególnie dla ornitologów, osób podglądających naturalną przyrodę, wędkarzy, myśliwych, grzybiarzy, a także dla organizacji rajdów, szkół przetrwania itp.
- Średniowieczne grodziska w: Samborach, Wiźnie, Pieńkach – Grodzisku, a szczególnie w Starej Łomży (związane z 1000 – letnią historią chrześcijaństwa na tych ziemiach)
- Zabytki: Wizny, Łomży, Drozdowa, Szczepankowa, Dobregolasu oraz kompleks carskich fortów w Piątnicy.

Walory środowiskowe i turystyczne LGD zachęcają do wypoczynku, z dala od hałaśliwych i zatłoczonych ośrodków. Stanowią także doskonałą ofertę dla inwestorów zainteresowanych lokowaniem kapitału, głównie w sferze infrastruktury usługowej na rzecz turystyki i wypoczynku. Obecnie całoroczną bazę noclegową tworzą na terenie powiatu łomżyńskiego:

- Motel „Zacisze” w Piątnicy,
- Kompleks Gastronomiczno – Hotelowy „Baranowski” w Piątnicy,
- Ośrodek Ostrołęckich Zakładów Mięsnych w Rybakach (gmina Miastkowo),
- Ośrodek Wojewódzkiego Metodycznego w Czartorii (gmina Miastkowo).

Obszary LGD odznaczają się dużym stopniem naturalności szaty roślinnej, bioróżnorodnością, bogactwem flory i fauny. Na szczególne wyróżnienie zasługuje agroturystyka. W Wiźnie funkcjonuje Biebrzańsko – Narwiańskie Towarzystwo Agroturystyczne „Łoś” zrzeszające około 50 gospodarstw w tym 19 z terenu powiatu łomżyńskiego. Aktywna działalność Towarzystwa oraz dobry przykład istniejących

gospodarstw powodują coraz większe zainteresowanie tą formą uzupełniającej działalności gospodarczej ze strony rolników.

W związku z wymienionymi walorami środowiska przyrodniczego i zasobami kultury oraz dużym ruchem komunikacyjnym powoli rozwija się także infrastruktura i informacja turystyczna.

Pełne wykorzystanie walorów turystyczno – krajobrazowych utrudnia jednak słabo rozwinięta baza turystyczna (stała i sezonowa) oraz brak turystycznego zagospodarowania rzek stanowiących fragmenty dróg wodnych łączących Niemen i Krainę Wielkich Jezior z Wisłą.

2.4. Specyfika obszaru

Obszar wyznaczony granicami funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania charakteryzuje się unikalnymi walorami przyrodniczymi oraz krajobrazowymi. Urozmaicone i bardzo czyste środowisko naturalne zdecydowało o włączeniu tych terenów do regionu Zielonych Płuc Polski, a bardzo bogata tradycja i uwarunkowania historyczne sprawiły, iż nadrzędnym elementem, który stanowi o odrębności obszaru są więzi kulturalne i przyrodnicze. Specyficzne ukształtowanie terenu, mnogość rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, zabytków, oryginalna i żywa na terenie LGD kultura kurpiowska, ciekawa architektura wsi od budowli z kamienia polnego do drewnianych obiektów Kurpiowszczyzny oraz specyfika potraw kurpiowskich i regionalnej kuchni łomżyńskiej daje możliwości rozwoju turystyki. Na terenie LGD istnieją miejsca niezwykle atrakcyjne dla przyrodników, szczególnie dla ornitologów, osób podglądających naturalną przyrodę, wędkarzy, myśliwych, grzybiarzy, a także dla organizacji rajdów, szkół przetrwania.

Walory środowiskowe i turystyczne obszaru zachęcają do wypoczynku, z dala od hałaśliwych i zatłoczonych ośrodków. Stanowią także doskonałą ofertę dla inwestorów zainteresowanych lokowaniem kapitału, głównie w sferze infrastruktury usługowej na rzecz turystyki i wypoczynku. Obecnie całoroczną bazę noclegową tworzą na terenie powiatu łomżyńskiego: Motel „Zacisze” w Piątnicy, Kompleks Gastronomiczno – Hotelowy „Baranowski” w Piątnicy, Hotel „Leśny” w Wygodzie, Ośrodek Ostrołęckich Zakładów Mięsnych w Rybakach (gmina Miastkowo), Ośrodek Wojewódzkiego Metodycznego w Czartorii (gmina Miastkowo). Odrębnego spojrzenia wymaga agroturystyka, która w porównaniu z innymi obszarami województwa podlaskiego kształtuje się na niskim poziomie. Owszem, w Wiźnie funkcjonuje Biebrzańsko – Narwiańskie Towarzystwo Agroturystyczne „Łoś” zrzeszające gospodarstwa ale niestety niewielka liczba z nich pochodzi z terenu objętego LSR. Aktywna działalność Towarzystwa oraz dobry przykład istniejących gospodarstw powinny powodować coraz większe zainteresowanie tą formą uzupełniającej działalności gospodarczej ze strony rolników. Niestety z różnych powodów jest to obszar obecnie nieco zaniedbany i to właśnie działania w tym zakresie mogą przynieść najbardziej wymierne korzyści. Najlepszą rzeczą, jaka może przydarzyć się każdej społeczności to posiadanie motoru rozwoju w postaci lokalnych zasobów i wykorzystanie ich bez uszczerbku dla dziedzictwa kulturowego, co przyniesie korzyści w postaci odczuwalnej poprawy życia mieszkańców.

Tereny obszaru LGD są idealnym miejscem do wypoczynku dla spragnionych spokoju i kontaktu z naturą turystów, dlatego też jedną z przodujących form jakie oferuje obszar są trasy turystyczno – poznawcze. Trasy te należą do najbardziej urokliwych zakątków, które pozwolą na poznanie atrakcji przyrodniczych będących częścią

Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi i Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Pełne wykorzystanie walorów turystyczno – krajobrazowych utrudnia słabo rozwinięta baza turystyczna (stała i sezonowa) oraz brak turystycznego zagospodarowania rzek stanowiących fragmenty dróg wodnych łączących Niemen i Krainę Wielkich Jezior z Wisłą.

Zatem z punktu widzenia zawartej w niniejszej strategii wizji oraz nadrzędnych celów, jakie stawia sobie Lokalna Grupa Działania w imieniu całej lokalnej społeczności logiczne staje się wykorzystanie wyżej wskazanej specyfiki w realizacji LSR.

2.5 Uzasadnienie spójności obszaru LGD

Obszar LGD jest spójny pod względem administracyjnym, ponieważ tworzy go siedem przyległych do siebie gmin mieszczących się w granicach tego samego województwa a nawet powiatu. Położenie przestrzenne gmin siłą rzeczy powoduje również ścisłe powiązania gospodarcze pomiędzy nimi, nawiązywanie różnych form współpracy i partnerstwa i wspólne próby rozwiązania występujących lokalnie problemów. Jednak najbardziej widocznym przejawem spójności analizowanego terenu jest tożsamość kulturowa i identyfikowanie się mieszkańców z miejscem, w którym egzystują i którego historia i kultura stanowią dla nich przedmiot zaszczytu. Cała społeczność objęta zasięgiem oddziaływania Lokalnej Strategii Rozwoju ma świadomość wartości walorów przyrodniczych i kulturowych, w które natura wyposażyla ten wyjątkowy obszar. Cały powiat łomżyński postrzegany jest przez pryzmat Kurpiów i ich wyjątkowej tradycji, co uważane jest za nieodłączny atrybut miejscowości położonych w tym regionie. Nawet jeżeli któreś z jego części nie jest etnograficznie przyporządkowany tej wyjątkowej grupie, to w każdej czuje się wpływ jej kultury.

Dlatego też Lokalna Grupa Działania za pośrednictwem realizacji celów założonych w strategii i urzeczywistnienia zapisanych działań będzie nadal budowała i pogłębiała tą identyfikację oraz promowała tożsamość kulturową poprzez integrację społeczności. W połączeniu z dążeniem do wzrostu atrakcyjności obszaru, rozwoju kapitału społecznego i poprawy jakości życia na wsi, działania te spowodują, że obszar LGD stanie się miejscem wyjątkowym, atrakcyjnym dla lokalnej społeczności, turystów i nowych inwestorów.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

3.1. Matryca SWOT

Rozpatrywanie możliwości i wizji tego, co powinno wystąpić w przyszłości, wymaga konkretnej wiedzy o tym, co dzieje się dziś oraz zrozumienia organizacji w jej obecnym kształcie. Koniecznym staje się przeprowadzenie diagnozy aktualnego stanu organizacji, która polega na określeniu jej mocnych i słabych stron.

Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, tak jak każdej organizacji, odbywa się w kontekście silnych relacji z otoczeniem, które w znacznym stopniu determinuje jej warunki działania. Czynniki warunkujące rozwój organizacji występują tak wewnątrz jej, jak i na zewnątrz. Dopiero rzetelna ich analiza, połączona z wnioskowaniem przynosi pełny obraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy i może stanowić podstawę do identyfikowania celów strategicznych i bezpośrednich.

Powszechnie stosowanym narzędziem służącym do oceny czynników wzrostu i regresu jest analiza SWOT (skrót od angielskich słów Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia). Przy zastosowaniu tej metody oceniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju (słabe i mocne strony) oraz czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia).

Przedstawiona poniżej matryca SOWT została wypracowana podczas warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli wszystkich sektorów z obszaru LGD, którzy pracowali nad nią w oparciu o własne doświadczenia oraz informacje wynikające z procesu konsultacji LSR. Czyli wyników badań ankietowych, grupowych wywiadów zogniskowanych oraz spotkań z mieszkańcami obszaru LGD

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – niewielkie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych – atrakcyjne obszary chronione – zbiorniki wodne tj. występowanie wód powierzchniowych płynących (np. Narew, Pisa, Biebrza) – relatywnie dobra struktura agrarna – interesujący potencjał dla rozwoju turystyki – wzrastające zainteresowanie mieszkańców rozwojem turystyki i agroturystyki – obszary z zachowanym tradycyjnym wiejskim krajobrazem rolniczym i kulturowym – znaczna ilość istniejących zespołów artystycznych – wiele imprez kulturalnych – silne więzi rodzinne i sąsiedzkie – różnorodność kulturowa społeczności lokalnej – integracja i współpraca gmin LGD wokół działań prorozwojowych – bogata historia obszaru LGD, stanowiąca interesujący element oferty turystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – braki w infrastrukturze technicznej – słabe warunki glebowe (klasa V i VI) – niska konkurencyjność gospodarstw rolnych – niski poziom rozwoju gospodarczego – niedostatek miejscowego kapitału – niekorzystne tendencje demograficzne – brak zróżnicowanej całorocznej i konkurencyjnej oferty turystycznej – słabe zagospodarowanie istniejących szlaków turystycznych – słaba promocja turystyczna obszaru – niedostateczna baza turystyczna, rekreacyjna i sportowa – brak wspólnej i konkurencyjnej oferty turystycznej i markowego produktu turystycznego – nieskoordynowane działania promocyjne oraz imprezy – brak rozpoznawalności obszaru LGD – oferowane proste produkty turystyczne – niska estetyka przestrzeni wiejskiej – niski poziom wykształcenia mieszkańców – niska aktywność społeczna i przedsiębiorczość mieszkańców – pogarszający się stan techniczny obiektów zabytkowych – brak partnerstwa lokalnego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – dogodne – tranzytowe położenie w układzie komunikacyjnym – bliskość ośrodka o znaczeniu regionalnym – Miasta Łomża – dostępność funduszy europejskich na rozwój obszarów wiejskich – wykorzystanie obszarów chronionych w organizowaniu turystyki przyrodniczo-poznawczej – wykorzystanie produkcji rolniczej i przetwarzanie żywności dla potrzeb turystyki – kuchnia regionalna – rozwój infrastruktury turystycznej i hotelowo-gastronomicznej oraz bazy wypoczynku i rekreacji nad wodą – moda na zdrowy styl życia – przebieg przez teren LGD ważnych szlaków turystycznych – wzrost ruchu turystycznego – rozwój nowych technologii informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – brak komunikacji kolejowej – niestabilna polityka państwa, w tym rolna – brak aktywnej polityki regionalnej dla rozwoju przedsiębiorczości i ograniczania bezrobocia na obszarach wiejskich – kryzys finansowy i recesja gospodarcza – niskie zainteresowanie inwestorów terenami wiejskimi – duża siła przyciągania konkurentów w sektorze turystycznym – lokalny wymiar większości obiektów dziedzictwa kulturowego – spadająca efektywność produkcji rolniczej, – restrykcja fiskalna państwa – niska adaptacyjność do przemian

3.2. Wnioski

Analiza uwarunkowań rozwojowych zidentyfikowanych w matrycy SWOT wskazuje na kluczowe bariery rozwojowe, a także potencjał, który powinien zostać wykorzystany na rzecz rozwoju obszaru LGD.

Problemy obszaru wynikają z uwarunkowań społecznych, gospodarczych i technicznych.

Obszar LGD cechują, tak jak większość obszarów wiejskich negatywne tendencje demograficzne, związane z odpływem ludności, jej starzeniem się i niskim poziomem wykształcenia. Towarzyszy im niska aktywność społeczna oraz niski poziom przedsiębiorczości.

Uwarunkowania gospodarcze to przede wszystkim słabe warunki glebowe (klasa V i VI) dla rozwoju produkcji rolnej. Również jej mała skala i malejące przychody z tej działalności wskazują na konieczność szukania alternatywnych – pozarolniczych miejsc pracy i źródeł dochodów. Warunki rozwoju gospodarczego tworzy również zagospodarowanie infrastrukturalne wsi, które jest niewystarczające i nie zapewnia dogodnych warunków do inwestowania. To również ogranicza możliwości zakładania i rozwijania działalności gospodarczej, co znajduje odzwierciedlenie w małej liczbie firm oraz pozarolniczych miejsc pracy w sektorze prywatnym.

Atrakcyjne warunki naturalne dla rozwoju sektora turystycznego ograniczane są niskim poziomem zagospodarowania turystycznego obszaru, słabością bazy i sektora oferującego produkty turystyczne w podstawowej formie. Brak jest współpracy w sektorze turystycznym, a obszar LGD nie jest rozpoznawalny na zewnątrz. Brak jest promocji turystycznej obszaru oraz wspólnych działań aktywizujących sektor turystyczny. Zwłaszcza, że atrakcyjne warunki naturalne, ciekawe dziedzictwo kulturowe i historia obszaru LGD mogą przyciągać turystów. A przede wszystkim stać się bazą dla tworzenia lokalnych produktów i wykreowania wspólnej marki obszaru.

4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje, zwanych dalej „przedsięwzięciami”

4.1. Cele strategiczne

Strategia służy ustaleniu podstawowych długoterminowych celów organizacji oraz przyjęciu kierunków działania i przydziałowi zasobów do osiągnięcia tych celów. W wyniku przeprowadzonych analiz uwarunkowań rozwojowych obszaru LGD interwencje w ramach LSR będą skierowane na osiągnięcie dwóch, równorzędnych i tworzących sprzężenie zwrotne celów strategicznych rozwoju obszaru Lokalnej Grupy Działania:

Cel 1. Aktywizacja społeczno – gospodarcza obszaru LGD

Cel 2. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku

Celom strategicznym zostały przyporządkowane cele pośrednie, których zakres mierzalności, konkretności oraz perspektywę osiągnięcia określają właściwe tabele.

Cel 1. Aktywizacja społeczno – gospodarcza obszaru LGD

Cel pośredni 1.1. Wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Wzrost liczby przedsięwzięć inicjowanych i realizowanych przez mieszkańców i ich organizacje Poprawa więzi międzyludzkich i rozwój form współdziałania i uczestnictwa mieszkańców LGD w lokalnych działaniach	Liczba inicjatyw lokalnych na obszarze LGD	2014	Tak
	Liczba organizacji społecznych na obszarze :LGD	2014	Tak
	Liczba imprez lokalnych	2014	Tak
	Liczba uczestników imprez lokalnych	2014	Tak

Cel pośredni 1.2. Rozbudowa instrumentów partnerstwa lokalnego			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Aktywny udział sektora społecznego w realizacji polityki rozwoju lokalnego	Liczba partnerstw lokalnych	2014	Tak
	Liczba przedsięwzięć realizowanych w partnerstwie publiczno - społecznym	2014	Tak

Cel pośredni 1.3. Wzrost kompetencji mieszkańców			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Wzrost poziomu kwalifikacji zawodowych i osobistych mieszkańców LGD	Liczba szkoleń skierowanych do mieszkańców obszaru LGD	2014	Tak
	Liczba osób, które ukończyły szkolenia	2014	Tak

Cel pośredni 1.4. Różnicowanie działalności gospodarczej			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Wygenerowanie nowych obszarów działalności i alternatywnych źródeł dochodu w gospodarstwach rolnych na obszarze LGD	Wzrost pozarolniczych inwestycji w gospodarstwach rolnych	2014	Tak
	Wzrost liczby gospodarstw generujących nowe dochody poza rolnictwem	2014	Tak

Cel pośredni 1.5 Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Wzrost liczby nowych przedsiębiorstw oraz wzrost konkurencyjności istniejących firm	Liczba nowych przedsiębiorstw na obszarze LGD	2014	Tak
	Wskaźnik przetrwania lokalnych firm	2014	Tak
	Wzrost inwestycji sektora prywatnego	2014	Tak

Cel 1 zostanie osiągnięty poprzez operacje realizowane w ramach **Przedsięwzięcia 1. Aktywność i rozwój**.

Cel 2. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku

Cel pośredni 2.1. Poprawa estetyki wsi			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Wysoka jakość zagospodarowania przestrzeni wiejskiej	Liczba odnowionych obiektów	2014	Tak
	Powierzchnia terenów odnowionych	2014	Tak

	Liczba odnowionych centrów wsi	2014	Tak
	Liczba osób zamieszkujące odnawiane wsie	2014	Tak

Cel pośredni 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Poprawa dostępności do urządzeń infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Spójna oferta turystyczna Wysoka jakość usług turystycznych Nowe produkty turystyczne oferowane na obszarze LGD	Liczba nowych i odnowionych urządzeń infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	2014	Tak
	Liczba osób korzystającej z obiektów infrastruktury turystycznej i sportowo – rekreacyjnej	2014	Tak
	Liczba turystów odwiedzających obszar LGD	2014	Tak
	Liczba nowych produktów turystycznych oferowanych na obszarze LGD	2014	Tak

Cel pośredni 2.3. Promocja obszaru LGD			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Wzrost rozpoznawalności obszaru LGD w oparciu o wspólne logo i wizerunek	Liczba akcji/imprez promocyjnych	2014	Tak
	Liczba osób uczestniczących w imprezach promocyjnych	2014	Tak
	Wspólny kalendarz imprez	2014	tak

Cel pośredni 2.4. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego			
Stan po osiągnięciu celu	Mierniki osiągnięć	Termin osiągnięcia	Miernik monitorowany w ramach LSR
Podtrzymanie tożsamości kulturowej obszaru oraz aktywne życie kulturalne wsi	Liczba odnowionych obiektów dziedzictwa kulturowego	2014	Tak
	Liczba osób odwiedzających odnowione obiekty dziedzictwa kulturowego	2014	Tak
	Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych	2014	Tak

Cel 2 zostanie osiągnięty poprzez operacje realizowane w ramach **Przedsięwzięcia 2. Wieś przyjazna i gościnna.**

4.2. Opis przedsięwzięć

4.2.1. Przedsięwzięcie 1. Aktywność i rozwój,

Celem przedsięwzięcia jest rozwój kapitału społecznego obszaru LGD poprzez aktywizację i rozwój mieszkańców w wymiarze osobistym, społecznym i gospodarczym. Tym samym realizuje bezpośrednio Cel 1. Cel 1. Aktywizacja społeczno – gospodarcza obszaru LGD. Obywać się to będzie poprzez dywersyfikację działalności w kierunku nierolniczym, wsparcie powstawania i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, kształcenie oraz rozwój sektora pozarządowego oraz instrumentów partnerstwa lokalnego.

Grupy docelowe:

- Przedsiębiorcy
- Rolnicy i ich domownicy
- Jednostki samorządu terytorialnego
- Organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego
- Organizacje pozarządowe
- Mieszkańcy obszaru LGD
- Instytucje edukacyjne
- Związki wyznaniowe
- Organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego

Sektory gospodarki objęte wsparciem wg klasyfikacji PKD:

A	Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo
I	Hotelarstwo i gastronomia
J	Informacja i komunikacja
K	Doradztwo finansowe i ubezpieczenia
M	Działalność w sferze zawodowej, naukowej i technicznej
N	Administracja i usługi
O	Administracja publiczna i obrona; obowiązkowe świadczenia społeczne
P	Edukacja
R	Sztuka, rozrywka i rekreacja
S	Inne usługi
T	Gospodarstwo domowe jako pracodawca; wytwarzanie dóbr i usług gospodarstwa na własne potrzeby

Preferowane typy operacji:

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

- usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;

- usługi dla ludności;
- roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne;
- przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
- wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy;

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

- usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;
- roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne;
- przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
- wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy;
- rachunkowość,
- doradztwo
- usługi informatyczne.

Odnowa i rozwój wsi

- zakup i odnawianie obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacja na cele publiczne;
- budowa, przebudowa, remont lub wyposażanie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
- wyburzenia i rozbiórka zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie koniecznym do realizacji w/w operacji wymienionych;
- zakup sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;

Małe projekty

- podnoszenie świadomości mieszkańców wsi, w tym poprzez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla ludności z obszaru objętego LSR
- rozwój lokalnej aktywności gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach lub produktach rolnych i leśnych, oraz tradycyjnych sektorach gospodarki.
- udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu;

Przewidywana liczba operacji

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty
10	10	2	20

Wskaźniki	
Produkt	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wspartych projektów infrastrukturalnych – 4 szt. – Liczba wspartych gospodarstw rolnych – 10 szt. – Liczba wspartych przedsiębiorstw – 10 szt. – Liczba wspartych projektów edukacyjnych – 3

	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba udzielonych dotacji – 40 szt. – Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego – 4 – Liczba projektów edukacyjnych – 10 szt
Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba powstałych miejsc pracy – 10 szt. – Liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 200 osób – Ilość zakupionego sprzętu teleinformatycznego – 5 kompletów. – Liczba osób uczestniczących w projektach informatycznych – 40 osób
Oddziaływanie	<ul style="list-style-type: none"> – Wartość wygenerowanych inwestycji sektora prywatnego – 1000 000 PLN – Wzrost liczby osób z dostępem do Internetu o 100 osób. – Wzrost zdolności adaptacyjnych 200 osób – Powstanie 6 partnerstw lokalnych

4.2.2. Przedsięwzięcie 2. Wieś przyjazna i gościnna.

Celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości życia na obszarze LGD poprzez estetyzację przestrzeni wiejskiej, rozwój infrastruktury społecznej i turystycznej, promocję obszaru oraz zachowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Przez to w sposób realizuje ono Cel 2. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku

Grupy docelowe:

- Przedsiębiorcy
- Rolnicy i ich domownicy
- Jednostki samorządu terytorialnego
- Organizacje pozarządowe
- Mieszkańcy obszaru LGD
- Związki wyznaniowe.

Sektory gospodarki objęte wsparciem wg klasyfikacji PKD:

A	Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo
I	Hotelarstwo i gastronomia
J	Informacja i komunikacja
K	Doradztwo finansowe i ubezpieczenia
M	Działalność w sferze zawodowej, naukowej i technicznej
N	Administracja i usługi
O	Administracja publiczna i obrona; obowiązkowe świadczenia społeczne
P	Edukacja
R	Sztuka, rozrywka i rekreacja
S	Inne usługi
T	Gospodarstwo domowe jako pracodawca; wytwarzanie dóbr i usługi gospodarstwa na własne potrzeby

Preferowane typy operacji:

Odnowa i rozwój wsi:

- budowa przebudowa, remont lub wyposażanie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno - kulturalne, w tym świetlic i domów kultury;
- budowa przebudowa, remont lub wyposażanie obiektów małej architektury;
- budowa przebudowa, remont przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych;
- zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
- kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
- urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- budowa przebudowa, remont infrastruktury turystycznej;
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
- rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawianie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
- zakup i odnawianie obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacja na cele publiczne;
- budowa przebudowa, remont lub wyposażanie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
- odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawianie cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
- wyburzenia i rozbiórka zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie koniecznym do realizacji w/w operacji wymienionych;
- zakup materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich — koniecznego do realizacji operacji;
- zakup sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;

Małe projekty:

- podnoszenie świadomości mieszkańców wsi, w tym poprzez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla ludności z obszaru objętego LSR;
- podniesienia jakości życia ludności na obszarze działania LGD, w tym poprzez:
 - udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu;

- organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD;
- rozwój aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez:
 - promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;
 - kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów;
 - kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła;
- rozwój agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, w tym poprzez:
 - utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron WWW, przygotowanie i wydanie folderów i innych publikacji informacyjnych dla obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju;
 - budowę/odbudowę małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, ścieżek spacerowych, dydaktycznych;
- zachowanie lub odtworzenie, zabezpieczenie i oznakowanie cennego dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego ze szczególnym wskazaniem na obszary chronione w tym obszary objęte siecią Natura 2000;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym poprzez:
 - prowadzenie badań, gromadzenie danych, odbudowa lub renowacja, zabezpieczanie, uporządkowanie i oznakowanie niewielkich obiektów kulturowych i historycznych ważnych lub charakterystycznych dla danej miejscowości;
 - odnawianie, uporządkowanie i oznakowanie prywatnych budynków i obiektów charakterystycznych dla budownictwa i krajobrazu danego regionu;
 - remont świetlic wiejskich i zakup ich wyposażenia;
- rozwój lokalnej aktywności gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach lub produktach rolnych i leśnych, oraz tradycyjnych sektorach gospodarki.

Przewidywana liczba operacji

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty
2	2	10	40

Wskaźniki	
Produkt	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba udzielonych dotacji – 50 – Liczba wspartych projektów infrastrukturalnych - 10 – Liczba wspartych imprez lokalnych – 21 – Liczba projektów promocyjnych – 3 szt. – Liczba projektów edukacyjnych – 5szt. – Liczba przebudowanych i/lub wybudowanych obiektów – 30 szt. – Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego – 3 szt.
Rezultat	– Liczba osób korzystających z wybudowanych i/lub wyremontowanych obiektów – 1100 osób

	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 100 osób – Liczba uczestników imprez lokalnych – 2000 osób – Grupa docelowa projektów promocyjnych – 10 000 osób – Ilość zakupionego sprzętu informatycznego – 6 kompletów
Oddziaływanie	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby turystów o 2000 osób rocznie – Nowe produkty lokalne – 4 szt. – Wzrost rozpoznawalności lokalnej marki o 20%

5. Misja LGD

.

Misją Stowarzyszenia „Sąsiedzi” jest integracja i aktywizacja lokalnego potencjału dla wspierania wielofunkcyjnego rozwoju obszaru Lokalnej Grupy Działania, opartego na tożsamości, historii oraz dziedzictwie naturalnym i kulturowym obszaru. Będąc wielosektorowym partnerstwem lokalnym Stowarzyszenie „Sąsiedzi” pełnić będzie funkcję agencji rozwoju lokalnego programującej i transferującej pomoc na lokalne przedsięwzięcia rozwojowe.

6. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

Cel 1. Aktywizacja społeczno – gospodarcza obszaru LGD jest odpowiedzią na wyzwania związane z niskim poziomem kapitału społecznego objawiającym się słabością lokalnego sektora pozarządowego, brakiem, form partnerstwa publiczno – społecznego i generalnie niską aktywnością społeczną i gospodarczą mieszkańców. Dlatego właśnie cele pośrednie 1.1. Wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych i 1.2. Rozbudowa instrumentów partnerstwa lokalnego skierowane są na aktywizację społeczności oraz wsparcie różnych form samoorganizacji mieszkańców LGD oraz przedsięwzięć o charakterze integracyjnym. Natomiast Cel pośredni 1.4. Wzrost kompetencji mieszkańców związany jest z koniecznością zmniejszenia luki kompetencyjnej pomiędzy mieszkańcami wsi i miast, co jest szczególnie widoczne w zestawieniu z Miastem Łomża. Strategia obejmuje również aspekty związane z rozwojem pozarolniczej działalności gospodarczej, która zapewnić może nowe i lepszej jakości miejsca pracy i źródła dochodów. Znalazło to swoje odbicie w celach pośrednich 1.4. Różnicowanie działalności gospodarczej oraz 1.5 Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Cele te będą osiąganym w oparciu o lokalny potencjał i specyfikę obszaru, którą tworzą przyroda, kultura i ciekawa historia, będące bazą dla rozwoju turystyki i usług.

Cel 2. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku ma wesprzeć inwestycyjnie i merytorycznie te obszary zagospodarowania i polityki rozwoju, które pomogą stworzyć przewagę konkurencyjną obszaru LGD w zakresie uczynienia do atrakcyjnym miejscem życia, czy odpoczynku. Szczególnie ważnym będzie profil udzielanego wsparcia skierowany na atrakcyjność turystyczną oraz promocję obszaru.

Działania w zakresie poprawy estetyki wsi (Cel Pośredni 2.1.), czy rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej (Cel pośredni 2.2.) będą skupiały się wokół aspektów turystycznych. To w połączeniu z promocją obszaru oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego pomoże wykreować produkty lokalne oraz rozpoznawalną markę obszaru, które podkreślając tożsamość, historię i kulturę przyciągać będą turystów.

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Niniejsza LSR ma na celu zaprogramowanie szerokiego wachlarza interwencji rozwojowych (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych), których inicjatorami oraz beneficjentami będą przedstawiciele wszystkich sektorów na obszarze LG.

Przedsięwzięci przewidziane w ramach strategii obejmują projekty inwestycyjne sektora gospodarczego (mikroprzedsiębiorstwa), rolniczego, publicznego oraz społecznego (mieszkańcy oraz organizacje pozarządowe). Podobnie operacje o charakterze nieinwestycyjnym będą realizowane przez przedstawicieli wszystkich sektorów. Zwłaszcza, że kryteria oceny małych projektów będą szczególnie premiowały projekty realizowane w partnerstwie wielosektorowym.

Przedstawiciele grup docelowych będą reprezentowali następujące sektory gospodarki wg klasyfikacji PKD:

A	Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo
---	------------------------------------

C	Produkcja
F	Budownictwo
G	Handel; naprawa samochodów i motocykli
I	Hotelarstwo i gastronomia
J	Informacja i komunikacja
K	Doradztwo finansowe i ubezpieczenia
M	Działalność w sferze zawodowej, naukowej i technicznej
N	Administracja i usługi
O	Administracja publiczna i obrona; obowiązkowe świadczenia społeczne
P	Edukacja
R	Sztuka, rozrywka i rekreacja
S	Inne usługi
T	Gospodarstwo domowe jako pracodawca; wytwarzanie dóbr i usługi gospodarstwa na własne potrzeby

Realizowane w ramach LSR przedsięwzięcia, tak jak cele strategiczne oparte są na specyfice obszaru. Integrując wybrane działania osi III i IV PROW mają za zadanie waloryzować i wykorzystywać lokalne zasoby obszaru, co znajduje również swoje potwierdzenie w przyjętych lokalnych kryteriach oceny i wyboru operacji w ramach LSR.

Przedsięwzięcie 1. Aktywność i rozwój skierowane jest na **wzmocnienie podstawowego zasobu lokalnego**, czyli kapitału społecznego poprzez aktywizację i integrację mieszkańców, dywersyfikację produkcji rolniczej, wsparcie przedsiębiorczości wiejskiej. W tym zakresie integruje wszystkie sektory, a jego grupą docelową stanowią:

- Przedsiębiorcy
- Rolnicy i ich domownicy
- Jednostki samorządu terytorialnego
- Organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego
- Organizacje pozarządowe
- Mieszkańcy obszaru LGD
- Instytucje edukacyjne
- Związki wyznaniowe
- Organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego

To właśnie sama społeczność, ze swoimi umiejętnościami, doświadczeniem, a także przedsiębiorczością jest kluczem do rozwoju obszaru i zapewnienia wszystkim grupom uczestnictwa w jego efektach.

Przedsięwzięcie 2. Wieś przyjazna i gościnna opiera się na lokalnych zasobach kulturowych, historycznych i przyrodniczych, wykorzystując je do poprawy jakości życia oraz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej LGD. Jego grupami docelowymi są

- Przedsiębiorcy
- Rolnicy i ich domownicy

- Jednostki samorządu terytorialnego
- Organizacje pozarządowe
- Mieszkańcy obszaru LGD
- Związki wyznaniowe.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

towarzystwie „Sąsiedzi” tworzy pierwsze w historii obszaru partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju wsi. Realizując podejście Leader **jest innowacją procesową w zarządzaniu rozwojem lokalnym**. Przekazanie partnerstwu roli lokalnej agencji rozwoju, która nie tylko programuje rozwój obszaru w postaci niniejszej LSR, a także wdraża zaprogramowaną pomoc transferując dotacje rozwojowe do lokalnych podmiotów jest nowatorskim w skali obszaru rozwiązaniem.

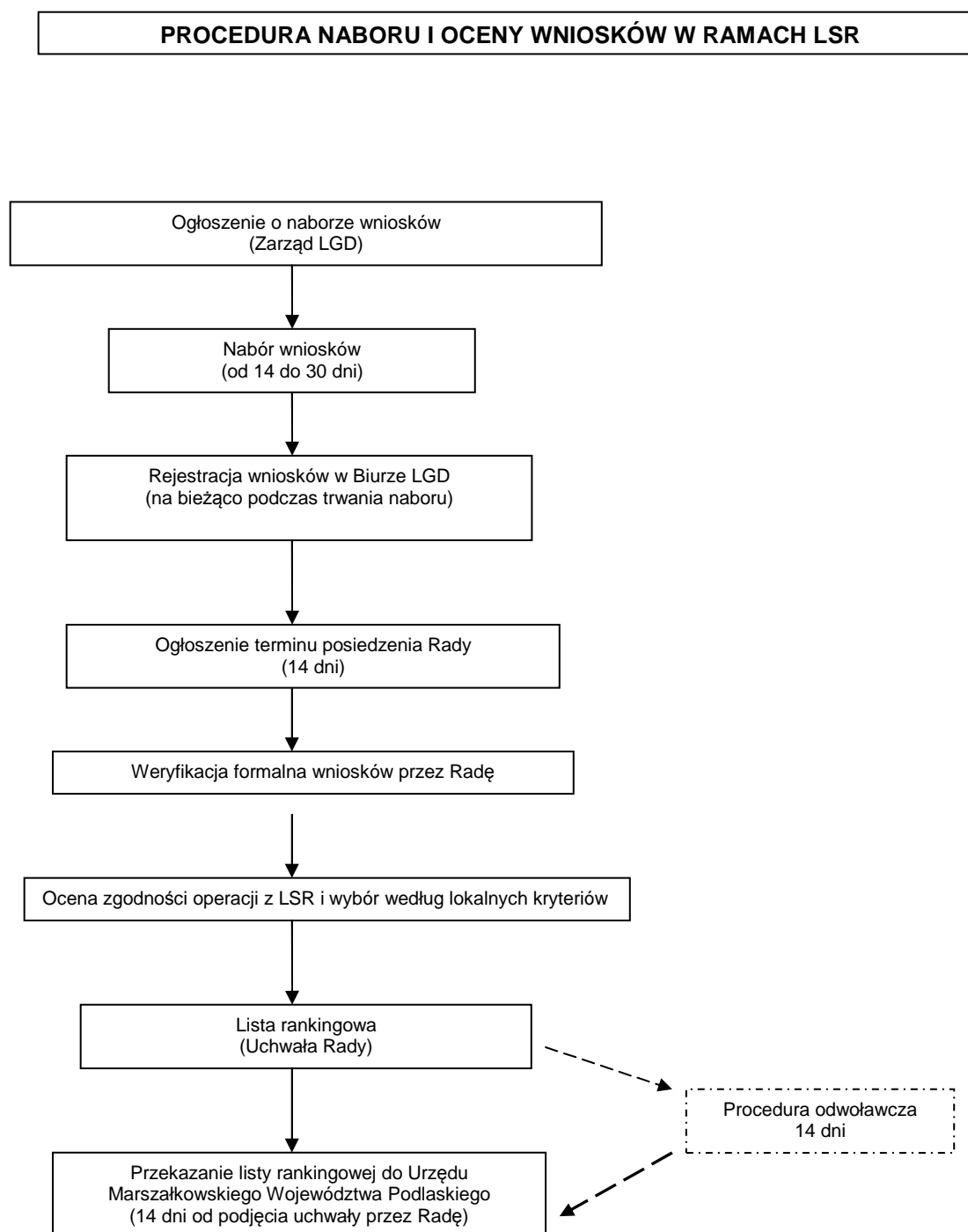
Co ważniejsze zaangażowanie społeczności lokalnej i wszystkich sektorów w proces opracowania LSR oraz jej realizację **jest pierwszym tej skali przykładem pełnego uspołecznienia procesu planowania strategicznego** oraz realizacji strategii.

W ramach realizacji strategii wykreowane zostaną produkty lokalne, których do tej pory na obszarze LGD nie zidentyfikowano. Ich źródłem będą lokalne zasoby przyrodnicze, dziedzictwo historyczne i kulturowe. Ważną innowacją będzie **wykreowanie marki obszaru**, ze wspólnym logo, systemem wizualizacji i promocji.

Nowością, dotychczas niespotykaną w otoczeniu, będzie wspólna polityka promocyjna, harmonizująca rozproszone wysiłki lokalne, tworząca **wspólny kalendarz imprez i wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych** na obszarze LGD.

9. Procedura wyboru operacji przez LGD w ramach LSR

Procedura wyboru operacji przez LGD zawarta została w regulaminie Rady oraz załącznikach w postaci dokumentów towarzyszących, tj. kart oceny, deklaracji i innych formularzy stanowiących załącznik do niniejszej Strategii. W tym miejscu zamieszczono streszczenie procedur wyboru operacji w ramach LSR. Schemat procesu naboru i oceny wniosków przedstawia poniższy rysunek:

Opis procedury wyboru operacji w ramach LSR prezentuje poniższa tabela:

PROCEDURA WYBORU OPERACJI DO DOFINANSOWANIA W RAMACH LSR			
CEL		Wybór operacji do współfinansowania w ramach Działania 4.1.3 Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju	
ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PROCEDURE		Przewodniczący Rady	
ADRESACI		Członkowie Rady , Zarząd, Pracownicy Biura LGD	
ZASOBY		Wnioski o współfinansowanie operacji, Lokalna Strategia Rozwoju, Statut, Regulamin Rady, regulacje dot. Osi 4 PROW, personel Biura LGD, zasoby materialne Biura LGD	
ETAPY	CZYNNOŚCI	ODPOWIEDZIALNY	DOKUMENTACJA
1.	Ewidencja wniosków	Asystent Biura	<ul style="list-style-type: none"> – Potwierdzenia wpłynięcia wniosków – Lista złożonych wniosków
2.	Weryfikacja formalna wniosków	Przewodniczący Rady	<ul style="list-style-type: none"> – Lista wniosków zaakceptowanych pod względem formalnym – Lista wniosków odrzuconych z przyczyn formalnych
3.	Głosowanie w sprawie zgodności operacji z LSR	Przewodniczący Rady	<ul style="list-style-type: none"> – Lista operacji zgodnych z LSR, – Lista operacji niezgodnych z LSR, – Uchwały Rady
4.	Ocena operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD.	Przewodniczący Rady	<ul style="list-style-type: none"> – Wypełnione karty oceny – Lista operacji wybranych do dofinansowania, – Lista operacji nie wybranych do dofinansowania, – Uchwały Rady
5.	Procedura odwoławcza	Przewodniczący Rady	<ul style="list-style-type: none"> – Pisma z odwołaniami od wyników oceny – Lista wniosków, których dotyczy odwołanie – Wypełnione karty oceny – Lista operacji wybranych do dofinansowania w procedurze odwoławczej – Lista operacji nie wybranych do dofinansowania w procedurze odwoławczej
6.	Przekazanie listy operacji wybranych i nie wybranych do dofinansowania do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego	Prezes Zarządu	<ul style="list-style-type: none"> – Pismo przewodnie – Uchwały Rady Programowej – Lista operacji wybranych do dofinansowania – Lista operacji nie wybranych do dofinansowania
EFEKT		Lista operacji i Beneficjentów do podpisania umów o dofinansowanie w ramach Działania 4.1.3.	

Organem decyzyjnym LGD Stowarzyszenia „Sąsiedzi” jest Rada powoływana przez Walne Zebranie Członków. Składa się ona z 15 członków. Jej głównym zadaniem jest wybór operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

Rada wybiera ze swojego grona Przewodniczącego.

Stanowiący załącznik do niniejszej Strategii Regulamin prac organu decyzyjnego, czyli Rady oparto na priorytetach zapewnienia przejrzystości, demokratyczności i jawności podejmowania decyzji. W tym sensie **członek Rady nie może być zatrudniony w Biurze LGD, ani nie może być członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.** Kryteria oceny projektów, jak również terminy ich przeprowadzenia będą podawane do publicznej wiadomości. Proces oceny wniosków będzie odbywał się w oparciu o wystandaryzowane dokumenty – arkusze oceny.

Opis procedury wyboru operacji zawarto w Rozdziale VI Regulaminu.

Ocena wniosków odbywa się poprzez wypełnienie i oddanie członkom komisji skrutacyjnej kart do oceny operacji. Członkowie Rady dokonując oceny operacji nie mogą kierować się pobudkami innymi (np. polityczne, religijne, rodzinne itp.) niż merytoryczne

W sytuacji zaistnienia okoliczności mogących budzić wątpliwości, co bezstronności członka Rady, w szczególności w sytuacji, gdy członek Rady ubiega się o wybór jego operacji w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju – nie uczestniczy on ani w dyskusji ani w ocenie danej operacji. Każdy członek Rady może też zgłosić wniosek o wyłączenie siebie lub wykluczenie innego członka Rady z dyskusji i oceny danej operacji, jeśli ma on przekonanie o tym, że sam lub dany członek Rady nie będzie obiektywny w tej dyskusji i ocenie. Przewodniczący poddaje pod głosowanie Rady taki wniosek. Nie można w ten sposób wykluczyć z dyskusji i głosowania nad daną operacją więcej niż połowy członków Rady..

Ocena wniosków poprzez wypełnienie kart do oceny operacji obejmuje:

- głosowanie w sprawie zgodności operacji z LSR
- ocena operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD.

Ocena zgodności operacji z LSR odbywa się w głosowaniu jawnym. Przewodniczący Rady lub w przypadku jego nieobecności osoba wyznaczona do prowadzenia posiedzenia Rady odczytuje kolejne punkty karty oceny zgodności operacji z LSR. Po odczytaniu każdego z punktów karty oceny zgodności operacji z LSR, Przewodniczący Rady lub w przypadku jego nieobecności osoba wyznaczona do prowadzenia posiedzenia Rady zarządza głosowanie w sprawie uznania operacji za zgodną bądź niezgodną z LSR.

Operację uznaje się za zgodną z LSR jeżeli w wyniku głosowania uznano, iż operacja jest zgodna w co najmniej w jednym z wszystkich punktów kart oceny zgodności operacji z LSR.

Operacja jest zgodna z punktem karty zgodności z LSR, wówczas gdy, w głosowaniu jawnym, za uznaniem operacji za zgodną z LSR głosowała bezwzględna większość członków Rady (50% +1 głos).

Ocena operacji według lokalnych kryteriów LGD polega na wypełnieniu karty oceny operacji według kryteriów lokalnych. Każda strona karty oceny operacji według kryteriów lokalnych musi być opieczetowana pieczęcią LGD i podpisana przez Sekret prowadzącego posiedzenie Rady.

Głos uznaje się za ważny tylko wówczas, gdy wszystkie pola na karcie zostały uzupełnione zgodnie z instrukcją wypełniania karty, stanowiącą załącznik do regulaminu Rady.

Przed przystąpieniem do sumowania wyników głosowania członkowie komisji skrutacyjnej są zobowiązani do przeliczenia sumy punktów, na każdej poprawnie wypełnionej i oddanej karcie.

W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełniania karty, komisja skrutacyjna wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnień braków. W trakcie wyjaśnień członek Rady może dokonywać wpisów na karcie- stawiając przy tym swój podpis.

Jeżeli po dokonaniu uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie uzupełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.

Oceny punktowe z każdej karty oceny według kryteriów lokalnych sumuje się i dzieli przez liczbę członków Rady biorących udział w głosowaniu.

Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady lub upoważniony przez niego Członek Rady.

Na podstawie wyników oceny sporządza się listę operacji wybranych oraz listę operacji nie wybranych do finansowania.

Decyzja Rady o wyniku oceny każdej operacji podejmowana jest w formie uchwały. Treść uchwały o wyniku oceny operacji musi zawierać:

- informację o wnioskodawcy (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania,
- adres, siedzibę, PESEL, regon, NIP)
- tytuł operacji
- kwotę operacji o jaką ubiegał się wnioskodawca,
- wynik głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR
- wynik oceny według kryteriów lokalnych LGD

Listę rankingową tworzy się wyłącznie z operacji, które są zgodne z LSR, wg ilości punktów otrzymanych w wyniku oceny według kryteriów lokalnych LGD. Operacje, które zostały umieszczone na liście rankingowej i uzyskały więcej niż 60% punktów zostają wybrane do finansowania, według kolejności na liście i dostępności środków w danym naborze.

Lista projektów wybranych do finansowania jest ogłaszana w formie uchwały Rady, której treść powinna zawierać:

- listę rankingową wniosków, która zawiera nazwę wnioskodawcy, tytuł projektu, numer projektu, kwotę pomocy o jaką ubiegał się wnioskodawca;
- dostępność środków LGD w ramach rozpatrywanego naboru.

Lista projektów nieprzyjętych do dofinansowania jest ogłaszana w formie uchwały Rady, której treść powinna zawierać listę rankingową wniosków nieprzyjętych do dofinansowania, która zawiera nazwę wnioskodawcy, tytuł projektu, numer projektu oraz kwotę pomocy o jaką ubiegał się wnioskodawca;

Rada ocenia wnioski aplikacyjne pod kątem ich zgodności z celami LSR oraz według lokalnych kryteriów wyboru. Stanowią one załącznik do Regulaminu organizacyjnego organu decyzyjnego, lecz mogą być modyfikowane. Procedurę zmiany kryteriów określono w § 37 Regulaminu Rady. Procedurę zmian rozpoczyna Zarząd z własnej inicjatywy lub na wniosek. Zmiany kryteriów oceny dokonuje Rada w trybie zmiany Regulaminu. Każda propozycja zmian kryteriów oceny powinna zawierać uzasadnienie oraz proponowany zakres zmian. W przypadku zmiany Celów LSR Rada wprowadza stosowne zmiany w kryteriach oceny zgodności operacji kryteriów LSR. Lista kryteriów została zaprezentowana poniżej:

NAZWA / TYTUŁ WNISKOWANEJ OPERACJI:	
.....		
1. Zgodność projektu / operacji z celami ogólnymi LSR?		
Cel 1. Aktywizacja społeczno – gospodarcza obszaru LGD	tak	nie
Cel 2. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku	tak	nie
2. Zgodność projektu / operacji z celami szczegółowymi LSR?		
Cel pośredni 1.1. Wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych	tak	nie
Cel pośredni 1.2. Rozbudowa instrumentów partnerstwa lokalnego	tak	nie
Cel pośredni 1.3. Wzrost kompetencji mieszkańców	tak	nie
Cel pośredni 1.4. Różnicowanie działalności gospodarczej	tak	nie
Cel pośredni 1.5 Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia	tak	nie
Cel pośredni 2.1. Poprawa estetyki wsi	tak	nie
Cel pośredni 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej	tak	nie
Cel pośredni 2.3. Promocja obszaru LGD	tak	nie
Cel pośredni 2.4. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	tak	nie
3. Zgodność projektu / operacji z przedsięwzięciami LSR?		
Przedsięwzięcie 1. Aktywność i rozwój,	tak	nie
Przedsięwzięcie 2. Wieś przyjazna i gościnna.	tak	nie

Lokalne kryteria wyboru operacji w ramach Działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Możliwa liczba punktów
Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów pomocowych	<ul style="list-style-type: none"> – 3 zrealizowane projekty – 3 pkt – 2 zrealizowane projekty – 2 pkt – 1 zrealizowany projekt – 1 pkt – brak doświadczenia – 0 pkt
Powiązanie z analizą SWOT	<ul style="list-style-type: none"> – projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt – brak powiązań ze SWOT – 0 pkt
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> – 3 wskaźniki – 3 pkt – 2 wskaźniki – 2 pkt

	<ul style="list-style-type: none"> – 1 wskaźnik – 1 pkt – 0 wskaźników – 0 pkt.
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 5 pkt. – projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt.
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt – Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt.
Wnioskowane dofinansowanie	<ul style="list-style-type: none"> – 40% i mniej – 2 pkt – powyżej 40% - 0 pkt

Lokalne kryteria wyboru operacji w ramach działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Możliwa liczba punktów
Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów pomocowych	<ul style="list-style-type: none"> – 3 zrealizowane projekty – 3 pkt – 2 zrealizowane projekty – 2 pkt – 1 zrealizowany projekt – 1 pkt – brak doświadczenia – 0 pkt
Powiązanie z analizą SWOT	<ul style="list-style-type: none"> – projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt – brak powiązań ze SWOT – 0 pkt
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> – 3 wskaźniki – 3 pkt – 2 wskaźniki – 2 pkt – 1 wskaźnik – 1 pkt – 0 wskaźników – 0 pkt.
Utworzone miejsca pracy	<ul style="list-style-type: none"> – 3 miejsca pracy – 3 pkt – 2 miejsca pracy – 2 pkt – 1 miejsce pracy – 1 pkt – 0 miejsc pracy – 0 pkt
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 5 pkt. – projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt.
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt – Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt.
Wnioskowane dofinansowanie	<ul style="list-style-type: none"> – 40% i mniej – 2 pkt – powyżej 40% - 0 pkt

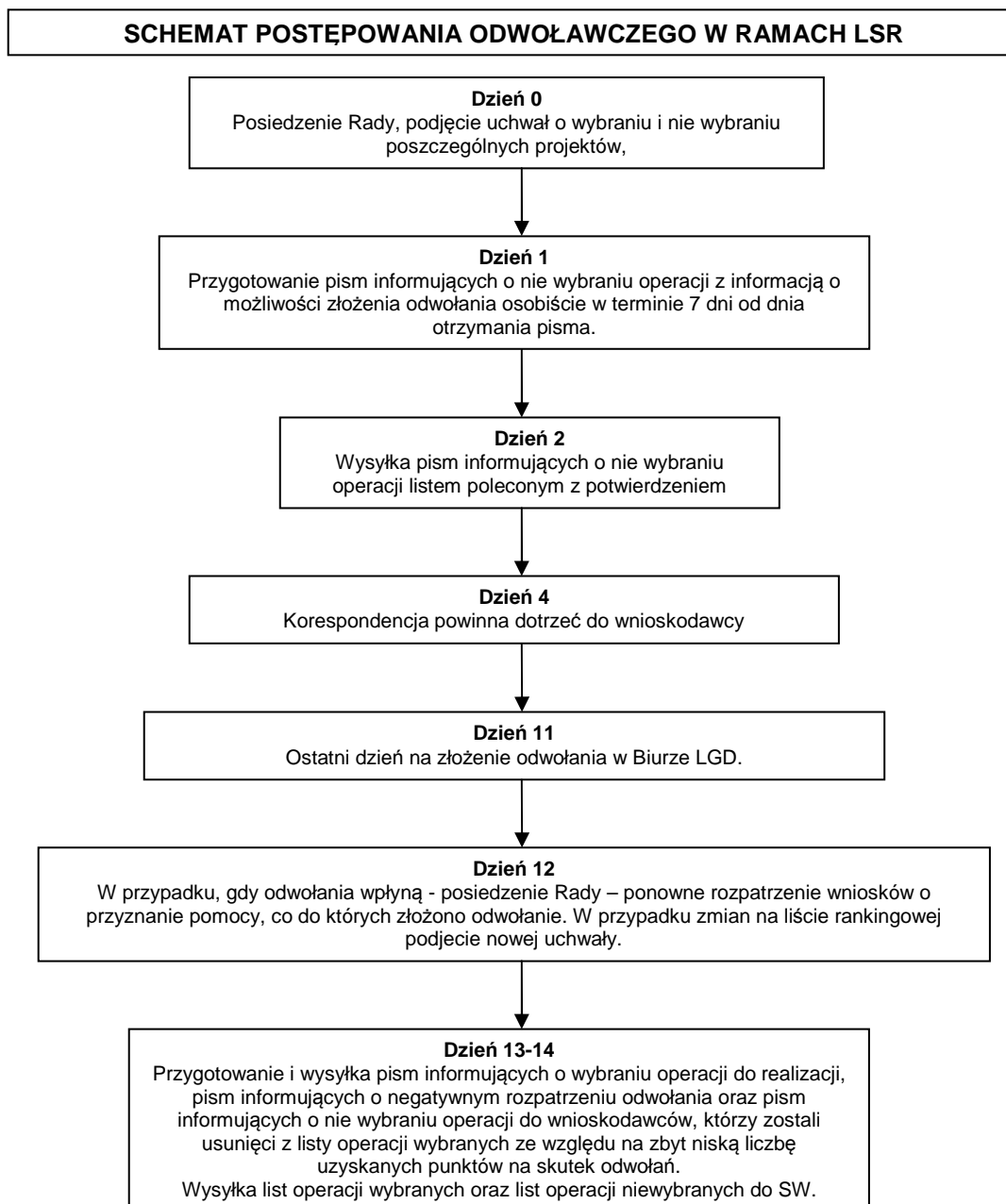
Lokalne kryteria wyboru operacji w ramach działania Odnowa i rozwój wsi	Możliwa liczba punktów
Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów w zakresie odnowy i rozwoju wsi	<ul style="list-style-type: none"> – 3 zrealizowane projekty – 3 pkt – 2 zrealizowane projekty – 2 pkt – 1 zrealizowany projekt – 1 pkt – brak doświadczenia – 0 pkt
Powiązanie z analizą SWOT	<ul style="list-style-type: none"> – projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt – brak powiązań ze SWOT – 0 pkt
W realizację operacji włączeni są partnerzy	<ul style="list-style-type: none"> – 2 i więcej partnerów – 2 pkt – 1 partner - 1 pkt – brak partnera – 0 pkt
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> 3 wskaźniki – 3 pkt 2 wskaźniki – 2 pkt 1 wskaźnik – 1 pkt

	0 wskaźników – 0 pkt.
Operacja jest powiązana/komplementarna z innymi projektami realizowanymi na obszarze wdrażania LSR	<ul style="list-style-type: none"> – Powiązanie z 2 projektami – 2 pkt – Powiązanie z 1 projektem – 1 pkt – Brak powiązań – 0 pkt
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 1 pkt. – projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt.
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt – Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt.
Wnioskowane dofinansowanie	<ul style="list-style-type: none"> – 50% i mniej – 2 pkt – powyżej 50% - 0 pkt

Lokalne kryteria wyboru operacji w ramach Działania Małe projekty	Możliwa liczba punktów
Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów	<ul style="list-style-type: none"> – 3 zrealizowane projekty – 3 pkt – 2 zrealizowane projekty – 2 pkt – 1 zrealizowany projekt – 1 pkt – brak doświadczenia – 0 pkt
Powiązanie z analizą SWOT	<ul style="list-style-type: none"> – projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt – brak powiązań ze SWOT – 0 pkt
W realizację operacji włączeni są partnerzy	<ul style="list-style-type: none"> – 2 i więcej partnerów w różnych sektorów – 4 punkty – 2 i więcej partnerów – 2 pkt – 1 partner - 1 pkt – brak partnera – 0 pkt
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> – 3 wskaźniki – 3 pkt – 2 wskaźniki – 2 pkt – 1 wskaźnik – 1 pkt – 0 wskaźników – 0 pkt.
Wnioskowana kwota pomocy	<ul style="list-style-type: none"> – do 20 tys. PLN – 5 pkt – powyżej 20 tys. PLN – 0 pkt
Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> – co najmniej 3 miejscowości – 3 pkt – 2 miejscowości – 2 pkt – 1 miejscowości – 1 pkt
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 1 pkt. – projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt.
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt – Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt.

Dla zapewnienia przejrzystości, bezstronności i sprawiedliwości procesu oceny przyjęto procedury wyłączenia oraz wykluczenia członków Rady z procesu wyboru wniosków, wniosków także zapewniono Wnioskodawcom możliwość odwołania się od wyników

oceny. Procedury zostały zawarte w Regulaminie Rady, natomiast tutaj zaprezentowano schemat postępowania w sprawie odwołania się Wnioskodawcy od wyników oceny skutkujących odrzuceniem wniosku.

10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

W rozdziale niniejszym przedstawiono harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć w ramach LSR oraz tabelę określającą podział środków na poszczególne lata tak w ramach poszczególnych przedsięwzięć.

Przedsięwzięcie		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aktywność i rozwój	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej						
	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw						
	Odnowa i rozwój wsi						
	Małe projekty						
Wieś przyjazna i gościnna	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej						
	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw						
	Odnowa i rozwój wsi						
	Małe projekty						

Rok	Kategoria kosztu	4.1.3 Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju					4.2.1 Projekty współpracy			4.3.1 Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem działania osi 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1.3	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.2.1	Koszty bieżące LGD	Nabywanie umiejętności i Aktywizacja	Razem 4.3.1	
2008 - 2009	całkowite			2485000	500000	2985000	20000		20000	112470	71526	183996	3170966
	kwalifikowalne			2485000	500000	2985000	20000		20000	112470	71526	183996	3170966
	do refundacji			1242500	250000	1492500	2000		2000	112470	71526	183996	1678496
2010	całkowite	200000	200000	2485000	500000	3385000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	3609000
	kwalifikowalne	200000	200000	2485000	500000	3385000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	3609000
	do refundacji	10000	10000	1242500	250000	162500	4000	30000	34000	135000	55000	190000	1916500
2011	całkowite	200000	200000	0,00	500000	900000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	1124000
	kwalifikowalne	200000	200000	0,00	500000	900000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	1124000
	do refundacji	10000	10000	0,00	250000	450000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	674000
2012	całkowite	200000	200000	0,00	500000	900000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	1124000
	kwalifikowalne	200000	200000	0,00	500000	900000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	1124000
	do refundacji	10000	10000	0,00	250000	450000	4000	30000	34000	135000	55000	190000	674000
2013	całkowite	200000	200000	0,00	500000	900000	4000	24502	24502	135000	55000	190000	1114502
	kwalifikowalne	200000	200000	0,00	500000	900000	4000	24502	24502	135000	55000	190000	114502
	do refundacji	10000	10000	0,00	250000	450000	4000	24502	24502	135000	55000	190000	664502

2014	całkowite	200000	200000	0,00	467488	867488				135000	55000	190000	1057488			
	kwalifikowalne	200000	200000	0,00	467488	867488				135000	55000	190000	1057488			
	do refundacji	10000	10000	0,00	233744	433744				135000	55000	190000	623744			
2015	całkowite									53004	55186	108190	108190			
	kwalifikowalne									53004	55186	108190	108190			
	do refundacji									53004	55186	108190	108190			
Razem 2009 - 2015	całkowite	1000000	1000000	4970000	2967488	9937488	18000	110502	128502	840474	401712	1242186	11308176			
	kwalifikowalne	1000000	1000000	4970000	2967488	9937488	18000	110502	128502	840474	401712	1242186	11308176			
	do refundacji	500000	500000	2485000	1483744	4968744	18000	110502	128502	840474	401712	1242186	6339432			

11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Stowarzyszenie „Sąsiedzi” zostało zarejestrowane w dniu 31 grudnia 2008 roku. Natomiast prace nad strategią rozpoczęły się dużo wcześniej. Pod koniec sierpnia 2007 roku podpisane zostało „Łomżyńskie Porozumienie na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich”, którego treść przedstawiono poniżej

Łomżyńskie Porozumienie na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

§ 1.

Strony Porozumienia mając na celu rozwój obszarów wiejskich Powiatu Łomżyńskiego poprzez podejmowanie oddolnych inicjatyw, wielosektorowe planowanie, innowacyjność i sprawne współdziałanie partnerów z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego przystępują do Łomżyńskiego Porozumienia na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

§ 2.

Łomżyńskie Porozumienie na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich jest dobrowolną płaszczyzną współpracy skupiającą gminy, instytucje publiczne, przedsiębiorców, rolników oraz organizacje pozarządowe działające na terenach wiejskich Powiatu Łomżyńskiego. Sygnatariusze Porozumienia stanowią Lokalną Grupę Działania w rozumieniu Artykułu 61 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L277/1 z 21.10.2005).

§ 3.

Realizacja misji Lokalnej Grupy Działania nastąpi poprzez opracowanie i wdrożenie Strategii Rozwoju Lokalnego. Będzie to dokument programujący w sposób zintegrowany działania prorozwojowe podejmowane przez członków Lokalnej Grupy Działania. Objęty strategią obszar wiejski Powiatu Łomżyńskiego jest spójny i dysponuje wystarczającą masą krytyczną pod względem zasobów ludzkich, finansowych i ekonomicznych do wsparcia jej realizacji.

§ 4.

Dla realizacji Strategii członkowie Lokalnej Grupy Działania zrzeczają się w prawnie ukonstytuowanej wspólnej strukturze, której formuła i skład zagwarantuje skuteczne osiągnięcie celów Strategii, pełną reprezentatywność środowisk, dysponującej potencjałem odpowiednim do prowadzenia spraw administracyjnych i finansowych oraz zapewnienia sprawnego funkcjonowania partnerstwa

§ 5.

Lista Sygnatariuszy nie jest zamknięta. Przystąpić do Porozumienia może każda gmina, instytucja publiczna, przedsiębiorca, rolnik, organizacja pozarządowa i osoba fizyczna, która wyraża wolę współpracy, ponoszenia wspólnej odpowiedzialności i partnerstwa w realizacji zadań Strategii Rozwoju Lokalnego.

Sygnatariuszami Porozumienia byli przedstawiciele wszystkich gmin tworzących LGD Stowarzyszenie „Sąsiedzi” i od tego momentu rozpoczął się długi proces spotkań i dyskusji na temat kierunków rozwoju obszaru prowadzony na różnych szczeblach i w różnych gremiach.

Bezpośrednie prace nad LSR rozpoczęły się w listopadzie 2008 roku wraz z Zebraniem Założycielskim Stowarzyszenia „Sąsiedzi”. Przyjęto ekspercko – społeczną metodę prac na dokumentem. Redakcja dokumentu została powierzona Europejskiej Fundacji Odnowy i Rozwoju Terytorialnego z siedzibą w Kleosinie, a element uspołecznienia prac – konsultacji obejmował serię spotkań warsztatowych, spotkań z mieszkańcami, wywiadów zogniskowanych (tzw. grup „focus’owych”), badania ankietowe, działalność punktu informacyjnego.

Warsztaty.

W 2 sesjach warsztatowych wzięło udział ponad 30 osób reprezentujących wszystkie sektory z obszaru LGD. Zostały one przeprowadzone w sposób interaktywny, z wykorzystaniem narzędzi metaplanowania i analizy ram logicznych. Posłużyły one

Badania ankietowe

Wśród mieszkańców obszaru LGD przeprowadzono badania ankietowe. Skierowano do nich 2 ankiety. W jednej mieszkańcy oceniali uwarunkowania rozwojowe obszaru, a w drugiej wskazywali priorytetowe ich zdaniem rodzaje operacji do realizacji w ramach LSR. W sumie spłynęło 240 ankiet.

Większość, bo 68,89% respondentów stanowiły kobiety. Strukturę wiekową ankietowanych osób przedstawia poniższa tabela:

Tab.1 Struktura wiekowa uczestników badania ankietowego

Wiek osoby ankietowanej	Udział procentowy w grupie respondentów %
Do 20 lat	28,86
21-30 lat	20,13
31-45 lat	24,50
46-55 lat	19,46
56-60 lat	5,37
61-70 lat	0,67
Powyżej 70 lat	1

Wśród ankietowanych największą część stanowiły osoby czynne zawodowo (46,53%) bezrobotni stanowili 5,21% próby, a pozostali to renciści – 12,15% oraz młodzież ucząca się – 36,11% ankietowanych. W zakresie wykształcenia największą grupę (41,4%) stanowiły osoby z wykształceniem średnim, 28,07% to osoby z wykształceniem podstawowym, natomiast 30,52% respondentów legitymuje się wykształceniem wyższym. Większość, bo 54,09% ankietowanych określiło się jako pracowników umysłowych, 7,73% to pracownicy fizyczni, a 31,36% stanowili rolnicy. Przedsiębiorcy stanowią 6,82 % grupy.

Na pytanie gdzie dotacje na inwestycje poprawiające warunki życia na wsi powinny być skierowane ankietowani dokonali następującej oceny:

Opcje wyboru	Udział procentowy ankietowanych %
budowa, remont lub wyposażenie sali sportowej, boiska, kortu tenisowego,	11,64
budowa, remont lub wyposażenie świetlicy, domu kultury, placu zabaw,	12,58
budowa, przebudowa lub remont ścieżek	12,21

rowerowych, szlaków turystycznych,	
budowa lub odnawianie parkingów, chodników, oświetlenia ulicznego,	11,64
urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku,	9,67
zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji,	6,95
budowa, przebudowa lub remont małej infrastruktury turystycznej (np. punktu widokowego, miejsca odpoczynku, przystani) lub miejsc rekreacji (np. kąpieliska),	12,49
rewitalizacja budynków zabytkowych, lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci, oraz odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych budynkach architektury sakralnej	9,58
zakup towarów służących kultywowaniu tradycji społeczności lokalnych i tradycyjnych zawodów (np. instrumenty i stroje dla zespołu folklorystycznego),	7,98
budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług (pawilonów, punktów wystawowych itp.),	5,26

Natomiast przy pytaniu jaką pomoc dla osób planujących rozpocząć lub rozwinąć działalność gospodarczą lub uzupełnić o nią prowadzoną działalność rolniczą chcieliby skorzystać z dotacji wybrali następujące odpowiedzi:

Opcje wyboru	Udział procentowy ankietowanych %
usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;	12,09
usługi dla ludności;	17,50
sprzedaż hurtowa lub detaliczna;	4,03
rzemiosło lub rękodzielnictwo;	6,04
roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne;	5,30
usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem;	13,68
usługi transportowe;	6,25
usługi komunalne;	5,62
przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;	6,47
magazynowanie lub przechowywanie towarów;	2,97
wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy;	4,88
rachunkowość,	5,20
doradztwo	5,73
usługi informatyczne.	4,24

Ostatnie pytanie dotyczyło przedmiotu dofinansowania, ankietowani dokonali następującego wyboru:

Opcje wyboru	Udział procentowy ankietowanych %
szkolenia	3,63
utworzenie ogólnodostępnych punktów z dostępem do Internetu;	7,34
organizacja imprez kulturalnych;	13,26
organizacja imprez rekreacyjno-sportowych;	11,14

promocja lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej;	6,01
kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów;	7,07
kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła;	5,13
promocja atrakcji turystycznych w Internecie, wydawanie folderów turystycznych itp;	5,04
rozwój małej infrastruktury turystycznej, np. szlaków turystycznych, miejsc wypoczynku;	9,37
zachowanie, zabezpieczanie dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego;	5,66
odbudowa lub renowacja obiektów kulturowych i historycznych;	5,57
odnawianie prywatnych budynków i obiektów charakterystycznych dla budownictwa i krajobrazu;	3,18
remont świetlic wiejskich i ich wyposażenie;	10,17
wsparcie dla przedsięwzięć gospodarczych polegających na wykorzystaniu lokalnych zasobów (np. surowców, produktów rolnych, dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego).	7,43

Przeprowadzona ankieta zawierała pytania dotyczące promocji, lokalnego życia kulturalnego, turystyki i środowiska, przedsiębiorczości oraz aktywności społecznej. Ankietowani w części „promocja” na pytanie czy mieszkańcy powiatu/regionu znają swoją miejscowość tylko garstka odpowiedziała, że tak. Uważali, że Gmina powinna się promować poprzez strony internetowe (3,62%) foldery), na drugim miejscu uznali, że foldery i broszury reklamowe (2,71%) również pomogą w promocji gminy. Natomiast na pytanie czym może pochwalić się Twoja gmina większość badanych wskazała przede wszystkim zabytki oraz wyjątkowy krajobraz a także środowisko i atrakcyjne położenie. W części kulturalnej zapytani czy są zadowoleni z oferty kulturalnej ponad połowa odpowiedziała, iż jest oferta kulturalna jest zbyt uboga i monotonna. Za godne kultywowania tradycje uznali, znane od zawsze na tym terenie, haftowanie, koronki, rękodzieło, zapusty. Na pytanie co należy zrobić by lepiej chronić środowisko uznano: na pierwszym miejscu więcej inwestycji (38,9%), wsparcie władz samorządowych (ok. 27%) oraz edukacja w tym kierunku (23%). Zdaniem większości ponad 80% ankietowanych wybrało agroturystykę jako kierunek rozwoju w swojej gminie, pozostałe kierunki rozwoju wytyczono na podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych, ochronę i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, budowę i remont infrastruktury turystycznej.

Wywiady zogniskowane (grupy „focus’owe”)

Celem wywiadów zogniskowanych było zbadanie preferencji i odbioru przez uczestników przyjętych kierunków rozwoju w ramach LSR. Przeprowadzono dwa badania. Jedno na grupie przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z obszaru LGD, a drugie na grupie nauczycieli ze szkół wiejskich. Badanie przebiegało w ten sposób, że uczestnikom prezentowano wyniki analizy SWOT i proszono o ocenę ich spójności z ich własnymi odczuciami, a następnie prezentowano przyjęte kierunki rozwoju w celu zbadania stopnia identyfikacji.

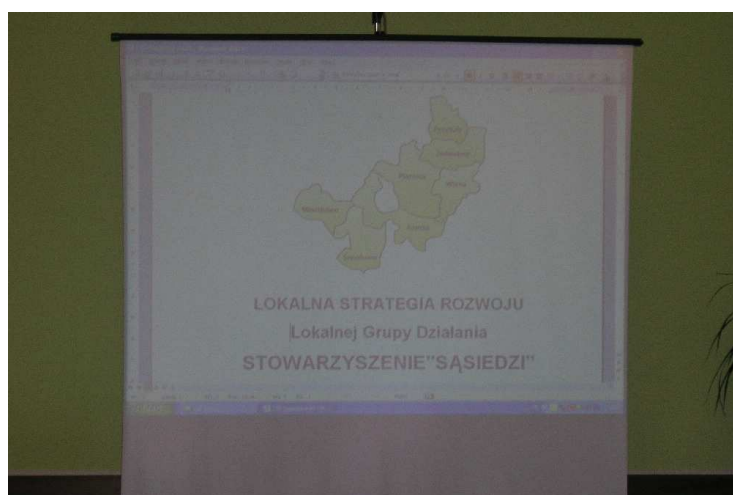
Punkt informacyjno – konsultacyjny

Dzięki partnerskiej współpracy z Gminą Łomża w siedzibie Urzędu Gminy Łomża zorganizowano punkt informacyjno – konsultacyjny. Dostępne tu były ankiety do wypełnienia, projekt celów LSR oraz informacje na temat postępów prac nad strategią. W okresie grudzień 2008 – styczeń 2009 punkt odwiedziło 60 osób. Fotografie z prac punktu zamieszczono poniżej.

Spotkania z mieszkańcami.

W ramach procesu konsultacji społecznych przeprowadzono 14 spotkań z mieszkańcami obszaru LGD. Z każdego sporządzana była notatka służbowa zawierająca główne dyskutowane tematy, zgłaszane uwagi i pomysły. Ostatnie konsultacje miały miejsce na Walnym Zgromadzeniu Stowarzyszenia „Sąsiedzi” w dniu 23 stycznia 2009 roku

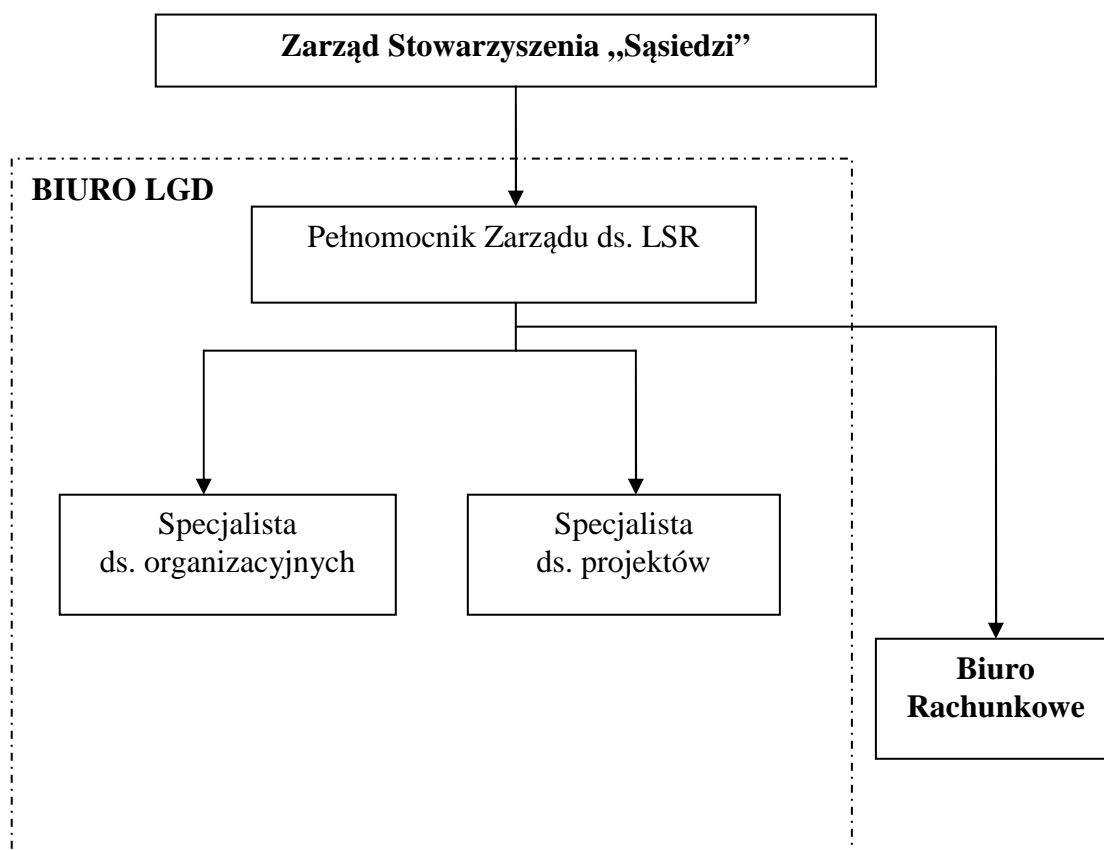

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

12.1. Rozwiązania wdrożeniowe

Proces wdrażania LSR będzie miał charakter informacyjno – decyzyjny i zostanie oparty na organach statutowych Stowarzyszenia „Sąsiedzi” uzupełnionych o personel administracyjny Biura.

STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ LSR

LGD będzie odpowiedzialne za wybór operacji, a także monitoring, promocję, aktualizację oraz ewaluację LSR. W związku z tym, że procedury monitoringu i ewaluacji opisane zostały w rozdziale następnym, w niniejszym przedstawione zostaną sposoby informowania, aktualizacji i zabezpieczenia przed nakładaniem się pomocy w ramach LSR.

Bezpośrednio odpowiedzialnym za wdrażanie LSR będzie Zarząd Stowarzyszenia „Sąsiedzi”, który wspierany będzie w tym procesie przez Biuro LGD. Rada będzie uczestniczyła w procesie oceny i wyboru operacji, czyli zgodnie z harmonogramem będzie spotykała się co najmniej raz na kwartał

Każde posiedzenie Rady będzie poprzedzane przygotowanym przez Zarząd sprawozdaniem z postępów wdrażania LSR. Nośnikiem informacji będzie kwartalny raport monitoringowy, zawierający dane o zidentyfikowanych efektach wspieranych przedsięwzięć, osiąganych wskaźnikach ilościowych i jakościowych oraz najważniejszych zdarzeniach zaistniałych w okresie sprawozdawczym.

12.2. Informacja i promocja LSR.

Celem działań promocyjnych skierowanych do grup docelowych funkcjonujących na obszarze LGD będzie:

- zapoznanie lokalnych społeczności z podstawowymi założeniami LSR,
- prezentacja aktualności związanych z wdrażaniem LSR,
- informowanie o zasadach i trybie przyznawania pomocy finansowej w ramach Działania „Wdrażanie LSR”
- promocja źródeł finansowania LSR.

Głównym priorytetem wyboru narzędzi i środków informacyjnych będzie zapewnienie powszechnej dostępności do aktualnych informacji o wdrażaniu LSR. Kanałami informacyjnymi będą:

- Strona internetowa zawierająca aktualne informacje o stopniu zaawansowania wdrażania LSR.
- Forum internetowe.
- Informacje i linki na stronach internetowych członków LGD.
- Ulotki i plakaty umieszczone w siedzibach członków LGD.
- Biuro LGD udzielające odpowiedzi na zapytania osób zainteresowanych.
- Korespondencja i odpowiedzi na zapytania pisemne, telefoniczne i przesyłane drogą elektroniczną
- Comiesięczne informacje dla radia, prasy i telewizji (Press Release).
- Informacje dla Rad Gmin członków LGD.
- Kwartalne sprawozdania umieszczane na stronie internetowej LGD.
- Ogłoszenia w prasie.
- Kwartalne konferencje prasowe.
- Zamieszczanie raportów ewaluacyjnych na stronie www LGD
- Gadżety reklamowe.
- Spotkania z mieszkańcami obszaru LGD podczas realizacji projektów i operacji w ramach LSR wraz z wizualizacją LGD i PROW.
- Umieszczanie tablic informacyjnych w miejscach realizacji operacji w ramach LSR wraz z logotypami LGD, PROW i UE.

Raz na dwa lata – w ramach realizacji funkcji monitoringowej i ewaluacyjnej - będą przeprowadzane badania stopnia świadomości mieszkańców odnośnie realizowanej LSR oraz potrzeb informacyjnych w tym zakresie. Poddawane będą również analizie stosowane narzędzia i kanały komunikacyjne pod kątem ich wykorzystania oraz skuteczności.

Odpowiedzialność za prowadzenie działań informacyjnych będzie spoczywała na Zarządzie, natomiast bezpośrednio będą się nimi zajmowali pracownicy Biura LGD oraz zewnętrzni dostawcy usług informatycznych, reklamowych, czy edytorskich.

12.3. Aktualizacja LSR

Przyjęte procedury monitoringu i ewaluacji mają na celu dostarczanie aktualnych informacji o postępach ilościowych i jakościowych realizacji LSR, z uwzględnieniem zmian uwarunkowań zewnętrznych oraz adekwatności przyjętych celów i

realizowanych przedsięwzięć do aktualnej sytuacji obszaru LGD. Roczne raporty ewaluacyjne będą zawierały informacje o odnotowanych zmianach w uwarunkowaniach rozwoju obszaru LGD, jak również będą dostarczały aktualnych danych statystycznych do opisu sytuacji obszaru LGD. Roczne raporty ewaluacyjne będą umieszczane na stronie internetowej LGD oraz będą dostępne w Biurze LGD.

W ramach realizacji operacji w działaniu 4.3.1. Nabywanie umiejętności i aktywizacja będą przeprowadzane ankiety ewaluacyjne zawierające również pytania o aktualność i adekwatność założeń i celów LSR.

W połowie okresu realizacji LSR przeprowadzony zostanie przegląd LSR pod kątem aktualności i adekwatności zaplanowanych interwencji pomocowych. Wykorzystywanymi źródłami informacji o wdrażaniu LSR będą raporty ewaluacyjne z poprzednich lat, sprawozdania ze zrealizowanych operacji, dokonane korekty w dokumentacji aplikacyjnej oraz korespondencja z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego, a na koniec warsztaty strategiczne z udziałem przedstawicieli partnerów publiczno – społeczno – gospodarczych. Przygotowany raport będzie przedmiotem konsultacji społecznych w postaci spotkań z mieszkańcami (co najmniej dwa spotkania w każdej Gminie na obszarze LGD), udostępnienia na stronie internetowej LGD, utworzenie specjalnego wątku na forum internetowym LGD. W oparciu o uzyskane za pośrednictwem powyższych źródeł informacje zwrotne dokonana zostanie aktualizacja LSR.

13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej

Planowanie strategiczne to ciągły proces uwzględniający potrzebę modyfikacji celów i działań, który potrzebuje mechanizmów monitoringu i przeglądu dla zapewnienia niezbędnych informacji dla procesu decyzyjnego. Nieodłącznym, elementem monitorowania postępów realizacji LSR, jest ewaluacja skuteczności podejmowanych działań, zarówno na podstawie określonych wskaźników rzeczowych, efektywności wykorzystania środków finansowych oraz skuteczności pozyskiwania środków do montażu finansowego, jak również oceny sprawności systemu realizacji LSR. Podstawową funkcją monitoringu i oceny LSR jest umożliwienie sprawnego zarządzania jej realizacją poprzez monitorowanie postępów realizacji i oceny skuteczności wdrażanych programów operacyjnych i projektów.

Monitoring jest ważnym elementem procesu bieżącego zarządzania wdrażaniem LSR, mającym na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności wdrażania LSR, poprzez zbieranie wiarygodnych danych o LSR, porównywanie ich z zakładanymi wskaźnikami oraz podejmowanie przy udziale partnerów samorządowych, gospodarczych i społecznych decyzji o zmianach w LSR.

Zadanie to obejmuje zarówno monitoring rzeczowy, będący elementem zarządzania poprzez cele określone w programach operacyjnych, jak i monitorowanie wskaźników finansowych będących funkcją zarządzania finansowego programami i projektami.

Monitoring jest procesem zbierania, przetwarzania i analizy danych na temat zakresu realizacji celów LSR. Dla monitoringu stopnia realizacji strategii ważne jest stworzenie systemu wskaźników, dzięki któremu możliwe byłoby zmierzenie zakresu realizacji strategicznych priorytetów rozwoju obszaru. Ze względu na fakt, iż osiągnięcie celów strategicznych ma nastąpić w wyniku wdrożenia poszczególnych przedsięwzięć, każde z nich zawiera indywidualnie zidentyfikowane rezultaty i mierniki efektów realizacji. To właśnie te wskaźniki będą podstawą do ilościowego i jakościowego monitoringu realizacji LSR.

Jednym z podstawowych elementów systemu monitorowania i ewaluacji LSR jest system instytucjonalny, w jakim będzie on funkcjonował. W tym celu przed planowaniem procedur i mechanizmów dotyczących monitorowania i oceny LSR należy nazwać i określić rolę w systemie monitoringu i oceny następujących podmiotów uczestniczących w zarządzaniu jej realizacją:

- Zarząd – nadzoruje proces monitoringu i oceny, wybiera Ewaluatora zewnętrznego, jest odbiorcą raportów;
- Rada – adresat raportów z realizacji LSR, nadzór nad realizacją LSR;
- Biuro LGD – zapewnienie informacji do procesu monitoringu, współpraca z Ewaluatorem zewnętrznym;
- Ewaluator zewnętrzny – firma doradcza prowadząca stały monitoring i ewaluację LSR, opracowuje raporty ewaluacyjne.

Nieodłącznym, elementem monitorowania postępów realizacji Strategii, jest ewaluacja skuteczności podejmowanych działań, zarówno na podstawie określonych wskaźników rzeczowych, efektywności wykorzystania środków finansowych oraz skuteczności

pozyskiwania środków do montażu finansowego, jak również oceny sprawności systemu realizacji Planu.

Przez ocenę (ewaluację) polityki, programu lub projektu należy rozumieć określenie wartości polityki, programu lub projektu w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie informacje. Jest to ocena realizacji programów pod względem porównania faktycznych rezultatów z planowanymi, szerszego wpływu społeczno-ekonomicznego (impact assessment) oraz porównania poniesionych nakładów z rezultatami (analiza efektywności).

Główne kryteria ewaluacyjne, które będą stosowane podczas ewaluacji LSR to:

- skuteczność (effectiveness) - pozwalająca określić, czy osiągnięto zakładane cele,
- efektywność (efficiency) - polegająca na porównaniu zaangażowanych zasobów z osiągnięciami na poziomie produktów, rezultatów lub oddziaływania programu,
- trafność (relevance) - pozwalająca ocenić zgodność celów programu z potrzebami gospodarki lokalnej,
- użyteczność (utility) - polegająca na porównaniu potrzeb lokalnych z osiągnięciami danego programu,
- trwałość (sustainability) - polegająca na określeniu trwałości efektów programu po zakończeniu jego finansowania.

Roczne raporty ewaluacyjne z postępów w realizacji LSR będą zawierać informacje o stanie zaawansowania poszczególnych działań oraz prezentować poziom osiągniętych wskaźników, a w szczególności:

- Zakres osiągniętych celów ogólnych i szczegółowych LSR
- Postęp we wdrażaniu poszczególnych Przedsięwzięć w nawiązaniu do ich szczegółowych celów wraz z kwantyfikacją osiągniętych wskaźników rezultatów i oddziaływania,
- Finansowe wdrażanie pomocy, streszczające dla każdego Przedsięwzięcia i poszczególnych Działań całkowite wydatki faktycznie poniesione w badanym okresie wraz z wykazem całkowitych płatności otrzymanych ze środków pomocowych i wskaźnikami finansowymi,
- Wszelkie zmiany warunków ogólnych istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR, zwłaszcza zmian głównych trendów społeczno-gospodarczych na obszarze LGD,
- Działania podjęte przez LGD w zakresie zagwarantowania jakości i efektywności wdrażania LSR, w tym w szczególności w zakresie monitoringu, kontroli finansowej, oceny, znaczących problemów napotkanych w trakcie zarządzania LSR,
- Działania podjęte w zakresie zagwarantowania zgodności z politykami wspólnotowymi, zapewnienia koordynacji pomocy strukturalnej Wspólnoty Europejskiej oraz zabezpieczenia przed nakładaniem się pomocy
- Wnioski dotyczące modyfikacji struktur i procesów wdrażania LSR,
- Wnioski dotyczące aktualizacji oraz ewentualnych zmian w LSR.

Oprócz wykorzystywania wskaźników ilościowych osiągniętych efektów należy zwracać pilną uwagę na społeczny odbiór realizacji LSR i prowadzić szerokie konsultacje społeczne, celem określenia stopnia zadowolenia mieszkańców oraz celowości podejmowanych działań, co wzbogaci system monitoringu LSR o ocenę jakościową

oraz zapewni szerszą partycypację społeczną w procesach podejmowania decyzji oraz ich oceny.

Raporty ewaluacyjne będą składane Zarządowi LGD, a po jego ustosunkowaniu się do zawartości raportu, będzie on przedstawiony Radzie z ewentualnymi wnioskami w zakresie aktualizacji lub zmian w LSR oraz procedurach wdrażania LSR i funkcjonowania LGD. Po przyjęciu raportu przez Radę zostanie on zamieszczony na stronie internetowej LGD, a wnioski i streszczenie opublikowane będą w Biuletynie LGD.

14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju wpisują się w Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020r., która założyła 7 zasadniczych obszarów. Spójność odnajdujemy w celu 1 – w rozwoju infrastruktury technicznej, teleinformatycznej jak również w celu 5 – w rozwoju turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego. Kluczowym elementem zgodności jest cel 2 - rozwój potencjału ludzkiego na obszarach wiejskich (aktywizacja różnych środowisk, aktywizacja zawodowa) oraz cel 7 - rozwój rolnictwa i tworzenie warunków wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju zgodne są ze Strategią Turystyki na lata 2007-2013 i wsparcie przedsięwzięć turystycznych z funduszy strukturalnych w latach 2007-2013. Spójność odnajdujemy w celu nadrzędnym, który dotyczy tworzenia warunków prawnych, instytucjonalnych, finansowych i kadrowych rozwoju turystyki, sprzyjających rozwojowi społeczno – gospodarczemu Polski oraz podniesienie konkurencyjności regionów i kraju, przy jednoczesnym zachowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych.

Lokalna Strategia Rozwoju przyczynia się do realizacji misji zawartej w „Programie Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do 2020r. jaką jest dążenie do uzyskania społecznej poprawy w zaspokajaniu potrzeb kulturalnych, w tym jakości i poziomu uczestnictwa w kulturze oraz tworzeniu jej wartości przez jak największą liczbę mieszkańców województwa. LSR zgodny jest w szczególności z celem II programu – wspieranie działań sprzyjających rozwojowi infrastruktury kultury, oraz z celem V – Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze.

Spójność Lokalnej Strategii Rozwoju odnajdujemy w 4 celach strategicznych „Programu Rozwoju Edukacji Województwa Podlaskiego do 2013 roku”. Program ten stwarza szanse i możliwość wszechstronnej edukacji i potrzebę wzmocnienia wymiaru intelektualnego, kulturalnego, naukowego i technologicznego. Jest czynnikiem ważnym dla rozwoju społecznego i ludzkiego. Dlatego też założenia LSR wpisują się we wszystkie założenia powyższego dokumentu.

LSR zawiera cele, które zgodne są z misją Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2010, jakim jest zrównoważony rozwój Województwa Podlaskiego przy zachowaniu i promocji środowiska naturalnego.

Lokalna Strategia Rozwoju uwzględnia koncepcje zawarte w Podlaskiej Strategii Zatrudnienia do 2015r. w zakresie wszystkich trzech celów strategicznych – cel 1: Wyższa aktywność zawodowa i integracja społeczna, cel 2: Lepsza edukacja i wyższe kwalifikacje zawodowe oraz cel 3: Aktywizacja lokalnych rynków pracy.

Założenia LSR zgodne są z Nowym Wieloletnim Programem na Rzecz Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości realizowanym przez Polską Agencję Przedsiębiorczości (PARP) w kontekście założonych celów dotyczących przede wszystkim promowania przedsiębiorczości, wspierania powstawania i działania małych i średnich przedsiębiorstw.

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju zgodne są z założeniami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 w kontekście wspomagania rozwoju ekonomicznego i społecznego poprzez działania związane z inwestycjami, działania wspierające infrastrukturę oraz rozwój kapitału ludzkiego, a także zapewniające rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich. Spójność widoczna jest przede wszystkim przy 4 osi priorytetowej programu: Leader, który jest istotnym narzędziem wzmacniającym zaangażowanie na szczeblu lokalnym i aktywizującym lokalny potencjał ludzki. Cele postawione w LSR kompatybilne są z całościową misją PROW 2007 – 2013, którą jest wsparcie rozwoju obszarów wiejskich i odzwierciedla się we wszystkich osiach priorytetowych programu.

Lokalna strategia rozwoju zgodna jest z celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013 - Zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. Cele LSR spójne są z trzema celami szczegółowymi RPO WP tj.: 1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa; 2. Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym; 3. Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

Założenia LSR wpisują się także w Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007 – 2013 i zgodne są z określonym przez program celem głównym – rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa.

LSR komplementarny jest z założeniami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w kontekście zapisów głównego celu programu jakim jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Niniejsza Lokalna Strategia Rozwoju ma bezpośredni związek z realizowaną na obszarze LGD Strategią zrównoważonego rozwoju powiatu łomżyńskiego i przyczynia się do osiągnięcia następującej wiązki celów:

- Cel strategiczny nr 1: Zachowanie i ochrona zasobów środowiska naturalnego ze szczególnym uwzględnieniem Biebrzańskiego Parku Narodowego i Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi
- Cel strategiczny nr 3: Powiat łomżyński wspierający lokalną przedsiębiorczość i tworzący warunki do rozwoju gospodarczego zapewniającego miejsca pracy poprzez rozwój i modernizację rolnictwa
- Cel strategiczny nr 4: Sprawne zarządzanie w samorządach gminnych powiatu łomżyńskiego i samorządzie powiatowym
- Cel strategiczny nr 5 Podniesienie jakości życia mieszkańców
- Cel strategiczny nr 6 Kreowanie partnerstwa lokalnego

W Lokalnej Strategii Rozwoju odnajdujemy jasny związek z przyjętymi i realizowanymi w poszczególnych gminach wchodzących w skład LGD planów i programów.

Gmina Łomża w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Łomża do 2010 r. przyjęła 5 celów strategicznych dla kierunku swego rozwoju z czego Lokalna Strategia Rozwoju wpisuje się niemal we wszystkie cele. Spójność odnajdujemy w celu 2 – Zdrowe, bezpieczne i wykształcone społeczeństwo oraz w celu 3 – Poprawa i dalszy rozwój infrastruktury technicznej. Kluczowym elementem zgodności LSR z planem rozwoju gminy Łomża jest nadrzędny cel strategiczny, gdzie przyjmuje się gminę Łomża jako obszar awansu cywilizacyjnego, zapewniającego trwałe podstawy wielofunkcyjnego, dynamicznego rozwoju społeczno – gospodarczego, uwzględniającego zachowanie naturalnych walorów środowiska przyrodniczego oraz lokalnych tradycji kulturowych i prowadzącego do istotnego podniesienia dobrobytu i poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty.

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju wpisują się w cele strategiczne zidentyfikowane przez gminę Piątnica w Strategii Rozwoju Gminy Piątnica do 2015r. Pierwszy cel A – Sprawnie zarządzana Gmina, zapewniająca warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy. W tym zakresie widoczna jest spójność celów obu strategii. Zgodność celów Lokalnej Strategii Rozwoju odnajdujemy również w drugim celu strategicznym B – Rozwój rolnictwa i jego otoczenia, efektywnie wykorzystującego warunki produkcji rolnej, przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego. Trzeci cel C – Poprawa życia mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych, dzięki modernizacji i rozbudowie infrastruktury technicznej tutaj również odnajdujemy kompatybilność celów. W ostatnim działaniu widoczna jest spójność LSR z celem strategicznym D – Rozwój kapitału społecznego Gminy poprzez wzrost dostępności do infrastruktury społecznej.

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju wpisują się w założenia Strategii Rozwoju Gminy Miastkowo, szczególnie w kontekście Celu nr 4 – Poprawa bytu ludności poprzez tworzenie miejsc pracy, ściągnięcie inwestorów i rozwój przetwórstwa, oraz innych łączących promocję gminy z ogólną poprawą życia na terenie gminy.

W swoim kontekście rozwojowym (Strategia Rozwoju Gminy) Gmina Śniadowo zakłada trzy główne cele: 1- Czysta ekologicznie gmina z zachowanymi walorami środowiska, 2- Wsparcie rozwoju gospodarczego, 3- Poprawa jakości życia mieszkańców. Na tym etapie widzimy spójność LSR z głównymi celami gminy. Natomiast cel nadrzędny gminy Śniadowo – poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój z racjonalnym gospodarczym wykorzystaniem walorów przyrodniczych środowiska i rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz potencjału ludzkiego, infrastrukturalnego i produkcyjnego – ewidentnie wpisuje się w cele LSR.

Gmina Wizna przyjęła w swym planie rozwoju 2 cele strategiczne, które dotyczą zarówno sfery gospodarki, sfery społecznej jak również środowiska naturalnego. Cel 1 – Modernizacja rolnictwa i rozwój rolnictwa ekologicznego, i cel 2 – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Cele Lokalnej Strategii Rozwoju wpisują się w cele strategii zrównoważonego rozwoju gminy Wizna.

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju wpisują się w cele strategiczne zakładane w programach rozwojowych gminy Przytuły. W szczególności spójność zauważamy w programie rozwoju turystyki i rekreacji oraz w programie rozwoju edukacji ekologicznej.

Jedwabne w swojej strategii rozwoju zakłada 4 cele strategiczne, które są zgodne z celami Lokalnej Strategii Rozwoju. Spójność widzimy w celu 1 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz w celu 3 – Tworzenie warunków dla rozwoju turystyki jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Realizacja LSR na obszarze LGD oznacza transfer pomocy na projekty rozwojowe w wysokości 4968744,00 PLN. Tym samym zostanie wygenerowany ruch inwestycyjny w wysokości prawie 9000000 PLN. Tej skali pomoc nie rozwiąże, co prawda wszystkich problemów wsi, natomiast może być katalizatorem pozytywnych procesów zmian obszarów wiejskich.

W wyniku realizacji operacji w ramach LSR oczekiwane są następujące strumienie korzyści ekonomicznych związanych z waloryzacją i wykorzystaniem endogenicznych uwarunkowań rozwojowych:

- rozwój infrastruktury turystycznej
- rozwój infrastruktury rekreacyjno – sportowej
- rozwój infrastruktury kulturalnej i dziedzictwa kulturowego
- poprawa estetyki wsi
- waloryzacja zagospodarowana przestrzeni wsi
- dywersyfikacja źródeł i wzrost dochodów ludności wsi
- rozwój i promocja postaw przedsiębiorczych
- poprawa dostępności i jakości usług
- wykreowanie produktów lokalnych
- wykreowanie lokalnej marki
- wzrost tożsamości i rozpoznawalności obszaru LGD
- wzrost liczby turystów
- promocja lokalnych imprez kulturalnych
- wzrost specjalizacji lokalnej bazy ekonomicznej
- wzrost kwalifikacji mieszkańców
- wzrost aktywności i zaangażowania społeczności w sprawy rozwoju wsi
- rozbudowa mechanizmów partnerstwa
- rozwój sektora pozarządowego
- poprawa jakości zarządzania rozwojem lokalnym

Wszystkie wymienione powyżej efekty ekonomiczne przyczynią się do wzrostu konkurencyjności i poprawy atrakcyjności obszaru LGD, jak miejsca zamieszkania, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej oraz wypoczynku.

17. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach

Uchwałą nr I/2/2009 Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia „Sąsiedzi” przyjęło na podstawie §17 ust. 5 pkt 2. Statutu niniejszą Lokalną Strategię Rozwoju do realizacji wraz z załącznikami:

Załącznik 1 – Regulamin organizacyjny organu decyzyjnego LGD (Regulamin Rady)

Załącznik 2 – Regulamin naboru na stanowiska pracy w LGD

Ze względu na to, że zawartość załączników jest tożsama z załącznikami do wniosku zaniechano ich dołączania do niniejszego dokumentu poprzestając na oryginale uchwały nr I/2/2009

Załącznik 1

Regulamin organizacyjny organu decyzyjnego LGD (Regulamin Rady)

Regulamin Rady Stowarzyszenia „Sąsiedzi”

ROZDZIAŁ I Postanowienia ogólne

§1

1. Regulamin Rady Stowarzyszenia „Sąsiedzi” określa jej organizację wewnętrzną i tryb pracy.
2. Rada prowadzi swoją działalność w oparciu o Statut Stowarzyszenia „Sąsiedzi”, Uchwały Walnego Zebrania oraz niniejszy Regulamin.
3. Zgodnie z § 25 punkt 5 Statutu do kompetencji Rady należy:
 - wybór operacji, które mają być realizowane w ramach lokalnej strategii rozwoju,
 - stały i bieżący nadzór nad działalnością Zarządu,
 - opiniowanie kwartalnych planów działania Zarządu i Biura,
 - zatwierdzanie kwartalnych sprawozdań z działalności Zarządu i Biura.
 - zatwierdzanie wewnętrznych regulaminów funkcjonowania Zarządu.

§2

Terminy użyte w niniejszym Regulaminie oznaczają:

- 1) LGD - oznacza Stowarzyszenie „Sąsiedzi”
- 2) Rada - oznacza organ decyzyjny Stowarzyszenia „Sąsiedzi” określoną w § 21 Statutu Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- 3) regulamin - oznacza Regulamin Rady Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- 4) Zarząd - oznacza Zarząd określony w § 18 Statutu Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- 5) Komisja Rewizyjna - oznacza Komisję Rewizyjną określoną w § 20 Statutu Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- 6) Prezes Zarządu - oznacza Prezesa Zarządu Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- 7) Biuro - oznacza Biuro Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- 8) LSR – oznacza Lokalną Strategię Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Sąsiedzi”

ROZDZIAŁ II Członkowie Rady

§3

1. Członkowie Rady powoływani są przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia „Sąsiedzi” w liczbie 15 osób.
2. Rada wybiera ze swojego grona Przewodniczącego.

§4

1. Członkowie Rady mają obowiązek czynnego uczestniczenia w posiedzeniach Rady.
2. W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu Rady, członek Rady zawiadamia o tym przed terminem posiedzenia Przewodniczącego Rady, a następnie jest obowiązany w ciągu 7 dni usprawiedliwić w formie pisemnej swoją nieobecność Przewodniczącemu Rady.
3. Za przyczyny usprawiedliwiające niemożność wzięcia przez członka Rady udziału w posiedzeniu Rady uważa się:
 - 1) chorobę albo konieczność opieki nad chorym potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim,
 - 2) podróż służbową,
 - 3) inne prawnie lub losowo uzasadnione przeszkody.

§5

1. Członek Rady nie może być zatrudniony w Biurze LGD.
2. Członek Rady nie może być jednocześnie członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.

ROZDZIAŁ III

Przewodniczący Rady

§6

1. Przewodniczący Rady wybierany jest przez Radę.
2. Podczas nieobecności Przewodniczącego Rady jego obowiązki pełni wybrany tymczasowo przez Radę Zastępca.

§ 7

1. Przewodniczący Rady organizuje pracę Rady i przewodniczy posiedzeniom Rady.
2. Przewodniczący Rady ma obowiązek zwołać Radę na wniosek Zarządu.
3. Pełniąc swą funkcję Przewodniczącego Rady współpracuje z Zarządem i Biurem Zarządu LGD i korzysta z ich pomocy.

ROZDZIAŁ IV

Przygotowanie i zwołanie posiedzeń Rady

§ 8

Posiedzenia Rady są zwoływane odpowiednio do potrzeb wynikających z naboru wniosków prowadzonego przez LGD, lecz nie rzadziej niż raz na rok.

§ 9

Posiedzenia Rady zwołuje Przewodniczący Rady, uzgadniając miejsce, termin i porządek posiedzenia z Zarządem i Biurem LGD.

§ 10

W przypadku dużej ilości spraw do rozpatrzenia, Przewodniczący Rady może zwołać posiedzenie trwające dwa lub więcej dni.

§ 11

1. Członkowie Rady powinni być pisemnie zawiadomieni o miejscu, terminie i porządku posiedzenia Rady najpóźniej 14 dni przed terminem posiedzenia.
2. W okresie 14 dni przed terminem posiedzenia Rady jej członkowie powinni mieć możliwość zapoznania się ze wszystkimi materiałami i dokumentami związanymi z porządkiem posiedzeń, w tym z wnioskami, które będą rozpatrywane podczas posiedzenia. Materiały i dokumenty w formie kopii lub drogą elektroniczną w postaci plików w formacie PDF mogą być przesłane łącznie z zawiadomieniem o posiedzeniu lub udostępnione do wglądu w Biurze LGD.

ROZDZIAŁ V

Posiedzenia Rady

§ 12

1. Posiedzenia Rady są jawne. Zawiadomienie o terminie, kryteriach oceny, miejscu i porządku posiedzenia Rady podaje się do publicznej wiadomości co najmniej na 7 dni przed posiedzeniem.

2. W posiedzeniach Rady uczestniczy Prezes Zarządu lub wskazany przez niego członek Zarządu z głosem doradczym (bez prawa do głosowania).
3. Przewodniczący Rady może zaprosić do udziału w posiedzeniu osoby trzecie, w szczególności osoby, których dotyczą sprawy przewidziane w porządku posiedzenia.

§ 13

1. Posiedzenia Rady otwiera, prowadzi i zamyka Przewodniczący Rady. W przypadku jego nieobecności obrady otwiera najstarszy wiekiem członek Rady, który zarządza wybór tymczasowego Zastępcy w trybie §6 pkt 2
2. Obsługę administracyjno-biurową posiedzeń Rady zapewnia Biuro LGD.

§14

1. Przed otwarciem posiedzenia członkowie Rady potwierdzają swoją obecność podpisem na liście obecności.
2. Wcześniejsze opuszczenie posiedzenia przez członka Rady wymaga poinformowania o tym Przewodniczącego obrad.
3. Prawomocność posiedzenia i podejmowanych przez Radę uchwał wymaga obecności co najmniej 50% składu Rady.

§ 15

1. Po otwarciu posiedzenia, Przewodniczący Rady podaje liczbę obecnych członków Rady na podstawie podpisanej przez nich listy obecności i stwierdza prawomocność posiedzenia (quorum).
2. W razie braku quorum Przewodniczący Rady zamyka obrady wyznaczając równocześnie nowy termin posiedzenia.
3. W protokole odnotowuje się przyczyny, z powodu których posiedzenie nie odbyło się.

§ 16

1. Po stwierdzeniu quorum Przewodniczący Rady przeprowadza wybór dwóch lub więcej sekretarzy posiedzenia, stanowiących komisję skrutacyjną, której powierza się obliczanie wyników głosowań, kontrolę quorum oraz wykonywanie innych czynności o podobnym charakterze.
2. Po wyborze komisji skrutacyjnej Przewodniczący przedstawia porządek posiedzenia i poddaje go pod głosowanie Rady,
3. Członek Rady może zgłosić wniosek o zmianę porządku posiedzenia. Rada poprzez głosowanie przyjmuje lub odrzuca zgłoszone wnioski.
4. Przewodniczący obrad prowadzi posiedzenie zgodnie z porządkiem przyjętym przez Radę.
5. Porządek obrad obejmuje w szczególności:
 - 1) przedstawienie listy wnioskodawców i ocenianych wniosków,
 - 2) podpisanie deklaracji poufności i bezstronności przez każdego Członka Rady dla każdej ocenianej operacji,
 - 3) omówienie wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach naboru prowadzonego przez LGD oraz podjęcie decyzji o wyborze projektów do finansowania.
 - 4) informacje Zarządu o przyznaniu pomocy przez samorząd województwa na projekty, które były przedmiotem wcześniejszych posiedzeń Rady.
 - 5) wolne głosy, wnioski i zapytania.
6. Decyzja w sprawie wyboru projektów do finansowania jest podejmowana w formie uchwały Rady.

§ 17

1. Przewodniczący Rady czuwa nad sprawnym przebiegiem i przestrzeganiem porządku posiedzenia, otwiera i zamyka dyskusję oraz udziela głosu w dyskusji.

2. Przedmiotem wystąpień mogą być tylko sprawy objęte porządkiem posiedzenia.
3. W dyskusji głos mogą zabierać członkowie Rady, członkowie Zarządu oraz osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu. Przewodniczący Rady może określić maksymalny czas wystąpienia.
4. Jeżeli mówca w swoim wystąpieniu odbiega od aktualnie omawianej sprawy lub przekracza maksymalny czas wystąpienia, Przewodniczący obrad zwraca mu na to uwagę. Po dwukrotnym zwróceniu uwagi Przewodniczący Rady może odebrać mówcy głos. Mówca, któremu odebrano głos, może zażądać w tej sprawie decyzji Rady. Rada podejmuje decyzję niezwłocznie po wniesieniu takiego żądania.
5. Jeżeli treść lub forma wystąpienia albo też zachowanie mówcy w sposób oczywisty zakłóca porządek obrad lub powagę posiedzenia, Przewodniczący Rady przywołuje mówcę do porządku lub odbiera mu głos. Fakt ten odnotowuje się w protokole posiedzenia.
6. Po wyczerpaniu listy mówców Przewodniczący Rady zamyka dyskusję. W razie potrzeby Przewodniczący może zarządzić przerwę w celu wykonania niezbędnych czynności przygotowawczych do głosowania, na przykład przygotowania poprawek w projekcie uchwały lub innym rozpatrywanym dokumencie, przygotowania kart do głosowania.
7. Po zamknięciu dyskusji Przewodniczący Rady rozpoczyna procedurę głosowania. Od tej chwili można zabrać głos tylko w celu zgłoszenia lub uzasadnienia wniosku formalnego o sposobie lub porządku głosowania i to jedynie przed zarządzeniem głosowania przez Przewodniczącego.

§ 18

1. Przewodniczący Rady może udzielić głosu poza kolejnością zgłoszonych mówców, jeżeli zabranie głosu wiąże się bezpośrednio z głosem przedmówcy lub w trybie sprostowania, jednak nie dłużej niż 2 minuty. Poza kolejnością może także udzielić głosu Członkom Zarządu, osobie referującej sprawę i osobie opiniującej projekt.
2. Poza kolejnością udziela się głosu w sprawie zgłoszenia wniosku formalnego, w szczególności w sprawach:
 - 1) stwierdzenia quorum,
 - 2) sprawdzenia listy obecności,
 - 3) przerwania, odroczenia lub zamknięcia sesji,
 - 4) zmiany porządku posiedzenia (kolejności rozpatrywania poszczególnych punktów),
 - 5) głosowania bez dyskusji,
 - 6) zamknięcie listy mówców,
 - 7) ograniczenia czasu wystąpień mówców,
 - 8) zamknięcia dyskusji,
 - 9) zarządzenia przerwy,
 - 10) zarządzenia głosowania imiennego,
 - 11) przeliczenia głosów,
 - 12) reasumpcji głosowania.
3. Wniosek formalny powinien zawierać żądanie i zwięzłe uzasadnienie, a wystąpienie w tej sprawie nie może trwać dłużej niż 2 minuty.
4. Rada rozstrzyga o wniosku formalnym niezwłocznie po jego zgłoszeniu. O przyjęciu lub odrzuceniu wniosku Rada rozstrzyga po wysłuchaniu wnioskodawcy i ewentualnie jednego przeciwnika wniosku.
5. Wnioski formalne, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 nie poddaje się pod głosowanie,

§ 19

1. Wolne głosy, wnioski i zapytania formułowane są ustnie na każdym posiedzeniu Rady, a odpowiedzi na nieudzielane są bezpośrednio na danym posiedzeniu.
2. Czas formułowania zapytania nie może przekroczyć 3 minut.
3. Jeśli udzielenie odpowiedzi, o której mowa w ust. 1 nie będzie możliwe na danym posiedzeniu, udziela się jej pisemnie, w terminie 14 dni od zakończenia posiedzenia.

§ 20

Po wyczerpaniu porządku posiedzenia, Przewodniczący Rady zamyka posiedzenie.

ROZDZIAŁ VI

Ocena wniosków i wybór operacji

§ 21

Po zamknięciu dyskusji Przewodniczący Rady lub upoważniony przez niego Zastępca Przewodniczącego rozpoczyna procedurę oceny wniosków i wyboru operacji zgodnie z postanowieniami wynikającymi ze statutu LGD oraz niniejszego regulaminu.

§22

1. Ocena wniosków odbywa się poprzez wypełnienie i oddanie członkom komisji skrutacyjnej kart do oceny operacji - stanowiących załącznik nr 3 do niniejszego regulaminu.
2. Członkowie Rady dokonując oceny operacji nie mogą kierować się pobudkami innymi (np. polityczne, religijne, rodzinne itp.) niż merytoryczne
3. W sytuacji zaistnienia okoliczności mogących budzić wątpliwości, co bezstronności członka Rady Programowej, w szczególności w sytuacji, gdy członek Rady ubiega się o wybór jego operacji w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju – nie uczestniczy on ani w dyskusji ani w ocenie danej operacji. Każdy członek Rady może też zgłosić wniosek o wyłączenie siebie lub wykluczenie innego członka Rady z dyskusji i oceny danej operacji, jeśli ma on przekonanie o tym, że sam lub dany członek Rady nie będzie obiektywny w tej dyskusji i ocenie. Przewodniczący poddaje pod głosowanie Rady taki wniosek. Nie można w ten sposób wykluczyć z dyskusji i głosowania nad daną operacją więcej niż połowy członków Rady Programowej.

§23

1. Ocena wniosków poprzez wypełnienie kart do oceny operacji obejmuje:
 1. głosowanie w sprawie zgodności operacji z LSR
 2. ocena operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD.

§24

1. Ocena zgodności operacji z LSR odbywa się w głosowaniu jawnym.
2. Przewodniczący Rady lub w przypadku jego nieobecności osoba wyznaczona do prowadzenia posiedzenia Rady odczytuje kolejne punkty karty oceny zgodności operacji z LSR.
3. Po odczytaniu każdego z punktów karty oceny zgodności operacji z LSR, Przewodniczący Rady lub w przypadku jego nieobecności osoba wyznaczona do prowadzenia posiedzenia Rady zarządza głosowanie w sprawie uznania operacji za zgodną bądź niezgodną z LSR.
4. Operację uznaje się za zgodną z LSR jeżeli w wyniku głosowania uznano, iż operacja jest zgodna w co najmniej w jednym z wszystkich punktów kart oceny zgodności operacji z LSR.
5. Operacja jest zgodna z punktem karty zgodności z LSR, wówczas gdy, w głosowaniu jawnym, za uznaniem operacji za zgodną z LSR głosowała bezwzględna większość członków Rady (50% +1 głos).
6. Wynik głosowania ogłasza Przewodniczący Rady lub upoważniony przez niego Członek Rady

§25

1. Ocena operacji według lokalnych kryteriów LGD polega na wypełnieniu karty oceny operacji według kryteriów lokalnych.

2. Każda strona karty oceny operacji według kryteriów lokalnych musi być opieczętowana pieczęcią LGD i podpisana przez prowadzącego posiedzenie Rady.
3. Głos uznaje się za ważny tylko wówczas, gdy wszystkie pola na karcie zostały uzupełnione zgodnie z instrukcją wypełniania karty, stanowiącą załącznik do regulaminu Rady.
4. Przed przystąpieniem do sumowania wyników głosowania członkowie komisji skrutacyjnej są zobowiązani do przeliczenia sumy punktów, na każdej poprawnie wypełnionej i oddanej karcie.
5. W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełniania karty, komisja skrutacyjna wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnień braków. W trakcie wyjaśnień członek Rady może dokonywać wpisów na karcie-stawiając przy tym swój podpis.
6. Jeżeli po dokonaniu uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie uzupełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.
7. Oceny punktowe z każdej karty oceny według kryteriów lokalnych sumuje się i dzieli przez liczbę członków Rady biorących udział w głosowaniu.
8. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady lub upoważniony przez niego Członek Rady.
9. Na podstawie wyników oceny sporządza się listę operacji wybranych oraz listę operacji niewybranych do finansowania.

§26

1. Decyzja Rady o wyniku oceny każdej operacji podejmowana jest w formie uchwały.
2. Treść uchwały o wyniku oceny operacji musi zawierać:
 - a. informację o wnioskodawcy (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania,
 - b. adres, siedzibę, PESEL, regon, NIP)
 - c. tytuł operacji
 - d. kwotę operacji o jaką ubiegał się wnioskodawca,
 - e. wynik głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR
 - f. wynik oceny według kryteriów lokalnych LGD
3. Listę rankingową tworzy się wyłącznie z operacji, które są zgodne z LSR, wg ilości punktów otrzymanych w wyniku oceny według kryteriów lokalnych LGD
4. Operacje, które zostały umieszczone na liście rankingowej i uzyskały więcej niż 60% punktów zostają wybrane do finansowania, według kolejności na liście i dostępności środków w danym naborze.
5. Lista projektów wybranych do finansowania jest ogłaszana w formie uchwały Rady, której treść powinna zawierać:
 - a. listę rankingową wniosków, która zawiera nazwę wnioskodawcy, tytuł projektu, numer projektu, kwotę pomocy o jaką ubiegał się wnioskodawca;
 - b. dostępność środków LGD w ramach rozpatrywanego naboru.
6. Lista projektów nieprzyjętych do dofinansowania jest ogłaszana w formie uchwały Rady, której treść powinna zawierać listę rankingową wniosków nieprzyjętych do dofinansowania, która zawiera nazwę wnioskodawcy, tytuł projektu, numer projektu oraz kwotę pomocy o jaką ubiegał się wnioskodawca;

ROZDZIAŁ VII

Dokumentacja z posiedzeń Rady

§ 27

1. W trakcie posiedzenia Rady sporządzany jest protokół.
2. Wyniki głosowania odnotowuje się w protokole posiedzenia.
3. Z każdego głosowania dokonywanego przez wypełnienie kart do oceny projektu komisja skrutacyjna sporządza protokół, w którym zawarte są informacje o przebiegu i wynikach

głosowania. Karty oceny projektu, złożone w trakcie danego głosowania stanowią załącznik do protokołu komisji skrutacyjnej z tego głosowania.

4. Protokół komisji skrutacyjnej powinien zawierać:
 - 1) skład osobowy komisji skrutacyjnej,
 - 2) określenie przedmiotu głosowania,
 - 3) określenie liczby uprawnionych do głosowania, liczby biorących udział w głosowaniu, ilości oddanych głosów ważnych i nieważnych,
 - 4) wyniki głosowania,
 - 5) podpisy członków komisji skrutacyjnej.

§ 28

1. Uchwałą Rady nadaje się formę odrębnych dokumentów, z wyjątkiem uchwał proceduralnych, które odnotowuje się w protokole posiedzenia.
2. Podjęte uchwały opatruje się datą i numerem, na który składają się: cyfry rzymskie, oznaczające numer kolejny posiedzenia od początku realizacji osi 4. Leader, łamane przez numer kolejny uchwały od początku realizacji osi 4. Leader zapisany cyframi arabskimi, łamane przez dwie ostatnie cyfry roku.
3. Uchwałę podpisuje Przewodniczący Rady po jej podjęciu.
4. Uchwały podjęte przez Radę, nie później niż 7 dni od ich uchwalenia, Przewodniczący Rady przekazuje Zarządowi.

§ 29

1. Protokół z posiedzenia Rady sporządza się w terminie 3 dni po odbyciu posiedzenia i wyklada do wglądu w Biurze LGD na okres 7 dni w celu umożliwienia członkom Rady wniesienia ewentualnych poprawek w jego treść.
2. Wniesioną poprawkę, o której mowa w ust. 1 rozpatruje Przewodniczący Rady. Jeżeli Przewodniczący nie uwzględni poprawki, poprawkę poddaje się pod głosowanie na następnym posiedzeniu Rady, która decyduje o przyjęciu lub odrzuceniu poprawek.
3. Po zakończeniu procedury dotyczącej możliwości naniesienia poprawek do protokołu przewidzianej w ust: 1 i 2, Przewodniczący obrad podpisuje protokół.
4. Protokoły i dokumentacja z posiedzeń Rady jest gromadzona i przechowywana w Biurze LGD.

ROZDZIAŁ VIII

Wyłączenie Członków Rady

§ 30

Każdy z Członków Rady na pierwszym posiedzeniu dotyczącym kolejnego naboru wniosków, po zapoznaniu się z listą wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie, jest zobowiązany do wypełnienia deklaracji poufności i bezstronności, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu i złożenia jej do Przewodniczącego Rady, który dołącza je do protokołu z posiedzenia Rady.

§ 31

1. Jeżeli Członek Rady pozostaje z wnioskodawcą w pewnych formalnych lub nieformalnych zależnościach, uzasadniających wątpliwość co do jego bezstronności w procesie oceny i wyboru, składa zamiast deklaracji poufności i bezstronności dotyczącej ocenianego projektu stosowne oświadczenie wraz z prośbą o wyłączenie z oceny i głosowań dotyczących projektu danego wnioskodawcy. Treść oświadczenia stanowi załącznik nr 2 do niniejszego Regulaminu.
2. Po złożeniu pisemnej prośby o wyłączenie z oceny i głosowań dotyczących projektu danego wnioskodawcy Członek Rady jest zobowiązany do automatycznego wstrzymania się od tych czynności.

§ 32

1. W wypadku braku dobrowolnego wyłączenia się z oceny i głosowań dotyczących projektu danego wnioskodawcy Rada, na wniosek jednego z Członków Rady (po przedstawieniu realnych przesłanek, rzetelnie uzasadniających istnienie potencjalnego „konfliktu interesów”), ma możliwość w drodze głosowania wykluczenia Członka Rady z oceny i głosowań dotyczących projektu danego wnioskodawcy.
2. Do wykluczenia Członka Rady w drodze głosowania potrzebna jest bezwzględna większość głosów.

§ 33

1. Przewodniczący Rady ma obowiązek na początku każdego posiedzenia poświęconego selekcji projektów, przypomnieć Członkom Rady o obowiązku automatycznego, dobrowolnego wyłączania się Członków Rady z głosowań dotyczących projektów wnioskodawców, z którymi są w formalnych lub nieformalnych zależnościach.
2. Przewodniczący Rady ma obowiązek na początku każdego posiedzenia poświęconego selekcji projektów przypomnieć o możliwości ewentualnego wyłączenia członka Rady w drodze głosowania Rady, przeprowadzonego po przedstawieniu realnych przesłanek, rzetelnie uzasadniających istnienie potencjalnego „konfliktu interesów”.

§ 34

Dobrowolne wyłączenie się lub wykluczenie Członka Rady nie dotyczy głosowania w sprawie ogłoszenia listy projektów wybranych do finansowania.

ROZDZIAŁ IX Odwołanie od decyzji Rady

§ 35

1. Każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady w terminie 7 dni kalendarzowych od otrzymania pisemnej informacji o wyniku głosowania Rady.
2. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w siedzibie Biura LGD.
3. Odwołanie to będzie miało postać wniosku do Rady o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji na kolejnym posiedzeniu Rady.
4. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji będzie musiał być szczegółowo uzasadniony.
5. Jedynym organem uprawnionym do rozpatrzenia takiego wniosku jest Rada.
6. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostanie bez rozpatrzenia w przypadku gdy:
 - 1) będzie wniesiony po upływie ww. terminu 7 dni kalendarzowych;
 - 2) będzie wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. niebędący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie;
 - 3) nie będzie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji.
7. W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie operacji członkowie Rady będą rozpatrywali wniosek na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych jego elementach, których dotyczyć będzie uzasadnienie podane przez wnioskodawcę.
8. Wniosek o dofinansowanie operacji, który w wyniku ponownego rozpatrzenia uzyska liczbę punktów, która kwalifikowałaby go do objęcia dofinansowaniem w danym naborze zyska prawo dofinansowania w ramach dostępnych środków.
9. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie konkretnej operacji będzie mógł zostać złożony tylko jeden raz.

10. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostanie poinformowany w terminie 14 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek zostanie rozpatrzony.

ROZDZIAŁ X

Przepisy porządkowe i końcowe

§ 36

1. Rada korzysta z pomieszczeń biurowych, urządzeń i materiałów LGD.
2. Koszty działalności Rady ponosi LGD.
3. Regulamin został uchwalony na czas nieoznaczony.

§ 37

1. Zmiana kryteriów oceny może być dokonana w formie zmiany niniejszego Regulaminu.
2. Propozycje zmian kryteriów oceny przedstawia Radzie Fundacji Zarząd, na wniosek lub z własnej inicjatywy.
3. Każda propozycja zmian kryteriów oceny powinna zawierać uzasadnienie oraz proponowany zakres zmian.

§ 38

Regulamin został uchwalony przez Radę Stowarzyszenia „Sąsiedzi” w dniu 23.01.2009 r. i wchodzi w życie z chwilą jego uchwalenia.

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenia „Sąsiedzi”

Imię i nazwisko oceniającego:.....

Numer i tytuł operacji:.....

DEKLARACJA POUFNOŚCI I BEZSTRONNOŚCI

Niniejszym oświadczam, że:

- zapoznałem/zapoznałam się z Regulaminem Rady Stowarzyszenia „Sąsiedzi”
- nie pozostaję w związku małżeńskim ani w faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia i nie jestem związany/a z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie, jego zastępcami prawnymi lub członkami władz osoby prawnej ubiegającej się o udzielenie dofinansowania. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie przewodniczącego komisji i wycofania się z oceny tej operacji,
- przed upływem trzech lat od daty rozpoczęcia niniejszego posiedzenia nie pozostawałem/łam w stosunku pracy lub zlecenia z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie ani nie byłem/łam członkiem osoby prawnej, ani jej władz ubiegającej się o dofinansowanie. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie przewodniczącego komisji i wycofania się z oceny tej operacji,
- nie pozostaję z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności. W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie przewodniczącego komisji i wycofania się z oceny tej operacji,
- zobowiązuję się, że będę wypełniać moje obowiązki w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą,
- zobowiązuje się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji,
- zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów niniejszej oceny i nie powinny być ujawnione stronom trzecim. Zobowiązuję się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych informacji.

Łomża, dnia-.....-20.....r

.....

PODPIS

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Sąsiedzi”

Imię i nazwisko oceniającego:.....

Numer i tytuł operacji.....

OŚWIADCZENIE O WYŁĄCZENIU SIĘ OCENIAJĄCEGO

Po zapoznaniu się z Regulaminem Rady Stowarzyszenia „Sąsiedzi” oraz dokumentacją dotyczącą przedmiotowej operacji oświadczam, iż zachodzą przesłanki uzasadniające wątpliwości, co do mojej bezstronności w procesie oceny i wyboru przedmiotowej operacji. Dlatego zwracam się z prośbą o wyłączenie mnie z procesu oceny przedmiotowej operacji.

Łomża, dnia-.....-20.....r

.....
PODPIS

Karta oceny zgodności operacji z LSR		
DZIAŁANIE PROW 2007-2013	☐ Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ☐ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ☐ Odnowa i rozwój wsi ☐ Małe projekty	
	NUMER WNIOSKU:	IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:

	NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:
1. Zgodność projektu / operacji z celami ogólnymi LSR?		
Cel 1. Aktywizacja społeczno – gospodarcza obszaru LGD	tak	nie
Cel 2. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku	tak	nie
2. Zgodność projektu / operacji z celami szczegółowymi LSR?		
Cel pośredni 1.1. Wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych	tak	nie
Cel pośredni 1.2. Rozbudowa instrumentów partnerstwa lokalnego	tak	nie
Cel pośredni 1.3. Wzrost kompetencji mieszkańców	tak	nie
Cel pośredni 1.4. Różnicowanie działalności gospodarczej	tak	nie
Cel pośredni 1.5. Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia	tak	nie
Cel pośredni 2.1. Poprawa estetyki wsi	tak	nie
Cel pośredni 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej	tak	nie
Cel pośredni 2.3. Promocja obszaru LGD	tak	nie
Cel pośredni 2.4. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	tak	nie
3. Zgodność projektu / operacji z przedsięwzięciami LSR?		
Przedsięwzięcie 1. Aktywność i rozwój.	tak	nie
Przedsięwzięcie 2. Wieś przyjazna i gościnna.	tak	nie
Data-.....-.....	Podpis oceniającego:

Data-.....-.....	Podpis Przewodniczącego Rady
------	-------------------	---------------------------------------

Instrukcja:

Kartę należy wypełnić czytelnie, zaznaczając odpowiedzi „tak” lub „nie” zgodnie z rzeczywistością

Karta oceny operacji wg lokalnych kryteriów			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:	
NAZWA / TYTUŁ WNISKOWANEJ OPERACJI:			
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY DECYZYJNEJ			
Lokalne kryteria wyboru operacji	Możliwa liczba punktów (Instrukcja wypełnienia)	Przyznane punkty	Uwagi
Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów pomocowych	<ul style="list-style-type: none"> – 3 zrealizowane projekty – 3 pkt – 2 zrealizowane projekty – 2 pkt – 1 zrealizowany projekt – 1 pkt – brak doświadczenia – 0 pkt 		
Powiązanie z analizą SWOT	<ul style="list-style-type: none"> – projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt – brak powiązań ze SWOT – 0 pkt 		
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> – 3 wskaźniki – 3 pkt – 2 wskaźniki – 2 pkt – 1 wskaźnik – 1 pkt – 0 wskaźników – 0 pkt. 		
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 5 pkt. – projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt. 		
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt – Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt. 		
Wnioskowane dofinansowanie	<ul style="list-style-type: none"> – 40% i mniej – 2 pkt – powyżej 40% - 0 pkt 		
SUMA PUNKTÓW			
Data-.....-.....	Podpis oceniającego:	
Data-.....-.....	Podpis Przewodniczącego Rady	

Instrukcja:

Kartę należy wypełnić czytelnie, przyznając punkty zgodnie z wskazanymi limitami oraz dołączyć uwagi uwierzytelniające liczbę przyznanych punktów

Karta oceny operacji wg lokalnych kryteriów			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013		Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:	
NAZWA / TYTUŁ WNISKOWANEJ OPERACJI:	
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY DECYZYJNEJ			
Lokalne kryteria wyboru operacji	Możliwa liczba punktów (Instrukcja wypełnienia)	Przyznane punkty	Uwagi
Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów pomocowych	<ul style="list-style-type: none"> – 3 zrealizowane projekty – 3 pkt – 2 zrealizowane projekty – 2 pkt – 1 zrealizowany projekt – 1 pkt – brak doświadczenia – 0 pkt 		
Powiązanie z analizą SWOT	<ul style="list-style-type: none"> – projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt – brak powiązań ze SWOT – 0 pkt 		
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> – 3 wskaźniki – 3 pkt – 2 wskaźniki – 2 pkt – 1 wskaźnik – 1 pkt – 0 wskaźników – 0 pkt. 		
Utworzone miejsca pracy	<ul style="list-style-type: none"> – 3 miejsca pracy – 3 pkt – 2 miejsca pracy – 2 pkt – 1 miejsce pracy – 1 pkt – 0 miejsc pracy – 0 pkt 		
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	<ul style="list-style-type: none"> – projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 5 pkt. – projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt. 		
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt – Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt. 		
Wnioskowane dofinansowanie	<ul style="list-style-type: none"> – 40% i mniej – 2 pkt – powyżej 40% - 0 pkt 		
SUMA PUNKTÓW			
Data-.....-.....	Podpis oceniającego:	
Data-.....-.....	Podpis Przewodniczącego Rady	

Instrukcja:

Kartę należy wypełnić czytelnie, przyznając punkty zgodnie z wskazanymi limitami oraz dołączyć uwagi uwierzytelniające liczbę przyznanych punktów

Karta oceny operacji wg lokalnych kryteriów			
DZIAŁANIE PROW 2007-2013		Odnowa i rozwój wsi	
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:	
.....		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:		
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY DECYZYJNEJ			
Lokalne kryteria wyboru operacji	Możliwa liczba punktów (Instrukcja wypełnienia)	Przyznane punkty	Uwagi
Wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów w zakresie odnowy i rozwoju wsi	3 zrealizowane projekty – 3 pkt 2 zrealizowane projekty – 2 pkt 1 zrealizowany projekt – 1 pkt brak doświadczenia – 0 pkt		
Powiązanie z analizą SWOT	projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt brak powiązań ze SWOT – 0 pkt		
W realizację operacji włączeni są partnerzy	2 i więcej partnerów – 2 pkt 1 partner - 1 pkt brak partnera – 0 pkt		
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	3 wskaźniki – 3 pkt 2 wskaźniki – 2 pkt 1 wskaźnik – 1 pkt 0 wskaźników – 0 pkt.		
Operacja jest powiązana/komplementarna z innymi projektami realizowanymi na obszarze wdrażania LSR	Powiązanie z 2 projektami – 2 pkt Powiązanie z 1 projektem – 1 pkt Brak powiązań – 0 pkt		
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 1 pkt. projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt.		
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt.		
Wnioskowane dofinansowanie	50% i mniej – 2 pkt powyżej 50% - 0 pkt		
SUMA PUNKTÓW			
Data-.....-.....	Podpis oceniającego:	
Data-.....-.....	Podpis Przewodniczącego Rady	

Instrukcja:

Kartę należy wypełnić czytelnie, przyznając punkty zgodnie z wskazanymi limitami oraz dołączyć uwagi uwierzytelniające liczbę przyznanych punktów

		Karta oceny operacji wg lokalnych kryteriów		
DZIAŁANIE PROW 2007-2013		Małe projekty		
NUMER WNIOSKU:		IMIĘ i NAZWISKO lub NAZWA WNIOSKODAWCY:		
NAZWA / TYTUŁ WNIOSKOWANEJ OPERACJI:				
IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA RADY DECYZYJNEJ				
Lokalne kryteria wyboru operacji	Możliwa liczba punktów (Instrukcja wypełnienia)	Przyznane punkty	Uwagi	
Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów	3 zrealizowane projekty – 3 pkt 2 zrealizowane projekty – 2 pkt 1 zrealizowany projekt – 1 pkt brak doświadczenia – 0 pkt			
Powiązanie z analizą SWOT	projekt jest kompatybilny z co najmniej 1 uwarunkowaniem określonym w Analizie SWOT – 2 pkt brak powiązań ze SWOT – 0 pkt			
W realizację operacji włączeni są partnerzy	2 i więcej partnerów – 2 pkt 1 partner - 1 pkt brak partnera – 0 pkt			
Realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia przyjętych w LSR wskaźników osiągnięć	3 wskaźniki – 3 pkt 2 wskaźniki – 2 pkt 1 wskaźnik – 1 pkt 0 wskaźników – 0 pkt.			
Wnioskowana kwota pomocy	do 20 tys. PLN – 5 pkt powyżej 20 tys. PLN – 0 pkt			
Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczy	co najmniej 3 miejscowości – 3 pkt 2 miejscowości – 2 pkt 1 miejscowości – 1 pkt			
Operacja zakłada wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych	projekt oparty na dziedzictwie historycznym, kulturowym, architektonicznym, tradycji, produktach lokalnych – 1 pkt. projekt niezwiązany z lokalną historią, tradycją, kulturą, zabytkami, produktami lokalnymi – 0 pkt.			
Aktywność Wnioskodawcy w LGD	Wnioskodawca jest członkiem LGD – 2 pkt Wnioskodawca nie jest członkiem LGD – 0 pkt.			
SUMA PUNKTÓW				
Data-.....-.....	Podpis oceniającego:		
Data-.....-.....	Podpis Przewodniczącego Rady		

Instrukcja:

Kartę należy wypełnić czytelnie, przyznając punkty zgodnie z wskazanymi limitami oraz dołączyć uwagi uwierzytelniające liczbę przyznanych punktów

Załącznik 2
Regulamin naboru na stanowiska pracy w LGD

Regulamin naboru na wolne stanowiska w Lokalnej Grupie Działania Stowarzyszenie „Sąsiedzi”

I. Cel wprowadzenia regulaminu.

1. Celem regulaminu jest ustalenie zasad zatrudniania pracowników na stanowiskach biurowych Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Sąsiedzi”
2. Nabór ma charakter otwarty.

II. Zakres obowiązywania procedury.

1. Regulamin ma zastosowanie do zatrudniania pracowników na podstawie umowy o pracę
2. Zatrudnianie pracowników odbywa się w drodze analizy złożonych ofert, przy czym informacja o wolnym stanowisku pracy winna być podana do publicznej wiadomości.

III. Wszczęcie procedury rekrutacyjnej.

1. Decyzję o rozpoczęciu procedury rekrutacyjnej podejmuje Zarząd Stowarzyszenia.
2. Opis stanowiska pracy powinien zawierać:
 - 1) określenie celów i zadań wykonywanych na danym stanowisku pracy oraz wynikających z tego tytułu obowiązków,
 - 2) określenie odpowiedzialności i podległości służbowej,
 - 3) wymagania w zakresie kwalifikacji, umiejętności, uprawnień i predyspozycji niezbędnych dla danego stanowiska pracy
 - 4) wymiar czasu pracy
 - 5) inne wyznaczniki określające indywidualny charakter danego stanowiska pracy.

IV. Przebieg procesu rekrutacji.

1. Nabór na wolne stanowiska pracy przeprowadza Zarząd w pełnym składzie.
2. W uzasadnionych przypadkach Prezes Zarządu może zaprosić do udziału w procedurze rekrutacyjnej dodatkowe osoby posiadające wiedzę i doświadczenie przydatne w procesie przeprowadzania naboru.
3. Zarząd ustala projekt ogłoszenia o naborze i przekazuje do publikacji.
4. Ogłoszenie umieszcza się, na co najmniej 14 dni przed terminem składania dokumentów na stronie internetowej LGD oraz w siedzibie LGD. Ogłoszenie może być także zamieszczone w prasie i na tablicy informacyjnej Powiatowego Urzędów Pracy w Łomży.
5. Ogłoszenie winno zawierać
 - 1) nazwę i adres jednostki,
 - 2) określenie stanowiska pracy,
 - 3) określenie wymagań związanych ze stanowiskiem zgodnie z jego opisem, ze wskazaniem które są niezbędne, a które dodatkowe,
 - 4) wskazanie zakresu zadań wykonywanych na danym stanowisku,
 - 5) wskazanie wymaganych dokumentów (list motywacyjny, życiorys – curriculum vitae, kopie dokumentów potwierdzających wykształcenie, kopie dokumentów potwierdzających doświadczenie zawodowe, kopie zaświadczeń o ukończonych kursach i szkoleniach)
 - 6) określenie terminu i miejsca składania dokumentów.

6. Analizy złożonych dokumentów dokonuje Zarząd wskazując kandydatów spełniających wymogi formalne określone w ogłoszeniu do zatrudnienia na danym stanowisku.
7. Listę kandydatów zakwalifikowanych do dalszej procedury upowszechnia się poprzez publikację na stronie internetowej LGD.
8. W kolejnym etapie Zarząd przystępuje do oceny merytorycznej kandydatów na podstawie rozmów kwalifikacyjnych.
9. Celem rozmowy kwalifikacyjnej jest nawiązanie bezpośredniego kontaktu z kandydatem, weryfikacja informacji zawartych w złożonej dokumentacji oraz sprawdzenie i ocena wiedzy, umiejętności i predyspozycji niezbędnych do wykonywania określonej pracy.
10. Po dokonaniu oceny merytorycznej Zarząd podsumowuje nabór i wskazuje kandydata, który w największym stopniu spełnia wymagane kryteria..
11. Po zakończeniu procedury naboru sporządzany jest protokół.
12. Informację o wynikach naboru Zarząd upowszechnia w terminie 14 dni od dnia zatrudnienia wybranego kandydata lub od zakończenia procedury, w przypadku gdy w jej wyniku nie doszło do zatrudnienia żadnego kandydata.
13. Informację zamieszcza się w biurze oraz na stronie internetowej LGD.
14. Informacja, o której wyżej mowa zawiera:
 - 1) nazwę i adres jednostki
 - 2) określenie stanowiska
 - 3) imię i nazwisko wybranego kandydata oraz miejsce zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego,
 - 4) uzasadnienie wyboru kandydata lub uzasadnienie nierozstrzygnięcia naboru.

V. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne.

1. Jeżeli w wyniku 2 kolejnych konkursów na dane stanowisko pracy nie zostanie zatrudniony żaden pracownik, wówczas komisja:
 - 1) w przypadku stanowiska Pełnomocnika Zarządu ds. LSR obniża o jeden stopień wymagania konieczne dotyczące wykształcenia,
 - 2) w przypadku innych pracowników obniża o jeden stopień wymagania konieczne dotyczące stażu pracy.
2. Zarząd ponownie rozpoczyna procedurę rekrutacyjną.

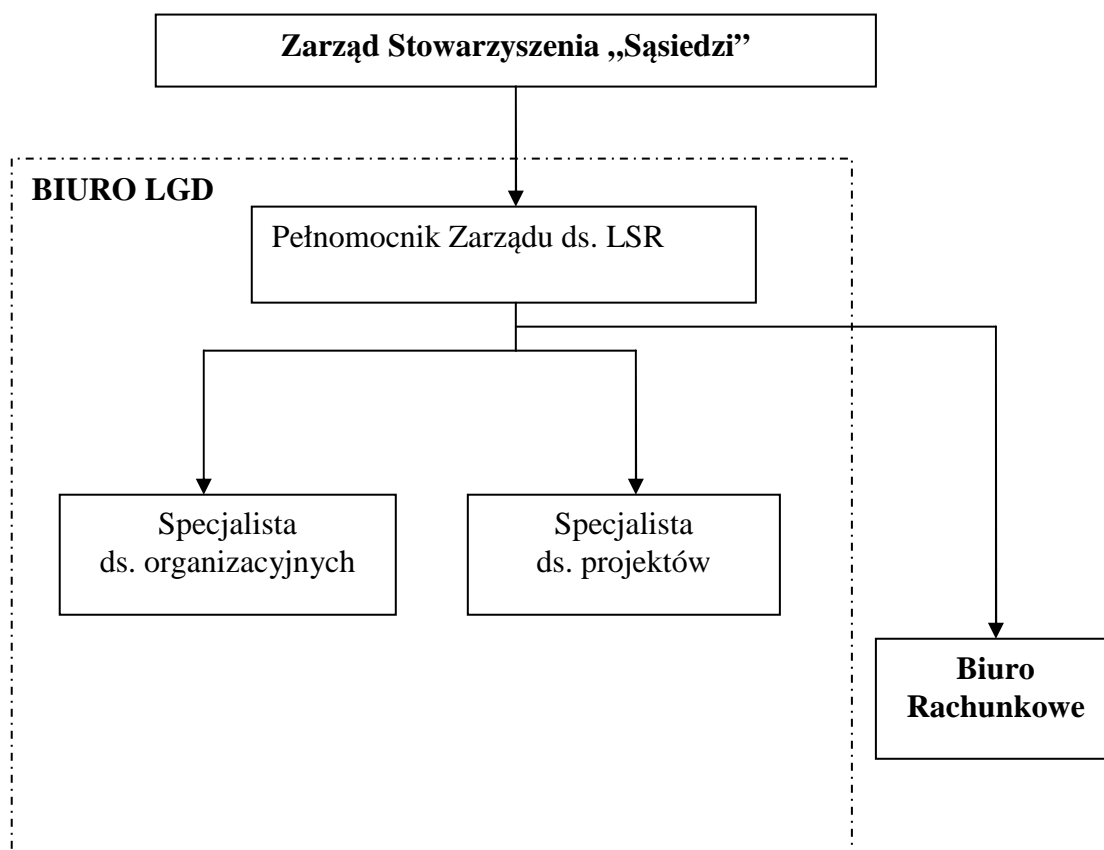
VI. Zatrudnienie pracownika i postanowienia końcowe.

1. Z wybranym kandydatem Prezes Zarządu nawiązuje stosunek pracy na podstawie umowy o pracę. Umowa o pracę może być zawarta na czas nieokreślony, okres próbny lub czas określony.
2. Zawarcie umowy na czas nieokreślony może być poprzedzone zawarciem umów terminowych.
3. Jeżeli stosunek pracy osoby wyłonionej w drodze naboru ustał w ciągu 3 miesięcy od dnia nawiązania stosunku pracy, możliwe jest zatrudnienie na tym samym stanowisku kolejnej osoby spośród kandydatów wymienionych w protokole z tego naboru oraz ponowne upowszechnienie informacji o wynikach naboru.
4. Przyjmuje się następujące zasady postępowania z dokumentacją naboru:
 - 1) dokumenty kandydata, z którym nawiązano stosunek pracy, załącza się do jego akt osobowych,

- 2) dokumenty innych kandydatów, zakwalifikowanych do oceny merytorycznej przechowuje się przez okres 3 miesięcy od daty zakończenia procedury naboru, a następnie komisyjnie niszczy.
 - 3) dokumenty kandydatów zostają komisyjnie zniszczone.
5. Aktualizacja procedury naboru może być dokonywana w każdym czasie, a w szczególności:
 - 1) w celu dostosowania jej do przepisów obowiązujących,
 - 2) w celu jej usprawnienia.

OPIS STANOWISK PRACY

STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ LSR

W proces funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Sąsiedzi” oraz obsługę procesu wdrażania LSR zaangażowane są następujące stanowiska pracy:

- Pełnomocnik Zarządu ds. LSR
- Specjalista ds. organizacyjnych
- Specjalista ds. projektów

Nazwa jednostki	Stowarzyszenie „Sąsiedzi”
Komórka organizacyjna	Biuro Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Sąsiedzi”
Stanowisko pracy	Pełnomocnik Zarządu ds. Lokalnej Strategii Rozwoju
Skrót	PLN-LSR
Bezpośredni przełożony	Prezes Zarządu - PZ
Zakres uprawnień i obowiązków	
<p>Wymagane kwalifikacje i doświadczenia zawodowe.</p> <p>Konieczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcenie wyższe (preferowany doktorat z zakresu ekonomii lub administracji, albo łącznie ekonomiczne i prawnicze) 2. Co najmniej 10-letni staż pracy. <p>Pożądane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Co najmniej 3 letnie doświadczenie w kierowaniu zespołem 2. Co najmniej 5 lat doświadczenia w zakresie funduszy pomocowych 3. Umiejętność samodzielnej i kreatywnej pracy 4. Zdolności organizacyjne 5. Znajomość obsługi komputera i aplikacji biurowych 6. Znajomość języka angielskiego w stopniu komunikatywnym. <p>Do zadań PLN-LSR należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Całościowa koordynacja realizacji LSR; 2. Nadzór nad działalnością Biura LGD; 3. Nadzór nad działalnością merytoryczną; 4. Współpraca z organami decyzyjnymi; 5. Kontakty z urzędem Marszałkowskim; 6. Nadzór nad polityką promocyjną LGD; 7. Koordynacja procesu oceny i wyboru operacji; 8. Przygotowywanie projektów współpracy; 9. Przygotowanie i wdrożenie planów rocznych i wieloletnich działalności. 10. Nadzór nad procedurami monitoringu i ewaluacji 11. Przygotowywanie procedur i instrukcji dotyczących kontroli; <p>Zakres uprawnień:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Organizacja pracy Biura; 2) Opracowanie regulaminu, zasad pracy i zakresów obowiązków dla Biura; 3) Opiniowanie dokumentów i przygotowywanie materiałów; 4) Przygotowanie planu pracy Biura, w tym planu przygotowania przedsięwzięć, planu realizacji przedsięwzięć, planu płatności i harmonogramu realizacji inwestycji w celu przedłożenia do 	

zatwierdzenia przez Zarząd;

5) Planowanie i koordynacja pracy Biura;

6) Kontrola realizacji planu pracy Biura;

7) Podpisywanie pism w sprawach wchodzących w skład zadań;

8) Wnoskowanie drogą służbową do Prezesa Zarządu w sprawach zarządzania Biurem.

Zakres odpowiedzialności:

1) Zgodna z powierzonym zakresem obowiązków realizacja zadań;

2) Merytoryczna, profesjonalna, wysokiej jakości strona prowadzonych spraw.

Nazwa jednostki	Stowarzyszenie "Sąsiedzi"
Komórka organizacyjna	Biuro Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie "Sąsiedzi"
Stanowisko pracy	Specjalista ds. Projektów
Skrót	SP-LGD
Bezpośredni przełożony	Pełnomocnik Zarządu ds. LSR – PLN-LSR
Zakres uprawnień i obowiązków	
SP-ZKP nie nadzoruje żadnego pracownika.	
Kwalifikacje i doświadczenia zawodowe:	
Konieczne:	
<ol style="list-style-type: none"> Wykształcenie wyższe (pożądane o kierunku ekonomicznym, zarządzania i/lub finansów, technicznym, rolniczym, ochrona środowiska); Staż pracy: minimum 2 lata na stanowisku związanym z wdrażaniem/ zarządzaniem projektami finansowanymi z funduszy pomocowych 	
Pożądane:	
<ol style="list-style-type: none"> Ukończone studia podyplomowe z zakresu opracowywania wniosków o dofinansowanie realizacji projektów ze środków Unii Europejskiej Dobra znajomość (w mowie i piśmie) przynajmniej jednego języka roboczego Unii Europejskiej Uczestnictwo w przygotowywaniu i realizacji projektów finansowanych z funduszy strukturalnych 	
Do bezpośrednich zadań SP-LGD należy:	
<ol style="list-style-type: none"> Obsługa związana z naborem wniosków zgłaszanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Organizacja pracy rady stowarzyszenia oceniającej projekty; Przygotowanie i składanie wniosków o pomoc na funkcjonowanie LGD i realizację przedsięwzięć; Przygotowanie i składanie wniosków o płatność pośrednią i ostateczną; Przygotowywanie odpowiednich sprawozdań dla IW; Nadzór nad realizacją rzeczową przedsięwzięć oraz kontrola wypłat środków z tytułu realizacji umów; Monitorowanie realizacji umów; Przygotowanie sprawozdań z realizacji LSR dla Zarządu; Koordynowanie projektów współpracy; Sporządzanie opinii dotyczących problemów związanych z realizacją projektów; Przeprowadzenie końcowego rozliczenia rzeczowego pod względem zgodności z warunkami Umów o pomoc. 	
Zakres uprawnień:	
<ol style="list-style-type: none"> Wydawanie opinii w zakresie objętym zakresem obowiązków i przedkładanie ich PLN-LSR; Planowanie i organizowanie spotkań z Wnioskodawcami po uzgodnieniu z PLN-LSR; Przygotowywanie korespondencji i przedkładanie do akceptacji PLN-LSR; Podejmowanie decyzji dotyczących przebiegu przygotowania projektów, zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami po uprzedniej akceptacji PLN-LSR; Akceptacja zgodności merytorycznej faktur wystawianych za realizację projektów LGD. 	

Zakres odpowiedzialności:

- 1) Zgodna z powierzonym zakresem obowiązków realizacja zadań;
- 2) Merytoryczna, profesjonalna, wysokiej jakości strona prowadzonych spraw.

Nazwa jednostki	Stowarzyszenie "Sąsiedzi"
Komórka organizacyjna	Biuro Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie "Sąsiedzi"
Stanowisko pracy	Specjalista ds. Organizacyjnych
Skrót	SO-LGD
Bezpośredni przełożony	Pełnomocnik Zarządu ds. LSR – PLN-LSR
Zakres uprawnień i obowiązków	
SO-LGD nie nadzoruje bezpośrednio pracownika.	
Kwalifikacje i doświadczenie zawodowe.	
Konieczne:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcenie średnie najmniej profilu ekonomicznym 2. Co najmniej 3-letni staż pracy 	
Pożądane:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcenie wyższe (pożądane kierunki: ekonomia, zarządzanie i marketing, rachunkowość) 2. Doświadczenie w przygotowywaniu kampanii informacyjno promocyjnych, organizowaniu szkoleń, znajomość rynku mediów itp. 3. Doświadczenie w pracy w sektorze publicznym lub stanowisku administracyjnym 	
Do bezpośrednich zadań SO-LGD należy:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z biurem rachunkowym 2. Obsługa Biura LGD 3. Prowadzenie działań informacyjnych, promocyjnych i kulturalnych związanych z obszarem LGD, realizacją LSR oraz działalnością LGD; 4. Udzielanie informacji o działalności LGD – telefoniczne, ustne, pisemne lub za pośrednictwem Internetu; 5. Przygotowywanie udziału LGD w targach, naradach, szkoleniach i imprezach społeczno-kulturalnych; 6. Współpraca z mediami – w tym odpowiadanie na interwencje i organizowanie konferencji prasowych; 7. Nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem i aktualizacja stron internetowych LGD; 8. Obsługa imprez wewnętrznych – spotkań, narad, przyjęć delegacji i gości LGD; 9. Wykonanie innych prac wynikających z bieżących działań Biura LGD w tym prowadzenie sekretariatu; 10. Organizowanie szkoleń; 11. Nadzór nad prowadzeniem działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracowników, współuczestniczenie w systemie szkoleń; 12. Koordynacja działań związanych z aktualizacją LSR; 	
Zakres uprawnień:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zgodny z udzielonymi pełnomocnictwami i upoważnieniami; 2. Wynikający z przepisów Kodeksu pracy. 	
Zakres odpowiedzialności:	

1. Zgodna z powierzonym zakresem obowiązków realizacja zadań,
2. Merytoryczna, profesjonalna, wysokiej jakości strona prowadzonych spraw,
3. Ochrona przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnioną modyfikacją lub zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem danych osobowych, do których dostęp stwarzają powierzone zadania i obowiązki.